

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM EKONOMİSİ VE FİNANSI**

**İSLAMİ BANKACILIK VE FİNANSTA BÜYÜME VE STRATEJİ:
BANGLADEŞ VE MALEZYA ÜZERİNE BİR VAKA ANALİZİ**

LUTFUN NAHAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Prof.Dr. Temel GÜRDAL

Eylül - 2021

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İSLAMİ BANKACILIK VE FİNANSTA BÜYÜME VE STRATEJİ:
BANGLADEŞ VE MALEZYA ÜZERİNE BİR VAKA ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Lutfun NAHAR

Enstitü Anabilim Dalı : İslam Ekonomisi ve Finansı

“Bu tez 07/09/2021 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Temel GÜRDAL	Başarılı
Prof. Dr. Tarık VURAL	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Hakan ASLAN	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Lutfun NAHAR

07 Eylül 2021

ÖNSÖZ

Bismillahirrahmanirrahim, her şeyden önce, hayatımı bahşeden ve eğitim yıllarım boyunca beni gördüğü için yaratan Allah'a (c.c.) çok şükrediyorum.

Bu çalışmanın başlangıcından sonuna kadar yardımcı olan ve tamamlayan rehberliği ve teşviki için saygıdeğer rehberim ve danışmanım Prof. Dr. Mustafa Kemal'e en derin takdir ve teşekkürlerimi sunmaktan onur duyuyorum. Onun çabası olmasaydı bu rapor mümkün olmazdı.

Son olarak, tüm hayatım boyunca benim yanımda olan, hayalimi gerçekleştirmem için beni cesaretlendiren ve moral veren annem Hasına AKTHER'e, babam Maminul HAQ'a, kardeşim Dr. Md. Nazmul ISLAM'a ve eşim Nazim UDDIN'e herkese sonsuz şükranlarımı sunar ve teşekkürlerimi arz ederim.

Lutfun NAHAR

07 Eylül 2021

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix

GİRİŞ	1
BÖLÜM I: İSLAM EKONOMİSİ VE FİNANSI	6
1.1. İslam Ekonomisinin Teorisi.....	6
1.2. İslam Ekonomisinin Temelleri	10
1.3. İslam Ekonomisinin Sektörleri	11
1.3.1. Helal Turizm.....	12
1.3.2. Helal Gıda Pazarı.....	16
1.3.3. Helal İlaç	18
1.3.4. Helal Kozmetik.....	19
1.3.5. İslam Ekonomisinin Diğer Ürünleri	20
1.4. İslami Finans ve Küresel Pazarın Büyümesi	24
1.5. İslami Finans Sektörleri.....	26
1.5.1. Sukuk (İslami Tahviller).....	26
1.5.2. Sukuk Türleri.....	28
1.5.3. Satışa Dayalı.....	28
1.5.3.1 Salam Sukuku Sözleşmesi	28
1.5.3.2 İstisna Sukuku	29
1.5.4 Ortaklığa Dayalı	29
1.5.4.1 Muşaraka Sukuku.....	29
1.5.4.2 Mudaraba Sukuku	30
1.5.5 Kiralamaya Dayalı.....	30
1.5.5.1 İcara Sukuku	30
1.5.6 Temsilci Tabanlı.....	30
1.5.6.1 Wakala (Vekalet) Sukuku	30
1.5.7 Hibrit (Melez) Sukuku.....	31

1.5.8 Sukuk Pazarına Genel Bakış	32
1.6 Tekafül (İslami Sigorta).....	35
1.6.1 Tekafül'ün Tarihsel Yörüngesi	36
1.6.2 Tekafül Modelleri.....	37
1.6.2.1 Wakalah (Vekalet) Modeli.....	37
1.6.2.2 Mudarabe Tekafül.....	38
1.6.2.3 Karma Tekafül (Wakalah-Mudarabah Ajans-Ortaklık/Hibrid) Modeli	39
1.6.3 Tekafül Pazarına Genel Bakış	40
1.7 İslami Fonlar.....	42
1.7.1 İslami Fon Pazarına Genel Bakış	43
1.8 Sonuç	45

BÖLÜM II: İSLAM BANKACILIĞI: KAVRAMLAR, İLKELER VE TARİHÇE

2.1. İslami Bankacılık: Temel Kavramlar	48
2.2. İslami Bankacılığın Temel Özellikleri	51
2.3. Ribanın Yasaklanması	52
2.4. Diğer Yasaklar	54
2.4.1. Garar Yasağı (Şüphe, Risk).....	54
2.4.2. Al - Maysir (Spekülasyon)	54
2.5. İslam Bankacılığının Tarihsel Gelişimi	55
2.5.1. İslam Öncesi Dönem	55
2.5.2. İslam Dönemi	56
2.5.3. Modern İslam Dönemi.....	56
2.6. Sonuç	58

BÖLÜM 3: BANGLADEŞ VE MALEZYA'DA İSLAMİ BANKACILIK

3.1. Bangladeş'te İslami Bankacılık.....	60
3.1.1. Bangladeş'te İslami Bankacılık Tarihi.....	60
3.2. Bangladeş'te İslami Bankacılık Mevzuatı Ve Düzenlemeleri	62
3.3. İslami Bankası Bangladeş Limited (IBBL)	66
3.3.3. İBBL'nin Finansal Performansı	67
3.3.3.1. Depozito	67

3.3.3.2. Yatırım	68
3.3.3.3. Mod-bilge yatırım	71
3.3.4. Döviz Piyasası	71
3.3.4.1. İthalat	72
3.3.4.2. İhracat	72
3.3.4.3. Havale	73
3.3.5. Kâr	74
3.3.6 Özkaynak.....	75
3.5. Bangladeş İslami Bankasının Sukuk Pazarı	75
3.6. İBBL'DE İslami Yatırım Fonları	76
3.7. Malezya'daki İslam Bankası'nın Tarihi Geçmişi	77
3.8. Malezya'da İslami Bankacılığın Düzenlenmesi.....	77
3.9. Malezya'da Banka İslam.....	80
3.10. Bank İslam Malezya Berhad.....	81
3.10.1. Banka İslam Malezya'nın Finansal Performansı	82
3.10.1.1. Depozito	82
3.10.1.2. Yatırım	83
3.11. Bank İslam Malezya'nın Sukuk Pazarı	85
SONUÇ	92
KAYNAKÇA.....	95
ÖZGEÇMİŞ	107

KISALTMALAR

AAOIFI	: İslami Finans Kurumu Muhasebe ve Denetimi Örgütü
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BAE	: Birleşik Arap Emirlikleri
BAFIA	: Finansman Kurumları Yasası
BRA	: Banka Rakyat Yasası
CAGR	: Kümülatif Büyüme Hızı
CBMA	: Zanaat İçecek Modernizasyonu ve Vergi Reformu Yasası
DFIA	: Kalkınma Finans Kurumu Yasası
GCC	: Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi
IBS	: İslami Bankacılık Programı
IDB	: İslam Kalkınma Bankası
IFI	: İslami Finans Kurumları
IFSB	: İslami Finansal Hizmetler Kurulu
MSA	: Hizmetleri Yasası
OIC	: İslam İşbirliği Teşkilatı
PLS	: Kar ve Zarar Paylaşımı
RPGTA	: Emlak Kazançları Vergi Reformu Yasası
USD	: ABD Doları

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 : Müslüman Nüfusun 2010 ve 2020 Yılları Arasındaki Büyümesi ve Dağılımı (Milyon ABD Doları)	9
Tablo 2 : Dünyanın en büyük helal turizm şirketleri	15
Tablo 3 : İslam Hukukuna Göre Ana Helal Gıda Ürünleri	17
Tablo 4 : 2014 Yılında Dünyadaki İslami Ekonominin En Büyük Pazarları (Milyon ABD Doları)	22
Tablo 5 : Bangladeş'te Finansal Düzenleyici Kurumlar	64
Tablo 6 : İBBL'nin Finansal Performansı 2016-2020 (TK)	67
Tablo 7 : İBBL'nin Finansal Yatırım Performansı 2016-2020 (TK)	69
Tablo 8 : Sektör Açısından Yatırım Pozisyonu 2020	69
Tablo 9 : Mod-Bilge Yatırım (Milyon Taka Miktarı)	71
Tablo 10 : Uluslararası İş 2016-2020 (Milyon Taka Miktarı)	72
Tablo 11 : Kar Performansı 2016-2020 (Milyon Taka Miktarı)	74
Tablo 12 : Özkaynak Performansı 2016-2020 (Milyon Taka Miktarı)	75
Tablo 13 : Bangladeş Hükümeti Sukuk Bond (İslam Bond) 2020	76
Tablo 14 : İBBL İslami Yatırım Fonu Aralık 2020	76
Tablo 15 : BIBM'nin Müşterilerden Mevduat 2016-2020 (Milyon ABD Doları)	82
Tablo 16 : BIMB'nin Müşterilerin Yatırım Hesapları 2016-2020 (Milyon ABD Doları)	84
Tablo 17 : Kar 2016-2020 (Milyon ABD Doları)	85

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1 : Dünyadaki Müslüman Nüfusun Büyümesi 1990-2030 (Milyon ABD Doları)	10
Şekil 2 : 2015 Yılında Dünyada Helal Turizme Yönelik Bölgesel Harcamaları (Milyon ABD doları).....	14
Şekil 3 : KİK ülkeleri helal turizm harcamaları 2018 (Milyon ABD Doları).....	15
Şekil 4 : 2012-2019 Yılları Arasında Ana Sektörlerin İslami Finans Piyasa Varlıklarının Büyümesi (Milyar Abd Doları).....	26
Şekil 5 : 2020 Yılında Dünyada İlk 10 İslami Finans Piyasası.....	26
Şekil 6 : 2010-2019 Yılında Olağanüstü Sukuk Değerinin Büyümeme (Milyor ABD Doları).....	33
Şekil 7 : 2017-2019 Yılları Arasında Ana Sukuk Oranlarının Verilmesinin Evrimi (Milyon ABD Doları)	34
Şekil 8 : 2019 Yılında Dünyanın Önde Gelen Sukuk Pazarlarındaki En İyi Ülkeler (Milyar ABD Doları).....	35
Şekil 9 : Wakalah (Vekalet) Modeli Tekafül Yapısının İşleyişi	38
Şekil 10 : Mudarabe Tekafül Modeli Yapısının İşleyişi	39
Şekil 11 : Karma Tekafül Modeli Yapısının İşleyişi	39
Şekil 12 : 2010 -2019 Yılları Arasında Takafül'un Küresel Büyümesi (Milyar ABD Doları).....	40
Şekil 13 : Türe Göre 2010 -2019 Yılları Arasında Tekafül Operatörlerinin Büyüme (Milyar ABD Doları).....	41
Şekil 14 : Dünyada Tekafül Varlıklarında En Yüksek Varlık Olan Ülkeleri (2019) Milyar ABD Doları.....	42
Şekil 15 : 2010-2019 Yılları Arasında İslami Fonların Küresel Büyümesi (Milyar ABD Doları).....	44
Şekil 16 : 2019 Yılında Dünyanın Önde Gelen İslami Fonlar Pazarlarındaki En İyi Ülkeler (Milyar ABD Dolar)	44
Şekil 17 : Mevduat 2016-2020 (TK)	68
Şekil 18 : Yatırım 2016-2020 (TK).....	69
Şekil 19 : Sektör Bazında Yatırım Büyümesi 2020	70
Şekil 20 : Mod-Bilge Toplamak Yatırım	71
Şekil 21 : İthalat Trendi 2016-2020	72
Şekil 22 : İhracat Trendi 2016-2020	73

Şekil 23: Havale Trendi 2016-2020	74
Şekil 24: Müşterilerden Mevduat 2016-2020 (Milyon ABD Doları)	83
Şekil 25: Müşterilerin yatırım hesapları 2016-2020 (milyon ABD doları).....	84

ÖZET
Başlık: İslami Bankacılık ve Finansta Büyüme ve Strateji: Bangladeş ve Malezya Üzerine Bir Vaka Analizi
Yazar: Lutfun NAHAR
Danışman: Prof. Dr. Temel GÜRDAL
Kabul Tarihi: 07 Eylül 2021 Sayfa Sayısı: ix (ön kısım)+113 (tez)
Bu çalışmanın amacı, Güneydoğu Asya (Malezya) ve Güney Asya (Bangladesh) bölgesindeki İslami finans sektörüne ilişkin önemli değişikliklerin incelenmesidir. Bu tez, Güneydoğu Asya bölgesindeki İslami finans ürünleri, piyasa gelişmeleri ve eğilimleri, İslami bankacılık alanında karşılaşılan sorunlar, gibi meseleleri anlamak isteyen okuyucular için yararlı olacaktır. İslami bankacılık ve finans, küresel İslami ekonomik sistemin bir parçasıdır; Şeriat'ın temel emir ve değerleri etrafında, yasaklanan faaliyetleri göz önünde bulundurarak sosyal adalet ve moral ekonomisine dayanır. Bu çerçevede, söz konusu ülkelerdeki İslami finans olgusunun gerçekliği ele alınmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde İslam iktisadi ve finansının araştırma alanına değinilmiştir. İslami iktisadi çerçevesinde çalışan sektörler yer verilmiş ve İslami finansın finansal ürünleri detaylı bir şekilde açıklanmıştır. İkinci bölümde İslami bankacılığın tarihsel gelişimine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde Malezya ve Bangladeş'teki durum incelenmiştir. İslami bankacılık ve finans alanlarındaki yaşanan gelişmelerini hem stratejilerini hem de büyümesini göstermektedir. Bu amaçla, her ülkeden iki İslami bankanın (Bangladeş İslami Bankası ve Bank İslam Malezya Berhad) bir örneği analiz kullanılarak seçilmiştir. Ayrıca, Bangladeşdeki İslami finans endüstrisinin geleceğinin kurumsal, akademik ve sosyal süreci de detaylandırılmıştır. Bu çalışma, İslami finans endüstrisinin geleceği için atılması gereken önemli adımları tespit ederek sona ermektedir.
Anahtar Kelimeler: İslam Ekonomisi, İslam Finansı, Strateji, Bangladeş, Malezya.

ABSTRACT	
Title of Thesis: Growth and Strategy in Islamic Banking and finance: a case study on Bangladesh and Malaysia	
Author of Thesis: Lutfun NAHAR	
Supervisor: Prof. Dr. Temel GÜRDAL	
Number of Pages: ix (Frist Part) + 113	
Accepted Date: 07 September 2021	(thesis)
The aim of this article is to examine the book offers important updates on the Islamic financial sector in the Southeast Asian region. This book is useful for readers who are looking to understand the developments of Islamic finance in the Southeast Asian region, including on topics such as Islamic financial products, the issues and challenges faced by Islamic banking, market developments and trends, Islam in Southeast Asia, as well as Islamic succession planning. Islamic banking and finance are part of the global Islamic economic system; its basic precepts revolve around the Islamic religion by introducing the main values of Sharia and is based on social justice, the ethical economy, and everything that is prohibited in Islamic Law. In this thesis has answered the reality of the phenomenon of Islamic finance in Bangladesh and Malaysia, and their social welfare activities. That has been starting by analyzing the Islamic economy and finance in the first part of the thesis, with two main chapters. The first chapter focuses on the growth of the sectors that are part of the Islamic economy will analyze: food, tourism, cosmetics and halal pharmaceuticals; the second chapter focuses on the analysis and development of the sectors of the Islamic financial industry from the theoretical perspective of Sukuk, Tekafül, mutual funds, and other financial institutions. The Second chapter shows the strategies and growth of Islamic banking and finance sector. The third chapter of the thesis has been discussed the strategies and growth of the developments in the fields of Islamic banking and finance in the two countries of Bangladesh and Malaysia. For this purpose, a sample of two Islamic banks (Islami Bank Bangladesh Limited & bank Islam Malaysia Berhad) from each country is selected using analysis. Furthermore, the institutional, academic, and social process of the future of the Islamic financial industry has also been elaborated. This research closes with the main conclusions, which are considered the necessary steps for the future of the Islamic financial industry.	
Key words: Islamic Economy and Finance, Strategy, Bangladesh, Malaysia.	

GİRİŞ

İslam Bankacılığı kavramı yirminci yüzyılın altmışlı yıllarının başlarında İslam ülkelerindeki para fazlasının emilmesine yardımcı olmak amacıyla ortaya çıkmış ve o zamandan bu yana özellikle İslami tefecilik yasağına dayanan İslami ekonomik düşüncenin gelişmesiyle birlikte kayda değer bir şekilde büyümüştür. İslami bankacılık, Şeriat'a (İslam hukuku) uygun bir bankacılık sistemidir ve bu nedenle sistemin önemli bir kısmı riba (faiz veya tefecilik) toplama yasağıdır.

İslami bankacılık teorisi, İslam'da faizin kesinlikle yasak olduğu ve İslami öğretilerin bankaların çalışmalarına dayanacak gerekli rehberliği sağladığı kavramına dayanmaktadır. İslami bankacılık ile ilgili tüm teorik çalışmalara yön veren temel ilke, İslam'a faizin yasak olmasına rağmen ticaretin ve karın teşvik edilmesidir (Farahani, 2013). İslam Konferansı Teşkilatı (OIC), bir İslam bankasını, tüzük, kural ve usulleri açıkça İslami Şeriat ilkelerine bağlılığını ve herhangi bir faaliyetinin faizinin alınmasını ve ödenmesini yasakladığını belirten bir finans kurumu olarak tanımladı.

İslam hukukunun ilkelerini temel alan İslami bankacılık, son yıllarda küresel finans sektörü için giderek daha önemli hale gelmiştir. İslami bankalar küresel finans piyasasında, çeşitli ürün ve hizmetlerlekonvansiyonel finansla rekabetçi alternatifler olarak kurulmuşlardır (Wajdi Dusuki, 2008).

İslami bankacılık sistemi de büyük gelişmelere tanık olmuştur. İslami bankacılık işlemleri son yarım yüzyılda tüm dünyada hızla büyümektedir. İslami bankacılık ve finans, küresel İslami ekonomik sistemin bir parçasıdır; Şeriat'ın temel emir ve değerleri etrafında, yasaklanan faaliyetleri göz önünde bulundurarak sosyal adaletve moral ekonomisine dayanır.

İslami finans geleneksel finansın aksine, her işletmenin uyması gereken bir dizi temel yasak getirmektedir. Bankacılık, Sukuk, İslami yatırım fonları, Tekaful (sigorta) bu önemli endüstrinin ana sektörlerini temsil etmektedir (Hassan ve Dicle, 2005).

Bu çalışma, Türkiye'de Bangladeş ve Malezya'da İslam ekonomisi ve finansının nasıl işlediğine dair bir çalışma olmaması sebebiyle kaleme alınmıştır.. Bu çalışma, Bangladeş'teki İslami finans endüstrisinin geleceği için temel adımlar olarak kabul edilen ana sonuçlarla, bu tezin önemli bir parçası olan bazı öneriler ve gelecekteki çalışma hatlarıyla sona ermektedir.

İslami bankacılık ve finans kelimesi birçok insan için hala yeni olduğundan ve yanlış anlama hala var. İslami bankacılık yeni bir konudur ve Batılı veya gayrimüslim ülkelerde bu kadar önem verilmemektedir. Ayrıca, İslami finans ve ekonominin bugünkü senerio'sunu araştırmak ve analiz etmektir. Bangladeş ve Malezya'da İslami bankacılık ve finansın gerçekliği, iki bankaya odaklanarak ve orada finansal performanslar göstererek.

Çalışmanın Konusu

İslami Bankacılık ve Finans, ekonomide önemli bir rol oynamaktadır: ekonomik büyümeyi, sosyal istikrarı teşvik etmek ve dinamik bir özel sektörün gelişimine katkıda bulunmaktadır. Ülkelerin küresel vizyonlarına şekil veren tarihi ve felsefi arka planı analiz etmek giderek daha önemli bir hal almıştır. İslami finans bankacılık, tahviller (sukuk), yatırım fonları ve tekafül sigortası olmak üzere dört ana sektöre dayanan bir finans endüstrisini temsil eder. Bu tezin çalışma sorusu “Bangladeş ve Malezya'da İslami bankacılık ve finansın mevcut durumu, büyümesi, stratejileri ve genişlemesi nedir” olup tez ile bu sorunun cevaplanması amaçlanmaktadır.

Bu doğrultuda, bu tezin genel amacı, Bangladeş ve Malezya'da İslami finans endüstrisinin (bankalar, sukuk, yatırım fonları ve tekafül) büyümesini ve genişlemesinin gelişimini analiz etmek ve detaylandırmaktır.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışmanın temel amacı Bangladeş ve Malezya'daki İslami bankacılık ve finans sektörünü araştırma ve analizi etmektedir. Ayrıca çalışmada şunları öğrenecektir:

1. İslami ekonomik sektörleri ve büyümeleri;

2. İslami finans sektörleri ve büyüme. Onlar nasıl çalışırlar? İslami finansın piyasada niş bir yeri var. Eş zamanlı olarak, İslami finans inovasyonu yeni geliştirilen ürünlerdir. Kısacası İslami finans piyasası, günümüz küresel endüstrisindeki en yüksek büyüme seviyesini temsil ettiği gibi, geleneksel bankacılık için ciddi bir alternatif olarak kendini geliştirmiş ve günümüz küresel endüstrisinde en yüksek büyüme seviyesini temsil etmektedir.
3. İslami bankacılık nasıl çalışır, İslami bankacılığın faydaları nelerdir ?
4. Bangladeş ve Malezya'daki İslami bankacılığın İslami banka Bangladeş Limited (IBBL) ve Banka İslam Malezya Berhad (BIMB) örneği olarak odaklanacaktır.
5. İBBL ve BIMB İslam Bankası'nın tarihsel ve finansal sürdürülebilirliğinin araştırılması?

Bu çalışma İslami bankacılık ve finans sektörlerini ve Bangladeş İslami Bankası ve Bank İslam Malezya Berhad'ın İslami bankacılık sektörlerini nasıl uyguladıklarını ve finansal performanslarını daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.

Bu Çalışmanın ilk bölümünde İslam iktisadı ve finansının araştırma alanına değinilmiştir. İslami iktisadı çerçevesinde çalışan sektörlerle yer verilmiş ve İslami finansın finansal ürünleri detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Faizin (ribayı) ve spekülasyonların yasaklanmasına dayanan İslam ekonomisinin bir parçası olarak görülen gıda, turizm, kozmetik ve ilaçlar gibi helal sektörlerle de burada değinilmektedir. Yine bu bölümde İslami finansın finansal ürünleri detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Üçüncü bölümde Malezya ve Bangladeş'teki durum incelenmiştir ve bu tezin araştırma konusu olan İslam ekonomisi ve finansının Bangladeş ve Malezya'daki durumu hakkında önemli analizleri barındırmaktadır. Bu çalışma, Bangladeş İslami Bankası ve Bank İslam Malaysia Berhad'daki iki önde gelen islami bankayı analiz edecektir. Ayrıca, İslami finans endüstrisinin geleceğinin kurumsal, akademik ve sosyal süreci de detaylandırılmıştır. Bu çalışma, İslami finans endüstrisinin geleceği için atılması gereken önemli adımları tespit ederek sona ermektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu tezin temel hedefleri ortaya çıkan çalışma sorusuyla tutarlıdır: dünyadaki İslami bankacılık ve finansın gerçekliği, büyümesi ve genişlemesi nedir, Bangladeş ve

Malezya'daki İslami bankacılığın büyümesi nedir ve bangladeş'teki fırsatlar ve gelecekleri nelerdir? Bu nedenle, bu tezin genel amacı, İslam finans endüstrisinin (bankalar, Sukuk, yatırım fonları ve Tekaful) dünya pazarındaki büyümesini, genişlemenin gelişimi ve finansal pazardaki bu büyümenin nedenleri aracılığıyla analiz etmek ve detaylandırmaktır.

Benzer şekilde, ikincil hedefler, İslami finans ve bankacılık sisteminin temelleri, ilkeleri ve bankacılık sektöründeki işleyişi, Sukuk, yatırım fonları, Tekaful ve düzenleyici kurumlarından (IFSB, AOIFI) Bangladeş ve Malezya'nın referans ülkelerinde bu endüstrinin büyümesi ve genişlemesinin ampirik bir analizi ile. Öte yandan, bu tezin ana hipotezleri şu sorularla örtüşmektedir: İslami finansın gerçekliği nedir? Nasıl çalışır?

Çalışmanın Yöntemi

Bangladeş ve Malezya'da İslami bankacılık konusunu seçerek, bana geniş arama seçenekleri sunan Sakarya Üniversitesi'nin veri tabanlarında araştırma yapmaya başlamıştım. Başladığımda, İslami bankacılığın konvansiyonel bankacılık kadar bilinmediğinin bir nevi kanıtı olan İslami bankacılık sistemi konusundan ziyade konvansiyonel bankacılık konusunda çok sayıda çalışma yapıldığını öğrenmiştim. Türkiye ve Bangladeş'te bu konuda çok az araştırma yapılmıştır. Bu çalışma, Bangladeş ve Malezya'daki İslami bankacılık üzerine ampirik literatürdeki boşluğu doldurmaya çalışmaktadır. Yapılandırılmış bir yaklaşımın ardından, önce araştırma amaç ve hedefleri belirlenmiş, ardından daha geniş hedefler bağlamında araştırma soruları geliştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, Bangladeş ve Malezya'daki İslami bankacılık endüstrisini bankacılık ve finans endüstrisinin algıları üzerinden araştırmak ve analiz etmektir.

Metodoloji, nicel ve nitel olarak iki ana metot etrafında tasarlanmıştır. Bu çalışma, Bangladeş ve Malezya'daki İslami Bankacılık Sistemi, stratejileri, büyüme süreci ile ilgili gerekli bilgileri toplamak için ikincil kaynak kullanmaktadır. Bu nedenle, ilgili kitaplar ve yayınlar gibi yazılı belgelerin yanı sıra, iki vaka çalışması ülkeler üzerinden gerçekleştirilecek olup ilgili ülkelerin İslami Bankalarının resmi yayın ve elektronik kitapları, ilgili dergileri, çalışmaları, web makaleleri ve web sitelerinin ele alınması önem arz etmektedir. Bu tezde, teorik çerçeveyi güçlendirmeye yardımcı olacak ilgili

makaleleri ve dergileri bulmama yardımcı olacak veri tabanları, yani Jstor, Emerald, Elin ve Google scholar vb. Bu tezde, teorik çerçeveyi güçlendirmeye yardımcı olacak ilgili makaleleri ve dergileri bulmama yardımcı olacak veri tabanları, yani Jstor, Emerald, Elin ve Google scholar vb. Bununla birlikte, İslami bankacılık ve finans üzerine nispeten az araştırma yapılmıştır: Bangladeş ve Malezya üzerine bir vaka çalışması; buna aşağıdakiler tarafından yapılan çalışmalar dahildir, Ahmed (2009), Ahmed, Islam ve Ariffin (2015), Khoo ve Lim (2010), Bibi ve Mazhar (2019), Ali ve Falahi (2014), Wardhany ve Arshad (2012), Chapra (1995), Grim ve Karim, (2011), Brown , Hassan ve Skully (2007), Khan (1986), Chowdury (2019), Mahbubur Rahaman, Rafiq ve Islam (2016), Chakraborty, Salam ve Rabbany (2015), Perves (2015), Ahmad ve Hassan (2007), Ullah ve Khanam (2018), Güçlü ve Kılıç (2019), Afşar ve Ekhliye (2018), Aldohni (2012), Haque (2010), Furqani ve Mulyany (2009), Khan ve Shah (2015), Kunhibava (2012), Lajis (2017), Rashid, Rahman ve Markom (2018), Al Nasser ve Muhammed, (2013). Ayrıca, IFSB, ICD 2020, IFDI 2020 raporları, Dünya Bankası raporları, yıllık raporlar, resmi kurumsal raporlar, merkez bankaların raporları, maliye bakanlığı raporları, Bangladeş ve Malezya'daki istatistik bürolarının raporları başta olmak üzere çeşitli raporlar, nicel analiz için kaynak olarak kullanılacaktır. 2016-2020 yılları arasında finansal verilerini analiz edilecektir.

BÖLÜM I: İSLAM EKONOMİSİ VE FİNANSI

Bu bölüm, İslam ekonomisi ve finans olgusunu ve küresel finansal sistem içindeki uygulamalarını analiz edecektir. İlk olarak bu bölümde İslam iktisat teorisini ve bu sistemin ana referans kaynağı olan şeriatın yasakladığı (faiz (riba), spekülasyon (garar)) uygulamalar ele alınacaktır. Devamında dünya nüfusunun %23.4'üne tekabül eden 1.6 Milyar Müslümanın yalnızca 250 milyondan az bir kısmının Arap olduğu belirtilecektir. (Grim ve Karim, 2011). Bölümün devamında, 2014 yılı itibariyle dünya global pazarının %16'sını, yani 3,622 milyar ABD dolarlık kısmını temsil eden helal sektörler ve potansiyeli yüksek olan helal turizm sektörü analiz edilecektir.

Yine bu bölümde sukukun temelleri (İslami tahviller) ve türleri analiz edilecektir: ileri vadeli satın alma, salam (selem) sukuk, istisna Sukuk, muşaraka sukuk ve mudaraba (emek-sermaye ortaklığı) sukuk gibi kar ve zarar ortalığı, ve bunlara ek olarak dünya çapında sukukun yüksek büyüme trendinden ve potansiyelinden bahsedilecektir.

İslami finansın önde gelen meselelerinden olan, İslami sigorta, yani tekafül, tekafülün prensipleri, İslami sigorta ile konvansiyone sigorta farkı, vekalet modelleri, tekafül mudarabe ve her ikisinin kombinasyonu olan farklı tekafül türleri bu bölümde ele alınacaktır. Ayrıca, bu sektörün küresel düzeyde yüksek büyümesi de analiz edilecektir.

İslami yatırım fonlarının büyümesi açısından, sermaye fonları, icare (kiralama) fonları, murabaha fonları, karma fonlar ve emtia fonları gibi ana İslami fon türleri tartışılacak ve açıklanacaktır.

1.1. İslam Ekonomisinin Teorisi

İslam ekonomisi vizyonunu, hedeflerini ve stratejilerini şeriattan alan ve konvansiyonel sistemlerden farklı olan bir iktisadi, insani ve sosyal gelişim sistemidir (Chapra, 1995). Kur'an-ı Kerim ve Sünnet, insanın iktisadi tavrını ve ekonomik yaşamını düzenleyen bu teorinin referanslarından ikisidir (Mirakhor ve Zaidi, 2007). İslam ekonomisi, Müslüman ahlakını ve değerlerini korumak için iktisadi gelişimi amaç edinir; faiz oranlarının ve gararın yasaklanmasından dolayı konvansiyonel ekonomik sistemden farklıdır; Zekatı,

yani yıllık varlıklarının %2.5'ini ve servetin belli bir kısmını vergi olarak vermeyi içerir. İslam ekonomisi, mülkiyet hakları, komisyon rejimi ve kaynak yönetimi gibi çok çeşitli konuları kapsar; burada sosyal adalet ve servet dağılımının iyi yönetimi, küresel İslam ekonomisinin hedeflerinin iki temel olduğu konuları kapsar (Şahin, 2020).

İslam ekonomisi teorisi 20. yüzyılın son yıllarında ortaya çıktı. İslam ekonomisi üzerine ilk Uluslararası Konferans Kral Abdulaziz Üniversitesi, Cidde himayesinde, 1976 yılında, Mekke El-Mukarramah, Suudi Arabistan'da yapılmıştı. Konferansta İslam ekonomisinin rönesansını modern bir bilimsel disiplin olarak işaretletmişti (Munawar, 2017). İslam ekonomisi, ekonomik ve sosyal başarıya dayandığı için etik değerlere sahip gerçek bir ekonomi olarak kabul edilir, çünkü İslam'da başarı kavramı her zaman ahlaki değerlerle ilişkilendirilir. O zaman İslam ekonomisi teorisinin, ekonomik performans ve sosyal adalet, ekonominin zenginliğini dağıtmaya çalışırken insanın ekonomik yaşamını değerler ve ahlaki erdemlerle yönetmeyi amaçlayan bilim olduğu düşünülebilir. İslami ekonomik model, Şariat'ın amaçlarının yerine getirilmesini sağlamak için ticaret ve sözleşme özgürlüğüne dayanmaktadır. İslami ekonomik sistem insan refahını geliştirmektir. Bu temeller geleneksel sistemden çok farklıdır (Arif, 1985). İslam ekonomisi, geleneksel ekonomiye entegre ve tutarlı bir alternatif olarak sunmaktadır (Zaman, 2009).

Genel olarak İslam ekonomisi, Şariat (İslam hukuku) ile uyum olarak tanımlanan ve aynı zamanda özellikle finans (sigorta, tahviller, bankalar, yatırım fonları ve mikro finansman), turizm, gıda ve beslenme, moda ve giyim (helal) başta olmak üzere geleneksel ekonominin tüm sektörlerini kapsayan ekonomi piyasalarını ifade eder ve dolayısıyla İslam ekonomisi bugün tüm sektörlerde mevcuttur. İslam ekonomisi, dünya çapında yaklaşık 1,6 milyar Müslümanın hayatını ve küresel ekonominin kritik bir bölümünü etkileyen bir ekonomidir.

İslam, dünyada nüfus açısından ikinci büyük din olarak kabul edilir, insanlığın tüm ilkeleriyle örtüşen Yahudilik ve Hristiyanlıkla ortak noktaları paylaşır. Pew Research Center'ın analizine göre, dünya çapında yaklaşık 1,6 milyar Müslüman mevcuttur ve bu da İslam'ı Hristiyanlıktan sonra dünyanın en büyük ikinci dini geleneği haline

getirmektedir. Şu anda tüm dünyada 1.6 milyardan fazla insanın dini olan İslam, yedinci yüzyılın başlarında, dünya tarihinde belirleyici değişikliklerin yaşandığı bir zamanda Arap Yarımadası'nda ortaya çıkmıştır (Busse, 2010).

Bugün dünyada her yaştan 1.57 milyar Müslümanın yaşadığı 200'den fazla ülke var, bu da 2009 yılında 6.8 milyarlık tahmini dünya nüfusunun %23'ünü temsil etmektedir. Müslümanlar beş nüfuslu kıtada bulunurken, küresel Müslüman nüfusun %60'ından fazlası Asya'da ve yaklaşık %20'si Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da. Bununla birlikte, Orta Doğu-Kuzey Afrika Bölgesi, Müslüman çoğunluğa sahip ülkelerin en yüksek yüzdesine sahiptir. Bunun dışında, İslam dünyasını Arap ülkeleriyle karıştırmayın, 300 milyondan fazla Müslüman ya da dünyanın Müslüman nüfusunun beşte biri dini olmadığı ülkelerde yaşıyor. Bu azınlık Müslüman nüfus genellikle oldukça büyüktür. Örneğin Hindistan, dünya çapında üçüncü en büyük Müslüman nüfusa sahiptir. Çin'in Suriye'den daha fazla Müslümanı var, Rusya ise Ürdün ve Libya'dan daha fazla Müslümana ev sahipliği yapmaktadı. Küresel Müslüman nüfusun yaklaşık yüzde 35 2010 yılında 1.6 milyar Müslüman ulaşmıştı, dünya nüfusunun yaklaşık 23.4% ile önümüzdeki 20 yıl içinde büyümese artacağı öngörülüyor; ancak, 2030'da %35'lik bir büyüme ile 2.2 milyar Müslüman ulaşması bekleniyor (Grim ve Karim, 2011).

Müslüman nüfusun kıtalara göre dağılımı oldukça düzensizdir, Asya Pasifik, Orta Doğu ve Kuzey Afrika ile Sahra altı Afrika bölgeleri en büyük Müslüman nüfusa sahip ana alanları olarak kabul edilir, ancak diğer bölgelerde önemli topluluklarında, örneğin Latin Amerika, Kuzey Amerika ve Avrupa'da bulunuyor. Müslüman nüfus, diğer topluluklara kıyasla hızla büyüyen topluluklardan biri olarak kabul edilir. Aşağıdaki tablo, 2010 ve 2020 yılları arasında, özellikle Asya Pasifik, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Avrupa ve Kuzey ve Latin Amerika bölgelerinde Müslümanların dünyadaki dağılımını göstermektedir.

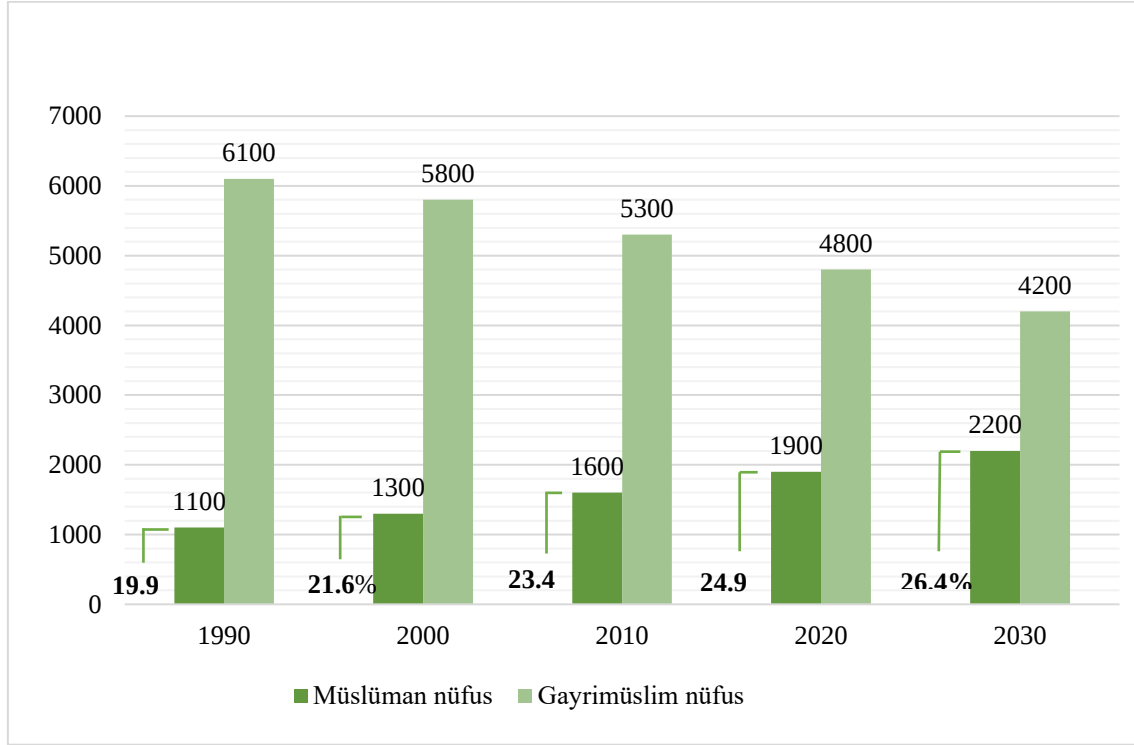
Tablo 1: Müslüman Nüfusun 2010 ve 2020 Yılları Arasındaki Büyümesi ve Dağılımı (Milyon ABD Doları)

Bölgeler	2010	Bölgedeki	2020	Bölgedeki
	Müslüman nüfus	Müslüman nüfusun oranı	Müslüman nüfus	Müslüman nüfusun oranı
Asya Pasifik	1,005 507 000	62,1 %	1 295 625 000	59,2 %
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	321 869 000	19,9 %	439 453 000	20,1 %
Sahraaltı Afrika	242 544 000	15 %	385 939 000	17,6 %
Avrupa	44 138 000	2,7 %	58 209 000	2,7 %
Kuzey Amerika ve Latin Amerika	5 256 000	0,3 %	10 927 000	0,5 %
Toplam	1 619 314 000	100 %	2 190 154 000	100 %

Kaynak: yazar tarafından hazırlanmıştır (Grim ve Karim, 2011).

Yukarıdaki tablo 1’den anlaşılacağı üzere dünya Müslümanlarının üçte ikisi Asya-Pasifik bölgesinde yaşıyordu, 2010 yılında bir milyar Müslüman, toplam nüfusun %62.1’ini temsil ediyordu ve bu rakamın 2020’de 1.27 milyar, yani toplam Asya Pasifik nüfusunun %59.2’sine yükselmesi bekleniyor. Öte yandan, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde 2010 yılında yaklaşık 321.87 milyon Müslüman vardı, bölgenin toplam nüfusunun %19.9’u ve bu rakamın 2020 yılında toplam yüzölçümünün %20.1’ine ulaşması bekleniyor, 439.5 milyonluk Müslüman nüfus olacaktır. Son olarak, Sahraaltı Afrika bölgesinde 2010 yılında 242.54 milyon Müslüman vardı, yani tüm Müslümanların yaklaşık %12’si ve 2020’de 385.94 milyon Müslümana ulaşması bekleniyor. Avrupa, bir önceki yüzyılın son on yıllarında yaşanan göç olgusu nedeniyle en fazla Müslüman nüfusa sahip dördüncü bölge olarak kabul edildiğinden, 2010 yılında Avrupa Birliği ve Doğu Avrupa bölgelerinde sayı 45 milyona yakındı, 2020 yılında 58,21 milyon

Müslümana, Avrupa nüfusunun% 2,7'sine ulaşması bekleniyor. Kuzey Amerika ve Latin Amerika bölgelerine göre, 2010 yılında sadece 5.26 milyon Müslüman vardı, ancak bu rakamın 2020'de iki katına çıkarak 10.1 milyona çıkması bekleniyor.

Şekil 1: Dünyadaki Müslüman Nüfusun Büyümesi 1990-2030 (Milyon ABD Doları)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Grim ve Karim, 2011).

Yukarıdaki şekil 1'den incelendiği zaman 1990 ile 2030 yılları arasında Müslüman nüfusun büyümesi (Pew Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan "Küresel Müslüman Nüfusun Geleceği" raporuna göre), 1990 yılında (%3.8) 1100 milyon, 2030 yılında toplam 2.2 milyar olacağı tahmini hesaba katıldığında, Müslümanlar 2030 yılında dünya nüfusunun yüzde 26.4'ünü oluşturacak.

1.2. İslam Ekonomisinin Temelleri

Küresel bir sistem olarak İslam ekonomisi, insanın maddi ve manevi ihtiyaçları arasında uyum sağlamaya çalışan tutarlı bir yaşam tarzıdır. Faydaların organizasyonu ve miras, dayanışma ve paranın işlevi ilkesine dayanmaktadır. Bunun dışında, İslami ekonomik sistemde bireysel ve kamu mülkiyetine, farklı kuruluşlar arasındaki projelere ve

yatırımlara katılım yoluyla izin verilir, bu nedenle karlar ve zararlar İslam ekonomisinin etik sisteminin ana unsurlarıdır. Ayrıca Şeriat haram işine yatırım yapılmasına izin vermez; örneğin alkol, pornografi, silah vb.

İslami kutsal kitap olan Kuran'da faiz yasağı (Riba), İslam ekonomisinin temeli olarak kabul edilir, buna ek olarak, Tekel, özellikle belirli bir mal üzerindeki pazardaki rekabetin bir tür kötüye kullanım veya tüketiciye zarar verebileceği istisnai durumlarda, İslam'da yasa dışıdır. Sosyal adalet kavramı, insanlara toplumdaki bireysel görevlerini ve bunun gerektirdiği ödülü İslam'da belirtildiği gibi daha iyi anlamalarını sağlayarak elde edilir (Maududi, 1967).

Öte yandan Zekat, İslam'ın temel dayanaklarından biridir ve inancın önemli bir şartıdır. Müslümanlar arasında %2,5 oranında öngörülen ve doğrudan şirket aracılığıyla veya dini kurumlar aracılığıyla servetin yeniden dağıtılması için kullanılan birikmiş yıllık zenginlik için zorunlu bir vergidir (Schaeublin, 2014). Zekatın işlevi esas olarak sosyo-ekonomiktir, amacı ise zengin ve fakir arasında bir dayanışma ortamı yaratmaya, enflasyonu ve işsizliği önlemeye, parasal dolaşımın akışkanlığını ve hızını garanti etmeye ve ulusal ekonomiyi düzene sokmaya dayanmaktadır.

1.3. İslam Ekonomisinin Sektörleri

Küresel bir ekonomik sistem olarak İslam ekonomisi, tüm insanlığa hizmet eder ve toplumun zenginliği ile ilgili her şeyi, yaşam biçimi ve İslam'ın gereklilikleri ile ilgili yönlerle geliştirmektedir. İslam Ekonomisi ve İslami Finans (IF), özellikle sırasıyla 1960'lardan ve 1970'lerden bu yana paralel olarak gelişmiştir. İslam ekonomisi, hem ayrı bir helal ürün sistemi hem de İslami finansın entegre edilmesi ve yeni bir ekonomi modeli haline gelmesi için tasarlanmıştır (Gürel, 2001 ve Evans 2011). İnsan kardeşliğini, sosyo-ekonomik adaleti ve herkesin refahını, ahlaki değerlerin, piyasa mekanizmasının, ailelerin, toplumun ve iyi yönetişimin bütünsel rolüyle teşvik etmeye çalışmaktadırlar. İslami finans, helal turizm ve helal gıda, İslam ekonomisinin ana sektörleridir.

ABD merkezli bir araştırma ve danışmanlık şirketi olan DinarStandard tarafından hazırlanan küresel İslam Ekonomisi Raporu'nun 2020/2021 (SGIE, 2020) durumuna göre

Müslümanları, İslam inancına dayanan tüketimleriyle, gıda, ilaç ve yaşam tarzı sektörlerinde 2019'de toplam 2,02 trilyon dolar harcadılar. Bu harcamalarının yıllık yüzde 5,2'lik bir büyümeyi yansıttığı ve Salgının etkisiyle 2020'de Müslüman harcamalarının yüzde 8 oranında daralacağı tahmin ediliyor. Bununla birlikte, seyahat hariç harcamaların 2021'in sonuna kadar toparlanması ve 2024 yılına kadar yüzde 3.1 yıllık kümülatif büyüme hızı baz alındığında (CAGR) 2.3 trilyon dolarına ulaşacağı tahmin ediliyor. İslami finans varlıklarının 2019'da 2.88 trilyon dolarına ulaştığı ve 2020'de aynı seviyede kaldığı tahmin edilmektedir.

1.3.1. Helal Turizm

Helal turizm veya Müslüman dostu turizm İslam ekonomisinde yenilikçi bir hizmettir ve son zamanlarda turizm pazarında yeni bir terim olarak popülerlik kazanmıştır. 21. yüzyılda, Müslüman seyahatleri giderek daha hızlı bir hız olarak hızlanıyor ve dünyayı inançla uyumlu bir şekilde görmek isteyen milyonlarca yolcuyu beraberinde getiriyor (Nisthar ve Mustafa, 2019). Şimdi, ibadet hizmetleri sunan oteller, erkekler ve kadınlar için ayrı yüzme havuzları, helal yemek restoranları, alkolsüz barlar gibi İslami inanç ve uygulamalara uygun tüm turizm ürün ve hizmetlerine dayanan genel turizm endüstrisinde hızlı bir fenomen haline geliyor. Bunun dışında, helal turizm aynı zamanda İslami düzenlemelerde kabul edilen herhangi bir turist uygulaması veya faaliyetini ifade eder ve aynı zamanda turistlerin İslam hukukunda belirlenen şartları yerine getirebileceği turist olgusu olarak da tanımlanır (Jafari ve Scott, 2013). Ayrıca, Müslümanların yaşamındaki manevi yerler gibi Müslüman kültürü ve uygarlığı ile ilgili yerlerin tarihi zenginliğinin tadını çıkarmak mümkündür: Suudi Arabistan'daki Mekke ve Medine (Carboni, Pereli ve Sistu, 2014) helal turizmi İslam'a uygun bir turizm olarak tanımlar, bu nedenle Müslüman diniyle ilgilenen insanlar kültürel ve dini çıkarlarını aynı yolculukta birleştirebilirler, çünkü İslami veya helal turizm dini amaçlarla sınırlı değildir ve Müslüman ülkelere özel değildir.

Helal turizmin günümüzde varolan turizm sektöründen farkı şeriatın getirdiği yasaklara uyulması, helal gıdaya ulaşımın olması ve ibadet imkanının sağlanmasıdır. Helal turizm tarafından özellikle otellerde sunulan başlıca hizmetler şunlardır: Müslüman müşterilerin Mekke yönüne bakmayacak şekilde konumlandırılmış yataklar ve tuvaletler, erkekler ve

kadınlar için ayrı dinlenme tesisleri, İslami finansal hizmetler, kadınlar için eğlence hizmetleri ve helal yiyecek ve içecek (Razalli, Abdullah, ve Hassan 2012); bu hizmetler ile son zamanlarda Müslüman müşterilerin İslami inanç ve uygulamalara uygun ürün ve hizmetlerin tüketimine duyarlı hale geldiği fark edilmiştir¹ (Honey ve Krantz, 2007).

Son yıllarda islam ekonomisi anlamında en yüksek büyüme oranına sahip olan sektörün helal turizm sektörü olduğu söylenebilir ve hala yüksek bir büyüme potansiyeline sahip olduğu bilinmektedir. Bu büyümenin ana kaynağı Körfez İşbirliği Konseyi ülkeleri (GCC)² nüfusunun yaptığı harcamalardaki artıştan kaynaklanmaktadır (Battour ve Ismail, 2016).

Küresel İslam ekonomisinin durumu Raporu 2020/21³ (Standard, 2020), Müslümanların seyahat harcamalarının 2019'da %2,7 artarak 2018'de 189 milyar dolardan 194 milyar dolara yükseldiğini tahmin etmiştir. COVID-19 krizinin etkisiyle, Müslüman Seyahat harcamalarının 2020'de 58 milyar dolara düştüğü, ancak 2023 yılına kadar 2019 seviyelerine yükseleceği beklenmektedir. Müslüman tüketici Seyahat harcamalarının 5 yıllık CAGR'de (kümülatif büyüme hızı) 2019'dan 2024'e kadar %1,4 oranında artması beklenmektedir. Sektörde helal turizm gösterge puanı sıralamasında dünyanın önde gelen ilk 5 İslami ekonomi ekosistemi Malezya, BAE, Türkiye, Tayland ve Tunus'tur. Raporda ayrıca, küresel turizm pazarının 194 milyar dolar (2019 tahmini) olduğu ve 2019 yılında toplam küresel turizm harcamalarının %12'sini temsil eden Müslüman gezginlerin olduğunu vurgulamaktadır.

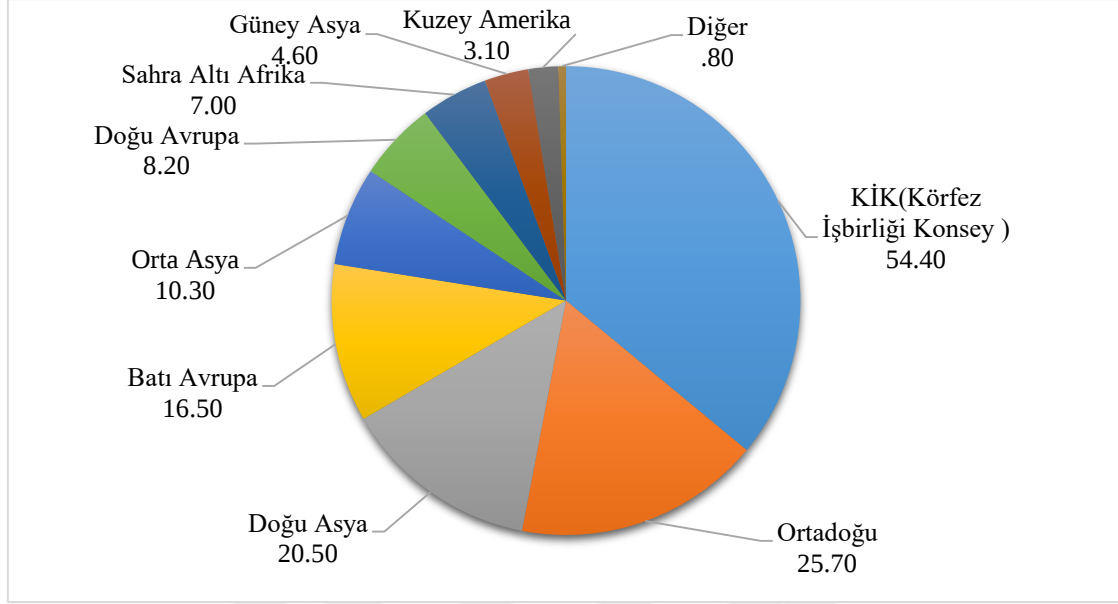
Asya'daki Çin, Tayland ve Singapur gibi Müslüman olmayan ülkelerin yanı sıra bölge helal turizm için giderek daha popüler hale geldiğinden önümüzdeki birkaç yıl içinde Müslümanların seyahat olanakları daha artacağı tahmin edilmektedir. Bu , Müslüman turizminin küresel ekonomik etkisinin ve gelecekteki büyüme Projeksiyonunun 2017-

¹ <https://www.saphirnews.com/attachment/68715/> [Erişim tarihi: 15.05.2021].

² GCC (Körfez Arap devletleri İşbirliği Konseyi): Ortadoğu'nun altı ülkesi tarafından kurulan ve Körfez İşbirliği Konseyi olarak bilinen bölgesel bir organizasyondur, 25 Mayıs 1981'de kuruldu ve Konseyin bir parçası olan ülkeler şunlardır : Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri(BAE), Kuveyt, Katar, Umman ve Bahreyn

³ <https://cdn.salaamgateway.com/reports/pdf/456642acf95a783db590e5b104cae94046047101.pdf> [Erişim tarihi: 21.05.2021].

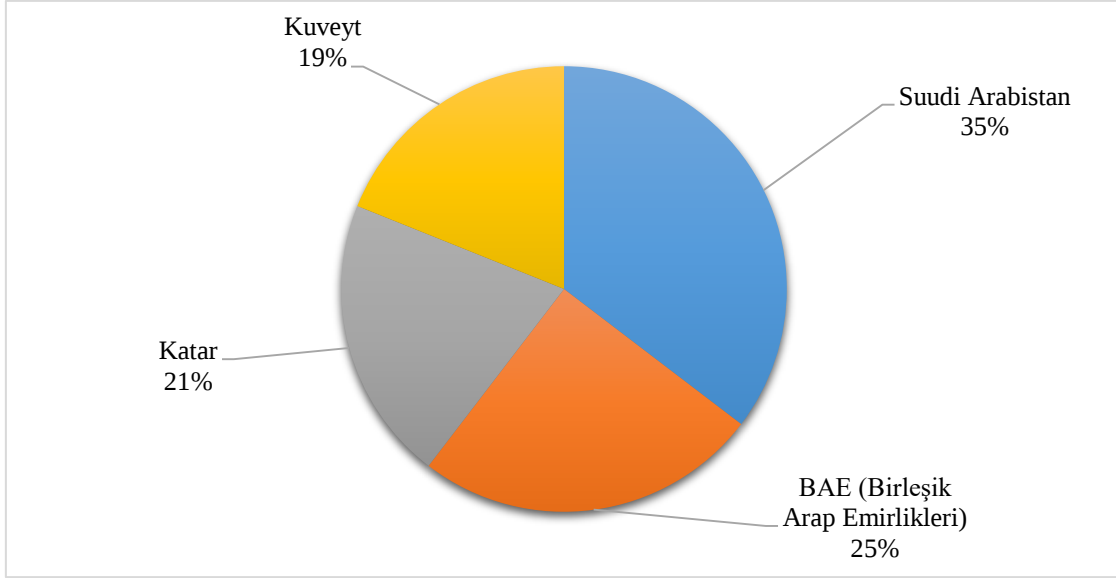
2020 raporuna göre, Asya'daki Müslüman seyahatin GSYİH etkisinin 2020 yılına kadar 33 milyar dolara ulaşacağını ve 2017'ten yüzde 27 oranında artacağını öngörmektedir

Şekil 2: 2015 Yılında Dünyada Helal Turizme Yönelik Bölgesel Harcamaları (Milyon ABD doları)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Standard, 2020).

Şekil 2’te, 2015 Yılında Dünyada Helal Turizme Yönelik Bölgesel Harcamaları grafik şeklinde yer almaktadır. Şekilde de görüldüğü üzere, Helal turizm toplam harcamalarının %36’sını 54,40 milyar dolar ile Körfez İşbirliği Konseyi ülkeleri (Suudi Arabistan, BAE, Kuveyt, Katar, Bahreyn ve Umman) temsil etmektedir. Orta Doğu, toplam harcamaların %14’üne, yani 25,70 milyar dolarlık paya sahipken devamında 20.50 milyar dolarla Doğu Asya, 16.50 milyar dolarla Batı Avrupa, 10.3 milyar dolar ile Orta Asya ülkeleri gelmektedir. Öte yandan, Doğu Avrupa ülkelerinde 8.20 milyar dolar, Sahra altı Afrika’da 7.00 milyar dolar, Güney Asya pazarında 4.6 milyar dolar ve son olarak Kuzey Amerika’da 3.10 milyar dolarlık bir helal turizm sektörü olduğu görülmektedir..

Şekil 3: KİK ülkeleri helal turizm harcamaları 2018 (Milyon ABD Doları)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Standard, 2020)

Şekil 3, Körfez İşbirliği Konseyi Ülkeleri'nin yaptıkları toplam turizm harcamalarını göstermektedir, 2020'de seyahat eden Müslümanların toplam harcamalarının % 36'den Suudi Arabistan'ın 24,3 milyar dolara (% 36) ulaşmışken, BAE tarafından (25%) 17.2 milyar dolar, Katar (%21) 14.2 milyar dolar ve Kuveyt (%19) 13 milyar dolar turizm harcaması yapılmıştır.. Bahreyn ve Umman'den gelen turist harcamaları bilmediğinden dolayı veriler rapora edilmemiştir.

Tablo 2: Dünyanın en büyük helal turizm şirketleri

Sektörler	Şirketler	Hizmetler
Hava Yolları	Kuveyt Hava Yolları	
	Etihad Havayolları	
	Malezya Havayolları	- Uçakta helal yemek hizmetleri
	Türk Havayolu	- Havaalanlarında ibadet yerleri
	Emirates uçuşları	- Ramazan ayı için özel hizmetler
Oteller ve Restoranlar	Tayland (TH) havayolları	
	Singapur Hava Yolları	
	Al Tazaj, Cidde,	- Helal yemek ve menü
	Marriott International,	- Mescitler
	Amerika Birleşik Devletleri	- Alkolsüz içecekler
	Fairmont,	- Bay ve bayanlar için ayrı havuz sistemi

	Singapur Al Jawhara Hotel, BAE	
	Adenya Hotel & Resort,	
	Türkiye Shaza Otelleri,	
	Orta Doğu Sofyan Hotel Soepomo,	
	Kuoni Group Travel	
Helal turizm'de	Experts(KUONI)	
çok önemli	Serendipity Tailormade,	- Tüm helal turizm hizmetlerini sunun
şirketler	UK Premium Europe	
	Holiday Bosnia	
	http://halalbooking.com (Halal-	
	friendly holidays and travel	
Helal turizm	worldwide)	Helal turizmin dünyadaki tüm bilgi ve hizmetlerini
hakkında dijital	http://www.halaltrip.com (Plan	sunmak
rehberler	your Halal Travel Holiday	
	Experience)	

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Nisthar ve Mustafa 2019), (Index, 2019) ve (Cuesta-Valiño, Bolıfa, ve Núñez-Barriopedro 2020)

Genel olarak, helal turizm pazarı dünyanın en büyük pazarlarından biri olarak kabul edilmiştir ve güçlü bir geleceğe sahiptir. Dünyada helal turizm pazarının büyümesinin ana nedenlerinden biri Müslüman nüfusun büyük artışı ve Müslüman turistlerin talebi olduğu için helal turizm pazarında büyük fırsatlar bulunmaktadır ((Pamukçu ve Sarıışık 2017).

1.3.2. Helal Gıda Pazarı

Başlangıçta, İslami izin verilen gıda ile ilgili iki terim vardır: helal (temiz) ve toyyiban (sağlıklı/iyi) (Kur'an II:168). Temel olarak, helal gıda sadece manevi yönü (ritüel olarak temiz) ile değil, aynı zamanda fiziksel yönü (yararlı, temiz, güvenli, sağlıklı, besleyici) ile de ilişkilidir. Helal terimi, gıda pazarında, özellikle bitki, hayvan ve diğer gıda işleme ürünleri için çok sık kullanılır; bu nedenle helal kelimesi, insan yaşamının tüm yönlerine uygulanan evrensel bir kavramdır (Samari, Ishak ve Kassar 2014). Şeriat'a göre, Allah adına kurban edilmemiş hayvanlar, domuz eti, boğulmuş, dövülmüş veya düşmekten ölen hayvanlar, boynuz veya saldırıya uğramış hayvanlar, her türlü sarhoş edici maddeler (alkol, uyuşturucu vb.) etçil hayvanlar, kan hariç (Ünalın, 2017) tüm yiyecekler helaldır.

Gıda, çeşitli etnik, sosyal ve dini gruplar arasındaki etkileşimler için en önemli faktörlerden biri olarak kabul edilir, bu nedenle herkes yedikleri yiyecekleri önemser: Müslümanlar yiyeceklerinin helal, Yahudiler, yiyeceklerinin koşer (saf) olduğundan emin olmak isterler., Hindular ve diğer gruplar, yiyeceklerinin vejetaryen olduğunu belirtmektedir (Riaz ve Chaudry, 2003).Şeriat şartlarının gıda ürünlerinde uygulanması, bu alanda uzman kuruluşlar tarafından yönetilmektedir, bu sektörde çalışmayı teklif eden firmaların helal marka mührünü kullanmalarına olanak sağlayan bir helal sertifikası almaları gerekmektedir, bu nedenle helal gıda üreten firmalar İslami Şeriat ve Müslümanlar tarafından saygı duyulması gereken genel kurallara ve yönergelere uymalıdır (Siaw ve Rani, 2012). Aşağıdaki tablo ana helal ürünlerini göstermektedir.

Tablo 3: İslam Hukukuna Göre Ana Helal Gıda Ürünleri

Ürünler	Helal Gıda Ürünleri
Tahıl ürünleri	- Pirinç - Makarna - Haram malzemeler olmadan hazırlanan ekmek, kahvaltılık gevrekler veya unlu mamuller gibi herhangi bir tahıl ürünü.
meyve ve sebzeler ve bunların mamulleri	- Tüm sebze ve meyveler: çiğ, kurutulmuş, dondurulmuş veya konserve. - Tereyağlı su veya bitkisel yağlarla pişirilmiş veya servis edilen tüm sebze ve meyveler - Tüm meyve suları
süt ve süt mamulleri,	- süt - Yoğurt, peynir ve dondurma
Et ve et mamulleri	- İslam hukukuna göre kesilen et ve kümes hayvanları - Yumurtalıklar - deniz Mahsulleri - ceviz ağacı - Kaynak
Gıda kombinasyonu	- Helal etli ana yemekler: domuz eti ve türevleri veya alkol olmadan hazırlanan pizza, makarna veya pirinç - Çorbalar / soslar: domuz eti ve türevleri veya alkol olmadan yapılan herhangi bir
Diğerleri	-Drinks: İçecekler: gazlı içecekler, meyve suları, punch, kokteyller, çay ve kahve

- Yağlar ve yağlar: tereyağı, margarin, mayonez, bitkisel yağlar ve bazı salata sosları

- Tatlandırıcılar: bal, şeker, şurup, kakao ezmesi (kavrulmuş ve öğütülmüş kakao) ve fasulye şurubu

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır

Standard, 2020 SGIE raporuna göre, helal yiyecek ve içecek pazarı, dünya çapında 1,9 milyar Müslümanın 2019'da 1,17 trilyon dolar harcadığı dünya pazarında büyümeye devam etmektedir ve 2018'de 1,13 trilyon dolardan %3,1 artırılmıştı. 2019 ve 2024 yılları arasında %3,5'lik bir CAGR beklenmektedir ve Müslüman harcamalarının 2024 yılına kadar 1.38 trilyon dolara ulaşması beklenmektedir. Popülerliği göz önüne alındığında, helal gıda çeşitli İslami ve İslami olmayan ekonomilerde, Müslümanlar ve Müslüman olmayanlar için standart bir seçim meselesi haline gelmesi beklenmektedir. Raporda, 2019 yılında OIC (İslam İşbirliği Teşkilatı) üyesi 57 ülkeye 200 milyar dolar değerinde yiyecek ve içecek ihraç edildiği belirtilmiştir. İİT ülkelerinin en büyük beş yiyecek ve içecek tüketici pazarı 144 milyar dolar ile Endonezya, ardından 107 milyar dolar ile Bangladeş, 95 milyar dolar ile Mısır, 83 milyar dolar ile Nijerya ve 11.9 milyar dolar ile Pakistan olmuştur. En büyük ihracatçılar 16.2 milyar dolar ile Brezilya, 14.4 milyar dolar ile Hindistan ve 13.8 milyar dolar ile ABD göstergesidir (Thomson Reuters; Dubai The Capital of Islamic Economy; DinarStandard, 2020/2021). Bu, helal gıda pazarının uluslararası pazardaki en karlı ve etkili pazarlardan biri olarak kabul edildiği anlamına gelir, bu nedenle bitki, hayvan ve gıda üretim ürünleri helal gıda endüstrisinin bu büyük büyümenin ana sektörleridir.

1.3.3. Helal İlaç

Malezya ve Körfez ülkelerinde 2000'li yıllardan önceki yıllarda (Torlak 2012) ortaya çıkan İslam ekonomisinde yeni bir sektördür, çünkü daha önce helal ilaçlar helal endüstrinin bir parçası değildi; bununla birlikte, tüketiciler yaşamın her alanında gerçek helal kavramının farkında olduklarında bu senaryo değişir (Aziz, Ibrahim ve Raof 2014); bununla birlikte, bu sektör insanlar tarafından kullanılan tüm farmasötik ürünlerle ilgilidir (Ab Halim, vd., 2014) özellikle bitkisel tıbbi ürünler, bitkisel tıbbi ve kozmetik kullanımı sahiptir.

İslam ekonomisinin bir sektörüne ait olmak Şeriat'ın gereklerini ve normlarını karşılamalıdır (Ab Halim, vd., 2014). Sonuç olarak, helal ilaçların Şeriat'ın aşağıdaki yönlerine uyması gerekmektedir:

- Şeriat yasalarına uygun olarak helal olmayan veya kesilmeyen hayvansal ürünler içermemelidir.
- İnsan kullanımı için güvenli olmalıdırlar: ne toksik, ne de alkolikler, ne de sağlık için tehlikeli.
- Nacis malzemelerinden hazırlanamaz, işlenemez veya üretilemez.
- İnsan vücudunun herhangi bir bölümünü veya helal dışındaki türevleri içermemelidir.

Helal ilaç sektörü, İslam ekonomisinde yeni bir sektör olmasına rağmen, küresel İslam ekonomisinin durumu Standard 2020 raporuna göre, helal ilaç sektörüne yapılan harcamalar 2018'de %2.3 artarak 92 milyar dolardan 2019'da 94 milyar dolara yükselmesiyle hızla büyü. COVID-19 krizi nedeniyle, Müslüman harcamaları 2020'de %6,9 oranında 87 milyar dolara düşecekmiş. İlaç sektöründeki Müslüman tüketici harcamalarının 2019'dan itibaren %2.3'lük bir kümülatif büyüme oranıyla (CAGR) artması ve 2024 yılına kadar 105 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. 2019 yılında İİT ülkelerine ilaç ihracatı 38,6 milyar dolardır. İİT ülkelerinin en büyük üç helal ilaç tüketici pazarı 10 milyar dolar ile Türkiye, ardından 8.1 milyar dolar ile Suudi Arabistan ve 5.4 milyar dolar ile Endonezya oldurulmuştur. Almanya'daki ilaç harcamaları 5.2 milyar dolar ile dünya çapında en yüksek, ardından 4.6 milyar dolar ile Franch ve 2019'te 3.3 milyar dolar ile İsviçre olmuştur (Thomson Reuters; Dubai The Capital of Islamic Economy; DinarStandard, 2020/2021).

1.3.4. Helal Kozmetik

Helal kozmetik "kozmetik pazarında yeni bir kelimedir ve çoğu tüketici ve kozmetik üreticisi bu sektör hakkında çok az bilgiye sahiptir. Helal kozmetik, domuz eti, kan, alkol gibi hayvanlardan elde edilenler gibi Şeriat'ta yasaklanmış ürünleri kullanmayan tüm kozmetik ürünleri ifade ettirilmişti. Helal kozmetik ürünleri, güzelleştirilmesi için insan

vücuduna uygulanması amaçlanan ürünler olarak tanımlanmaktadır. Helal kozmetik ürünlere olan talep dünya çapında büyük bir büyüme göstermektedir, bu nedenle talep sadece Müslüman toplumda değil, aynı zamanda yüksek kaliteli ve güvenli ürünler elde etmeyi amaçlayan Müslim olmayanlarda da artmıştı. Helal kozmetiklerin ana ürünleri şunlardır: makyaj, koku, cilt kremleri, saç bakım ürünleri ve diş macunu, deodorantlar ve güneş kremleri gibi diğer ürünlerdir.

Helal kozmetik sektöründeki harcamalar, 2014 yılında 54 milyar dolarlık bir ekonomik hareket biriktirerek kozmetik pazarının küresel harcamalarının% 7'sini oluştururken (Gündüz, Gültekin ve Kürtül 2020), 2020'de küresel harcamaların% 8'i olan 80 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Helal kozmetik pazarı 2014 yılında 81 milyon dolar ile ABD, 79 milyar dolar ile Japonya ve 60 milyar dolar ile Çin'den sonra dünyada kozmetik tüketiminin dördüncü pazarı olarak kabul edilmişti.

Standard, 2020'nin küresel İslam ekonomisinin durumu raporu, dünya çapında Müslüman tüketicilerin helal kozmetik harcamalarının 2019'da 66 milyar dolar olduğunu ve 2018'de %3,4'lük bir artış olduğunu vurguladı. 2020 yılında, Müslüman tüketici harcamalarının %2,5 oranında düşmesi, 64 milyar dolara ulaşması ve daha sonra 2024 yılına kadar 5 yıllık %2,9 CAGR'DE 76 milyar dolara ulaşması bekleniyor. Harcamalara göre en iyi ülkeler 6 milyar dolar ile Hindistan, 4 milyar dolar ile Endonezya, 4 milyar dolar ile Rusya, 4 milyar dolar ile Malezya ve 4 milyar dolar ile Türkiye. Fransa'daki kozmetik harcamaları, 2,5 milyar dolar , Birleşik Arap Emirlikleri-1,8 milyar dolar ve Almanya-1 milyar dolar ile dünya çapında en yüksek seviyedeydi.

1.3.5. İslam Ekonomisinin Diğer Ürünleri

İslami finans, turizm, gıda, ilaç endüstrisi ve kozmetik gibi İslam ekonomisinin ana ürünlerinin yanı sıra helal olmasına ek ol, yüksek büyüme gösteren ve Müslümanların yaşamı için temel olan başka ürünler de var: İslami medya ve giysiler. Müslüman giyim ve ayakkabı harcamaları 2019'da %4,2 artarak 277 milyar dolara yükselmişti. İran, Türkiye ve Suudi Arabistan, geçen yıldan bu yana harcama yaparak ve pozisyonlarını koruyarak en iyi ülkeler arasında yer almaktadır. COVID-19 krizinin etkisi nedeniyle, Müslüman harcamalarının 2020'de %2,9 oranında 268 milyar dolara düşmesi

beklenmektedir, ancak 2021'de 2019 seviyesine toparlanma beklenmektedir. Müslüman tüketici harcamalarının 2019 ve 2024 yılları arasında 5 yıllık %2.4 CAGR'DE artması ve 2024'te 311 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. İran (53 milyar dolar), Türkiye (28 milyar dolar) ve Suudi Arabistan (21 milyar dolar) harcamalarda en üst sıralarda yer almaktadır (Standard, 2020).

Medya ve Rekreasyon sektörleri, İslami televizyon ve radyo kanalları, dergiler, gazeteler, müzik ve film endüstrisinin ana ürün ve hizmetler olduğu küresel İslam ekonomisinde diğer önemli sektörlerdir. Müslüman medya ve Rekreasyon harcamaları, 2018'de 214 milyar dolardan 2019'da %3,7 artarak 222 milyar dolara yükselmiştir. COVID-19 krizinin etkisi nedeniyle, Müslüman harcamalarının 2020'de %3,7 oranında 214 milyar dolara düşmesi beklenmektedir. Bununla birlikte, 2021'de 2019 seviyesini aşan güçlü bir toparlanma beklenmektedir. Müslüman tüketici harcamalarının 2019'dan itibaren %3,9 oranında artması ve 2024'te 270 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Türkiye (26 milyar dolar), ABD (22 milyar dolar) ve Endonezya (22 milyar dolar) 2019'da harcamalarda en üst sıralarda yer almıştı (Standard, 2020).

Genel olarak, İslam ekonomisinin küresel bir ekonomik sistem olarak, etik ve ahlak, bireysel ve kolektif mülkiyet, sermaye, üretim, işgücü, yatırım, ekonomik denge, rekabet ve işbirliği ve sosyal adalete dayalı temel ilkeleri ana hatlarıyla ya da açıkça öngören (İslam hukuku), Şeriat görünen mevzuatı esinlenmiştir. İslam ekonomisi yetmişli yıllarda İslam ülkelerinde modern bir ekonomik sistem olarak ortaya çıkmıştır. İslam ekonomisinin küresel pazarının şu anki büyüklüğü 3622 milyar dolardır (%16). Bu rakam, her şeyden önce, dünyadaki Müslüman toplumun büyümesi, Müslüman ve Batı dünyalarındaki İslam ekonomisinin kültürü, İslami ekonomik kurumların iyi yönetimi ve İslam ekonomisini geliştirmek için iş ve yasama hizmetlerinde yenilik dikkate alınarak ölçülmüştür. Bununla birlikte, İslami ilahlaştırma sektörlerinde inovasyonun zayıflığı, İslam ülkelerinde çoğunlukla geleneksel ekonomik sistem tarafından yönetilen yasal sorunlar ve İslami ekonomik sistemin arka planı hakkında tam bilgi eksikliğidir.

Tablo 4: 2014 Yılında Dünyadaki İslami Ekonominin En Büyük Pazarları (Milyon ABD Doları)

Ülke	Helal Gıda	İslami Finans	Helal Turizm	Kıyafetler	İlaç & Makyaj malzemeleri	Medya
Malezya	209.8	389.0	98.3	43.7	80.2	59.9
Suudi Arabistan	51.1	234.2	36.8	22.1	33.4	34.7
BAE	104.4	142.5	78.3	235.6	72.1	125.3
Endonezya	71.5	111.6	45.3	57.9	47.5	43.6
Ürdün	39.6	124.6	43.3	18.5	39.1	31.6
Bahreyn	42.2	121.9	31.9	16.7	33.5	42.3
Kuveyt	42.2	99.2	27.1	17.5	33.3	40.8
Pakistan	54.7	91.1	23.6	30.6	32.5	12.9
Iran	60.5	74.0	28.8	33.5	55.9	26.6
Katar	44.3	80.1	36.7	20.3	32.1	40.2
Umman	47.1	73.4	33.2	28.7	33.5	35.3
Türkiye	70.7	49.9	62.7	75.1	43.3	34.6
Nijerya	20.7	76.6	14.1	19.8	21.6	16.7
Sri Lanka	27.3	66.6	13.3	26.2	20.1	18.4
Singapur	125.2	16.9	42.6	30.6	62.9	46.8

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Standard, 2020)

İslami Finans

Bu bölümün girişinde açıkladığımız gibi, İslami finans küresel İslami ekonomik sistemin (turizm, gıda, giyim, iletişim, kozmetik ve ilaç endüstrisi) bir parçasıdır. İslami finans, İslami şariat'ın temel değerlerini veya şariat ilkelerine aykırı olmayan düşük ve finansal ticaretleri tanıtarak İslam dinini yansıtan bir terimdir (Çanakci, 2014). İslami Şariat ilkelerine görünüşte uyum bakımında geleneksel finans kendisini ayırmaktadır. Geleneksel finansal sistem esas olarak işlemlerin maddi sonuçlarıyla birlikte ekonomik ve finansal yönlerine odaklanır, İslami sistem eşitlik ve adaletin yanı sıra devletin rolünü geliştirmek için etik, ahlaki, sosyal ve kamu yararı boyutlarına eşit vurgu yapar.

İslami finans herkesin uyması gereken bir dizi temel yasaklar oluşturur ve her türlü faiz veya tefecilik (Riba), aşırı belirsizlik (Gharar) ve kumar (maysir) ile ilgili her türlü uygulamalarından kaçınacak şekilde yapılandırılması gerekmektedir. Kur'an-ı Kerim'de

yasaklanan (haram) tüm hizmetlere, faaliyetlere ve ürünlere yapılan yatırımların yasaklanması: alkol, silah, tefecilik, makul olmayan bir şekilde yüksek kabul edilen veya yasaların izin verdiği orandan daha yüksek bir faiz oranıyla borç verme eylemidir (Koçak, 2018). İslam'da riba yasağı güçlü ve net bir şekilde verilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de,

“Faiz yiyenler ancak şeytanın çarparak sersemlettiği kimse gibi kalkarlar. Bunun sebebi onların, "Alım satım da ancak faiz gibidir" demeleridir. Halbuki Allah alım satımı helâl, faizi ise haram kılmıştır. Artık kime Allah'tan bir öğüt erişir de faizciliği bırakırsa geçmişte yaptığı kendisine aittir, işi de Allah'a kalmıştır. Kim de yine faizcilğe dönerse işte bunlar orada devamlı kalmak üzere cehennemliklerdir⁴. Allah faizi tüketir....⁵. Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve gerçekten iman etmiş iseniz faizden kalanı bırakın⁶. Bunu yapmazsanız Allah ve Resulü tarafından size bir savaş açıldığını bilin. Eğer tövbe ederseniz, haksızlık etmemek ve haksızlığa uğramamak üzere ana paranız sizindir⁷”.

İslami bir finansal sistemin felsefi temeli, üretim faktörleri ile ekonomik davranış arasındaki etkileşimin ötesine geçmektedir. Şariat'ın altında yatan ilkeler (İslam hukuku olarak adlandırılır) ve İslam ekonomisinin gelişimi yoluyla pratik uygulamasıdır. Uygulayıcıların ve müşterilerin Müslüman olmaları gerekmez, ancak Kur'an, Hadis (Hz. Muhammed'in sözleri ve davranışları (sav) ve İslam alimlerinin yorumu) üzerine kurulan İslami öğretilerde vurgulanan değerlerin altını çizen etik ve ahlaki yasakları kabul etmelidir (Abdul-Rahman, 2009).

İslami finansal sistem, sadece İslam'ın tüm öğretilerini ve ahlaki ekonominin merkezinde yer alan iş ahlakı, zenginlik dağılımı, sosyal ve ekonomik adalet gereksinimlerini karşılayan ve uyarlayan sistematik bir finansal çerçeve tarafından tam olarak değerlendirilebilir. İslami finansın ana temeli kar ve zarar paylaşımıdır (Muşaraka, Mudaraba, Murabaha...) ve etik ve ahlaki bir finansal sistemi temsil etmektedir (Khairul Anuar, 2008). Öte yandan, araştırmacıların ve uzmanların çoğu İslami finansmanı şeriatın

⁴ Qur'an at 2:275.

⁵ Qur'an at 2:276.

⁶ Qur'an at 2:278

⁷ Qur'an at 2:279

gerekliliklerini ve standartlarını karşılayan tüm finansal ürün ve hizmetler olarak tanımlamaktadır (Ahmed, 2009) ve aynı zamanda finansal kaynakların harekete geçirilmesi ve çeşitli yatırım projeleri arasında dağıtımı için bir finansal sistemdir. İslam bankacılığı, Sukuk (İslami tahviller), İslami yatırım fonları ve Tekafül (İslami sigorta) İslami finans endüstrisinin başlıca sektörleri olduğu Şeriat tarafından belirlenen ilkelere, İslami ekonomik çerçeve, İslami finansın risklerin ve faydaların katılımına dayalı, spekülasyon olmayan gerçek bir ekonomik faaliyetle bağlantılı ve toplumun ekonomik ihtiyaçlarını karşılama amacıyla bir araç olması gerektiğini düşünmektedir (Özsoy ve Tosunoğlu, 2017).

Herhangi bir İslam ekonomisinin ve finansal faaliyetlerin düzenlemelerini ve dini geçerliliğini (Şeriat uyumu) denetleyen temel ilkeler aşağıdaki gibi özetlenebilir (Franzoni ve Ait Allali, 2018):

- Her türlü faizin yasaklanması (riba): kendi parasından para kazanmasına izin verilmez;
- Spekülasyon (maysir) yasağı ve aşırı belirsizlik (ghàrar) unsurları getirilmesi;
- Alkol, kumar, pornografi, tütün, domuz eti ve türevleri gibi İslam'da haram olarak kabul edilen her türlü yatırımların yasaklanması;
- Finansal işlemlerde kar ve zararların dağılımına katılma izni;
- Gerçek anapara tutarının üzerinde herhangi bir ödemenin yasaklanması;
- Tüm finansal işlemlerin altında yatan gerçek varlıklara sahip olma yükümlülüğü;
- Finansın üretkenliğe bağlanması, yani servetin yalnızca yasal ticaret ve/veya varlıklara yatırım yaparak üretilebileceği anlamına gelmesi (Khiyar ve Galfy 2014).

1.4. İslami Finans ve Küresel Pazarın Büyümesi

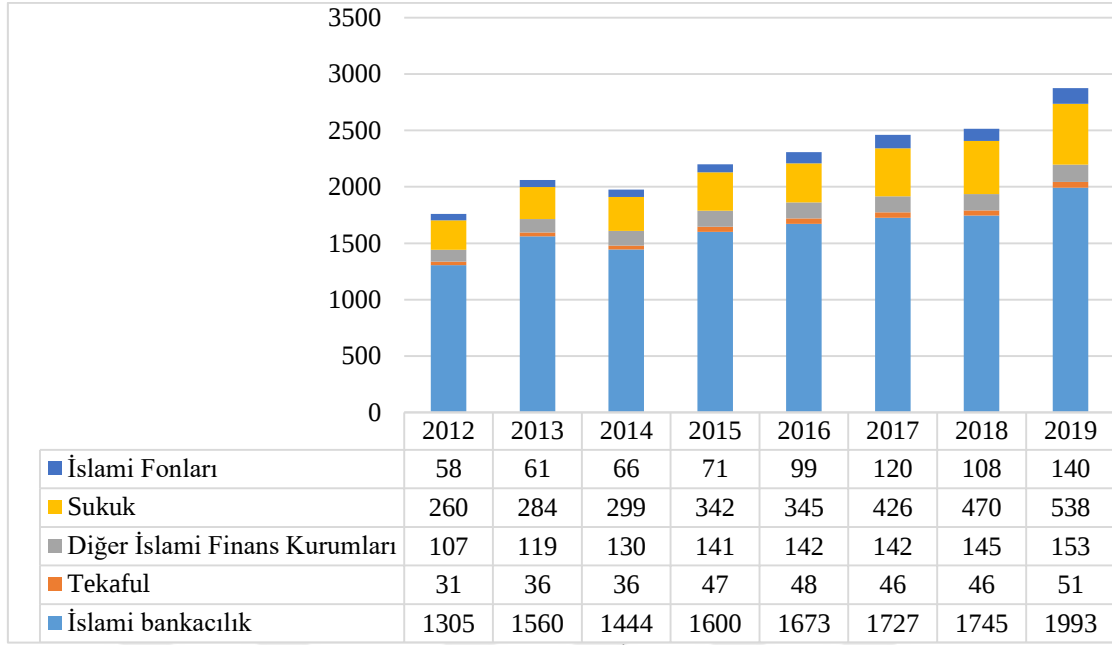
2008'deki ekonomik krizin başlangıcından bu yana, İslami finans, 2008'den 2012'ye kadar varlıklarının ikiye katlanarak 2008'de 720 milyar dolardan 2014'ün sonunda 1814 milyon dolara çıktığı gerçeğiyle kanıtlandığı gibi muazzam bir büyüme yaşamıştı. Şimdi, Standard 2020 raporuna göre, küresel İslami finans sektörü varlıklarının 2019 yılında

%13.9 artarak 2.52 trilyon dolardan 2.88 trilyon dolara yükseldiğini ortaya koymuştu. COVID-19 krizinin etkisi nedeniyle, İslami finans varlıklarının değerinin 2020'de herhangi bir büyüme göstermemesi beklenmektedir, ancak 2019'dan itibaren 5 yıllık %5 kümülatif büyüme hızı (CAGR) oranında toparlanıp büyüyerek 2024 yılına kadar 3.69 trilyon dolara ulaşacak. İslami finans varlıkları, 2019'da küresel varlıkların% 66'sını oluşturan üç önde gelen pazarda – 698 milyar dolar ile İran, 629 milyar dolar ile Suudi Arabistan ve 570 milyar dolar ile Malezya – yoğunlaşmış durumdadır⁸. İslam Bankası sektörleri, 2019 yılında İslami finans sektörünün küresel varlıklarında %14 artışla 1.99 trilyon dolara ulaştırmıştı. İslami bankacılık varlıklarının 2024 yılına kadar 2.44 trilyon dolarına ulaşacağını tahmin edilmektedir. Ardından İslami tahvil (sukuk) pazarı %30 ile 162,1 milyar doları, İslami yatırım fonları %30 ile 140 milyar doları, küresel İslami karşılıklı sigorta hizmetleri (Tekafül) varlıkları %10 ile 51 milyar doları büyümüşdür (IFDI, 2020⁹ ve Batorshyna, 2021).

Son yıllarda, özellikle İslam ülkelerinde İslami finans endüstrisinin yüksek büyümesi, büyük geleneksel bankaların Deutsche Bank, HSBC ve Standard Chartered Great City gibi şeriat uyumlu finansal hizmetler sunmaya başladığı dünya ekonomisinde bir fenomen olmuştur.

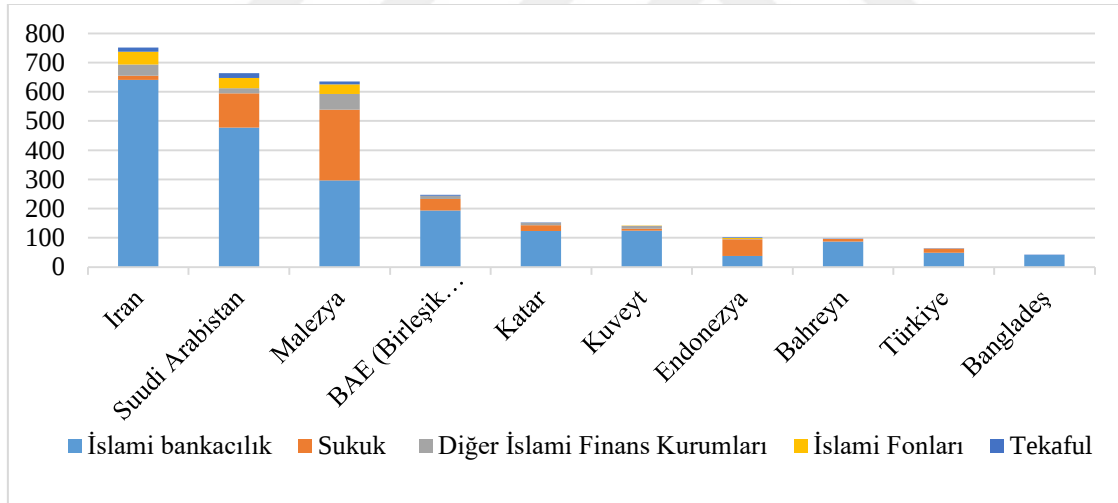
⁸ <https://cdn.salaamgateway.com/reports/pdf/862e1c9a9d925c5cd6aaca31b0ea102e21778a9.pdf> [Erişim tarihi: 22.05.2021].

⁹ https://icd-ps.org/uploads/files/ICD-Refinitiv%20IFDI%20Report%2020201607502893_2100.pdf [Erişim tarihi: 23.05.2021].

Şekil 4: 2012-2019 Yılları Arasında Ana Sektörlerin İslami Finans Piyasa Varlıklarının Büyümesi
(Milyar Abd Doları)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IFDI, 2020)

Şekil 5: 2020 Yılında Dünyada İlk 10 İslami Finans Piyasası

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IFDI, 2020 ve Standard, 2020)

1.5. İslami Finans Sektörleri

1.5.1. Sukuk (İslami Tahviller)

Sukuk veya İslami tahviller, İslami finans endüstrisinin ana ürünlerinden birini temsil etmektedir. Şariat'a uygun bir finansal araç olan Sukuk, alternatif bir fon toplama finansal

aracı olarak kullanılan İslami finansın bir yeniliğidir (Hossain, Uddin ve Kabir, 2018). Sukuk, Uluslararası Finansal ortamda en hızlı büyüyen finansal araçlardan biri olarak kabul ettirilmiş ve aynı zamanda İslami finans kurumları arasında şariat'a en başarılı uyumlu ürün olarak kabul ettirilmiştir (Ahmed, Islam ve Ariffin 2015). Hem özel hem de kamu finans kurumları, yerli şirketler ve finansal açığı olan çok uluslu şirketler tarafından verilen sertifikaları (sözleşmeleri) ifade eden İslami finans endüstrisinin ana ürünlerinden biridir (Toraman, Ata ve Buğan 2015), bu nedenle, sadece Şariat (İslam hukuku) tarafından kabul edilen Sukuk sektörlerine yatırım yapılabilir ve faiz tahsil edilemez. Sukuk pazarının gelişmesi, ekonominin artık daha çeşitlendirilmiş ve özel sektör tarafından yönlendirilen dönüşümüne eşlik etmiştir (Zin vd., 2011).

Mayıs 2003'te, İslami finans kurumu Muhasebe ve Denetim Örgütü (AAOIFI)¹⁰, sukuk'u yatırım Sukuk standardında, maddi varlıkların, intifa ve hizmetlerin mülkiyetindeki bölünmemiş hisseleri temsil eden eşit değerli sertifikalar olarak resmen tanımladı ve en az on dört olası sukuk yapısını belirlemiştir. AAOIFI standardı (AAOIFI 2008), Sukuk'u hisse senetlerinden, tahvillerden ve geleneksel seküritizasyon sürecinden ayırarak Sukuk'un nakit akışı için finansal bir iddiaya sahip borç sertifikaları olmadığını ve bir alacak havuzunda ihraç edilemeyeceğini vurgulamaktadır (Godlewski, Turk-Ar'ss ve Weill 2010). Sukuk ayrıca ekonomik durgunluk sırasında uygulandığını kanıtlanmıştı (Zin, vd., 2011) ya da bir ekonomi geliştirmeye çalışmaktadır. Örneğin sukuk veya İslam tahvil 1996 yılında Sepang, Malezya'daki tsunami ve Kuala Lumpur Uluslararası Havaalanının ardından Aceh'in yeniden geliştirilmesi için 2005 yılında Dünya Bankası tarafından ihraç edilmektedir. (Khoon ve Lim, 2010).

Başlangıç olarak, sukuk, nakit veya borçlara karşı değil, bazı maddi varlıklara karşı ihraç edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, sukuk'un ihraç sırasında (birincil piyasa) ve ikincil piyasada satılabilirliği aşağıdaki kurallara uymalıdır (Zin, vd., 2011):

- Sukuk, belirli varlıklara ('ayn) veya hizmetlere karşı ihraç edilirse, bu ihraç, varlıkların veya hizmetlerin mevcut değerlerine dayalı nakit para

¹⁰ AAOIFI Statement on Sukuk and Its Implications." September 2008.
<http://www.nortonrosefulbright.com>.

karşılığında satılmasını ima eder ve dolayısıyla sukuk alınıp satılabilir hale gelir.

- Sukuk, gelecekte üretilecek veya inşa edilecek tanımlanmış varlıklar veya hizmetler (mausuf fı zimmah) karşılığında ihraç edilirse, bu ihraç, bu varlıkların sukuk sahiplerine nakit para karşılığında satılmasını ima eder ve bu sukuk, varlıkların veya hizmetlerin teslim edilebilirliğine kadar işlem görmez.
- Sukuk, varlık veya hizmetlere karşı değil, bazı varlıkları elde etmek için gelirleri kullanmak amacıyla ihraç edilirse, sukuk, bu varlıkların veya hizmetlerin satın alındığı aşamaya kadar işlem göremez. Bunun nedeni, bu noktaya kadar sukuk'un likit gelirleri temsil etmektedir, yani sarf şariat kurallarına uyulmadığı sürece nakit para ve para paraya karşı satılamaz.
- 'Ayn' ve 'dayn' arasında herhangi bir karışım varsa, o zaman 'ayn sukuk ihracı dayn hakim olmalıdır.

1.5.2. Sukuk Türleri

Sukuk farklı tekniklerle birlikte yapılandırılabilir (Zin, vd., 2011). Sukuk çeşitli türleri 4 temel tipe birbirlerinden farklılıkları bulunmaktadır:

- Satışa dayalı: Murabaha Sukuku, Salam Sukuku, Istisna Sukuku (sözleşmeler yoluyla Satılan Sukuk).
- Ortaklığa dayalı: Mudaraba Sukuku ve Muşaraka Sukuku
- Kiralamaya dayalı: İcara Sukuku
- Temsilci tabanlı: Wakala Sukuku
- Yatırımlarla ilgili olarak, bu sektörün İslami tahvilleri, Sukuk melezi olan diğer çok önemli Sukukların yanı sıra yatırım Sukuk olarak da bilinmektedir.

1.5.3. Satışa Dayalı

1.5.3.1 Salam Sukuku Sözleşmesi

Salam (Selem) Sukuk, sermayeyi harekete geçirmek amacıyla verilen eşit değerli sertifikalar olan temel sözleşmelerden biridir, böylece satın alınan malların ileri bir süre içinde gerçekleşecektir ve şimdi gelecekte teslim edilecek bu malların sahipliğini

(sertifika sahipleri) güvence altına almak için bir ödeme yapılmaktadırlar (Zin, vd., 2011). Bir varlığın kısa vadeli finansmanı için yaygındır, satıcının belirli bir varlığı teslim etmeyi taahhüt ettiği spot satış (salam) ve ertelenmiş ödeme satışına (bai al muajjal) veya ertelenmiş teslim tarihine (Bai as-salaam) dayanmaktadır. Müslüman çiftçiler, kültivasyon talebini kolaylaştırmak için nakit avans olarak salam kullanmaya çalışmışlardır. Peşin ödemeleri, satın alma fiyatına eşdeğer kira sertifikası olan ihracı yoluyla finanse edilmiştir, sukuk sahipleri de asıl alıcıya mal edinme hakkını kazanmıştır.

1.5.3.2 İstisna Sukuku

Istisna Sukuk, eşit değer taşıyan ve sertifika sahiplerine ait olacak malların üretimi için gerekli fonları harekete geçirmesi amacıyla verilen bir sertifikadır (Zin, vd., 2011). Istisna malları Sukuk sahiplerine aittir. Bu Sukuk, istenilen ürünü Sukuk abonelerine satan üretici tarafından verilmiştir. Abone ücretlerden elde edilen fonlar, üretim maliyetini karşılaması kullanılmıştır. Varlığın inşası sırasında üreticiyi finanse eden İslam Bankası, bu varlığın mülkiyetini elde eder ve tamamlandıktan sonra ya kararlaştırılan ertelenmiş ödeme koşullarında geliştiriciye derhal geçerdi ya da muhtemelen bir İcare Sukuk kapsamında geliştiriciye varlığı kiralardır. Şeriat, bu sertifikaların ikincil piyasada işlem görmesini yasaklardır (Zin, vd., 2011).

1.5.4 Ortaklığa Dayalı

1.5.4.1 Muşaraka Sukuku

Muşaraka anlaşması, yönetim anlaşması, satın alma taahhüdü olarak ikiye ayrılmıştır. Bir motivasyon için bir sermaye birleştirmek için iki tarafın işbirliğini içerir. Muşaraka sukuk, 2008'in başında sukuk'a ilişkin İslami finans kurumu Muhasebe ve Denetim Örgütü (AAOIFI) kararı, bu tür sukuk'ta nominal değer Satın alma teşebbüslerinin kullanımının yasaklanmasını açıklığa kavuşturana kadar kurumsal ihraççılar arasında popüler bir yapıydı. Bir Musharakah sukuk'ta, ihraççı, kendi sermayesine/varlığına katkıda bulunan veya aynı katkıda bulunan yaratıcısı ile ortak bir girişime girmek için abonelik gelirine katkıda bulunur. İhraççı ve yaratıcısı karları kararlaştırılan bir orana göre paylaşır, ancak Şeriat, herhangi bir zararın katkıda bulunan sermayenin oranına göre paylaşılmasını gerektirir. Bunun yanı sıra, AAOIFI kararı, bir İcara sukuk'ta kiracının

sukuk varlıklarını itfa üzerine nominal değerde satın almayı taahhüt etmesi için izin verilse de, bir Muşaraka sukuk'taki bir Şerik (ortak) veya bir sukuk Wakala bil Istithmar'daki bir Wakil (ajan) için izin verilmediğini doğruladı. Şeriat, bu tür teşebbüsleri, ortaklık ve temsilcilik sözleşmelerinde şeriatın izin verilmeyen anaparanın etkili garantileri olarak görür. AAOIFI kararı al Muşaraka sukuk ve Mudaraba sukuk ihraclarında önemli bir engel oluşturulmuştur (Zin, vd., 2011).

1.5.4.2 Mudaraba Sukuku

Murabahah sukuk durumunda, sertifikanın ihraççısı murabaha emtia satıcısıdır, aboneler bu emtia alıcılarıdır ve emtia yeniden satıldıktan sonra nihai satış fiyatını almaya hak kazanmaktadırlar. Murabaha sukuk, ikincil piyasada yasal olarak işlem göremez, çünkü sertifikalar, malın sonraki alıcısından sukuk sahiplerine olan bir borcu temsil eder ve bu tür borçların ertelenmiş olarak ticaretine Şeriat tarafından izin verilmez (Zin, vd., 2011).

1.5.5 Kiralamaya Dayalı

1.5.5.1 İcara Sukuku

Satın alma sözleşmesi, kira sözleşmesi, servis sözleşmesi ve satın alma taahhüdü olra icara sukuku'ye ayrılmıştır. Kararlaştırılan fiyata dayalı olarak diğer menfaatlerin için mülkiyet haklarına izin verilmesine dayanmaktadır. İcara sukuk, gayrimenkulün satışı ve geri kiralama anlaşması (Icara) ile verilir ve özellikle devlet ihraççılar için popüler bir yapı olmuştur. İhraççı, Sukuk gelirlerini Yaratıcıdan gayrimenkul satın almak için uygular ve daha sonra Yaratıcıya geri kiralardır. Oluşturan, gayrimenkulü vade sonunda veya orijinal satın alma fiyatından erken yerleşim üzerine geri almayı taahhüt etmektedir. İhraççı, şeriat Yasası tarafından varlığın büyük bakımını üstlenmekle yükümlüdür, ancak çoğu zaman bu tür faaliyetleri kendi adına yürütmek için bir borçlu atayacaktır (Zin, vd., 2011).

1.5.6 Temsilci Tabanlı

1.5.6.1 Wakala (Vekalet) Sukuku

Wakala Sukuk yapısı, kelimenin tam anlamıyla tercüme edilen bir bir Tarafın kendi adına hareket etmesi için başka bir partiye emanet ettiği bir düzenleme anlamına gelen wakala kavramından kaynaklanmaktadır. Bir wakala böylece bir ajans düzenlemesine benzerdir.

Bir yönetici (yatırımcı), müvekkil tarafından sağlanan fonları bir yatırım veya varlık havuzuna yatırması için bir temsilci (wakeel) atar ve wakeel, ona uzmanlığını ödünç vermektedir ve bu yatırımları belirli bir süre boyunca anapara adına yönetmektedir. Wakala yapısı, özellikle oluşturucuyu sunulan ve sukuk'un ihraç edilmesini desteklemek için kullanılabilecek temel varlıkların, belirli bir maddi varlık veya varlıkların aksine bir varlık veya yatırım havuzu veya Portföyü içerdiği durumlarda kullanışlıdır¹¹.

1.5.7 Hibrit (Melez) Sukuku

Hibrid Sukuk (Bibi ve Mazhar, 2019) veya karma sukuk, tüm dünyada İslami Sermaye Piyasasında ortaya çıkan olumlu avantajlı Sukuk türlerinden biridir. Yatırımcıların çeşitli taleplerine dayanan yenilikçi yapılardan biridir. Hibrit terimi genellikle iki veya daha fazla farklı unsurdan oluşan bir şeyi ifade eder. Bu anlamda Hibrit Sukuk, şu özelliklere sahip bir tür güvenlik olarak tanımlanabilir (Saeed ve Salah, 2012).

- Sermaye ve borcun bazı unsurlarını birleştirin;
- Dayanak varlıkları maddi varlıklardan (a'ayn) ve maddi olmayan varlıklardan (Dayn) oluşan;
- Yapılandırma sürecinde Şariat sözleşmelerini birleştirin.

Dolayısıyla Hibrit Sukuk, bir katılım tahvili veya borç bileşeni olarak tanımlanabilecek hisse senedi ve borç olmak üzere iki unsur içeren bir güvenlik anlamına menkul kıymeti ifade etmektedir (Başoğlu, 2020). Böylece, bir Hibrit Sukuk sermaye için dönüştürülebilmisti veya değiştirilebilmişti. Sukuk Hibritinin ana türleri aşağıdakilere ayrılmaktadır:

- Dönüştürülebilir Hibrid Sukuk: bu, sahibine daha sonraki bir tarihte sukuk ihraççısının yeni hisse senetlerine dönüştürme hakkı veren bir sukuk türüdür, dolayısıyla dönüştürülebilir bir Sukuk vericinin hisselerine dönüştürülmektedir.
- Değiştirilebilir hibrid Sukuk: sahibine, daha sonraki bir tarihte, bir şirketin mevcut

¹¹ <https://islamicmarkets.com/education/sukuk-al-wakala> [Erişim tarihi: 23.05.2021].

sermaye hisselerinin ihraççının sukuk'u (normalde bir yan kuruluş veya Hazine hisselerinin ihraççısı dışındaki bir şirket) için değiştirme hakkı veren bir Sukuk türüdür. Bu, belirli bir dönüştürme oranında ve öngörülen koşullar altında gerçekleştirilir. Bu nedenle, değiştirilebilir Sukuk üçüncü şahıs hisse senetlerine dönüştürülebilmektedir.

- Sukuk Kalıcı hibrit: düzenli geri dönüş ile mirasın özelliklerini içeren bir Sukuk türüdür. Bu, önceden belirlenmiş bir son kullanma tarihi olmaksızın ve ihraççının takdirine bağlı olarak bir çağrı ile yaptırılmaktadır.

1.5.8 Sukuk Pazarına Genel Bakış

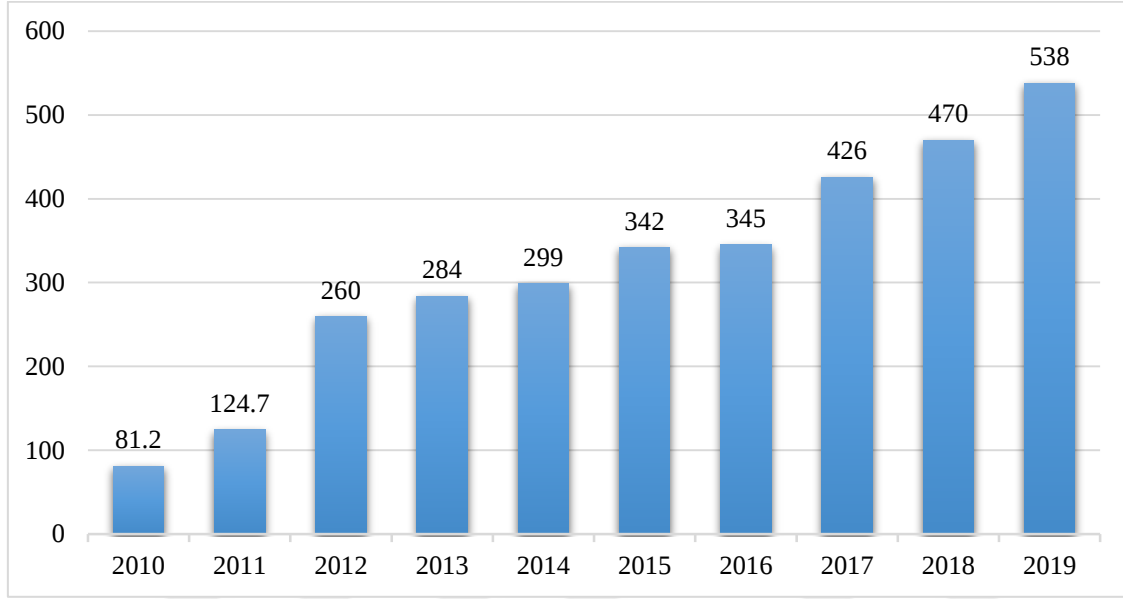
Tarihi belgeler, sukuk ihracının ilk olarak İmam Malik'in El-Muvatta'daki çalışmaları kapsamından ele alındığını göstermektedir (Echchabi, Aziz ve Idriss, 2016). Bu mekanizma VII yüzyılda Emevi halifeliği döneminde kullanılmıştır. Modern sukuk emisyonları için 1978'de Ürdün'de ve 1980'de Pakistan'da girişimlerde bulunuldu (Echchabi, Aziz ve Idriss, 2016). Öte yandan pazardaki yetersiz altyapı ve şeffaflık nedeniyle bu çalışmalar başarısızlıkla sonuçlandı (Ali ve Falahi, 2014).

1988 yılında Cidde'de düzenlenen dördüncü oturumunda İslam İşbirliği Teşkilatı (OIC) İslam Fıkıh Akademisi Konseyi, İslami ihraççıların ve yatırımcıların ihtiyaçlarını karşılamak için alternatif bir finansman kaynağının yolunu açan Sukuk kavramını meşrulaştırdı. O tarihten bu yana, Sukuk pazarı önemli ölçüde giderek hükümetler, devletin elindeki kuruluşlar ve şirketler tarafından, Orta Doğu ve Güneydoğu Asya için değil sadece, ama dünya çapında diğer birçok ülkede olan en hızlı gelişen alternatif araçlardan biri ve önemli bir sermaye piyasası aracı haline büyümüştür.

1990 yılında, Malezya'da ilk Sukuk 125 milyon MYR (32.9 milyon dolara eşdeğer) değerinde yabancı sermayeli İslami olmayan bir olan shell MDS şirket tarafından ihraç edilmiştir. Avrupa'da, Birleşik Krallık 2014 yılında, 250 milyon dolarlık bir Sukuk sorunu gerçekleştiren ilk Batı ülkesiydi. 2005 yılında, Pakistan tarafından 600 milyon dolarlık bir değere sahip ilk egemen küresel Sukuk piyasaya sürülmüştür (Bibi ve Mazhar, 2019).

Benzer şekilde, Bangladeş sukuk Aralık 2020'de ihraç edilmiştir¹².

Sukuk piyasası, İslami finans sektörünün varlıklarına ikinci en büyük katkı sağlayan piyasadır ve toplam 538 milyar doları olarak tahmin edilmektedir ve yıllık %15'lik bir büyüme ile 3420 sukuk sayısı 2019'da göze çarpmaktadır.

Şekil 6: 2010-2019 Yılında Olağanüstü Sukuk Değerinin Büyümeme (Milyar ABD Doları)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmış (IFDI, 2020¹³ and ThomsonReuters, 2017¹⁴).

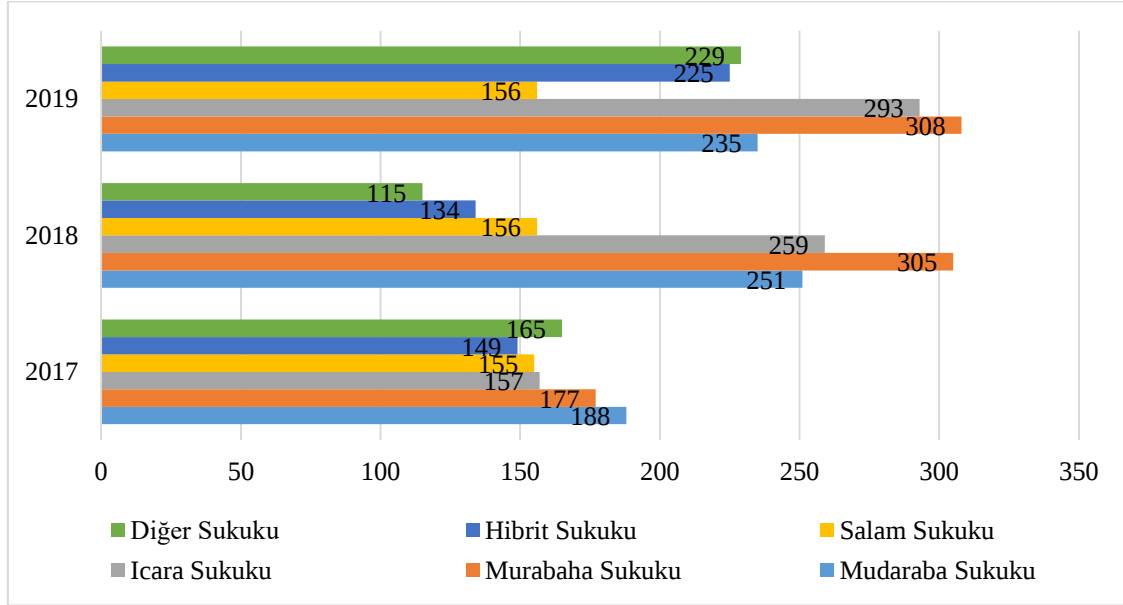
Küresel sukuk sektörleri, on yıldan fazla bir süre önce etkileyici bir büyüme yaşadı ve şimdi İslami finansal sisteminin hızla gelişmesine odaklanmaktadır. Şekil 6'ın rakamına göre, küresel sukuk değerinin olağanüstü büyümesinin 2010 yılında 81,2 milyar ABD dolarından 2019 yılı sonunda tahmini olarak 538 milyar ABD dolarına yükseldiğini ve yıllık ortalama %15'lik bir büyüme oranına sahip olduğunu gösterilmektedir. Her ne kadar performans ekonomik kriz nedeniyle tahmin edilmese de, sukuk ihracatlarının akışı daha olumlu görülmüştür ve ayakta kaldırılmıştır. Sukuk da neredeyse benzersizdir çünkü

¹² <https://islamicmarkets.com/articles/bangladesh-government-to-issue-sukuk-by-december-2020-to-finance> [Erişim tarihi: 23.05.2021].

¹³ https://icd-ps.org/uploads/files/ICD-Refinitiv%20IFDI%20Report%2020201607502893_2100.pdf [Erişim tarihi: 23.05.2021].

¹⁴ <https://ceif.iba.edu.pk/pdf/ThomsonReuters-SukukPerceptionsForecastStudy2017.pdf> [Erişim tarihi: 24.05.2021].

sadece Müslüman yatırımcılara değil, aynı zamanda diğer geleneksel yatırımcılara da sunulmaktadır.

Şekil 7: 2017-2019 Yılları Arasında Ana Sukuk Oranlarının Verilmesinin Evrimi (Milyon ABD Doları)

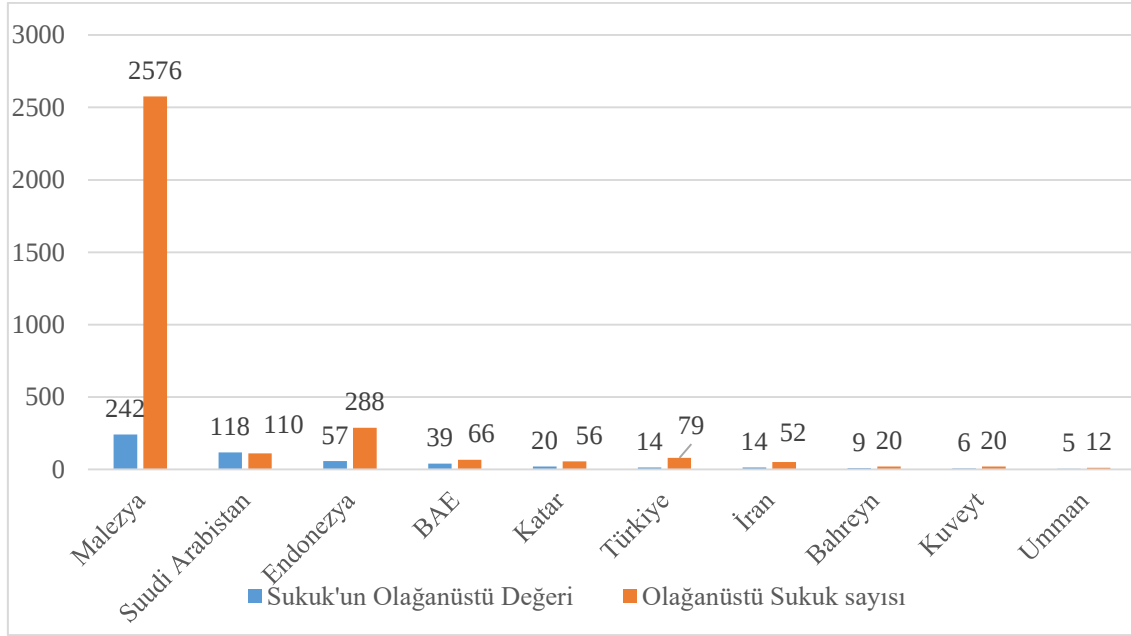
Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmış (IFDI, 2020¹⁵, Reuters-Islamic-finance-development-report2018¹⁶ ve IFDI, 2019¹⁷)

Şekil 7’de görüleceği üzere, İslami finans sektörünün Sermaye Piyasasında yer alan ana Sukuk türleri hibrit Sukuk, Murabahah Sukuk ve İjara Sukuk’tur. Hibrid Sukuk, 2017 yılında 149 milyar ABD doları ve 2019 sonunda ise 225 milyar ABD dolarlık büyüklüğü temsil eden bir piyasa hacmine ulaşmıştır; bunu 2017 yılında 188 milyar ABD doları ve 2019 yılında 235 milyar ABD doları olan Sukuk Al-Mudaraba gözlemlenmiştir. Leasing Sukuk, dünyadaki İslami tahvil piyasasında da çok önemli bir varlığa sahip, 2017’de 157 milyar ABD dolarını aşarak 2019 sonunda 293 milyar ABD dolarını aşmıştır.

¹⁵ https://icd-ps.org/uploads/files/ICD-Refinitiv%20IFDI%20Report%2020201607502893_2100.pdf [Erişim tarihi: 27.05.2021].

¹⁶ <https://ceif.iba.edu.pk/pdf/Reuters-Islamic-finance-development-report2018.pdf> [Erişim tarihi: 27.05.2021].

¹⁷ https://icd-ps.org/uploads/files/IFDI%202019%20DEF%20digital1574605094_7214.pdf [Erişim tarihi: 28.05.2021].

Şekil 8: 2019 Yılında Dünyanın Önde Gelen Sukuk Pazarlarındaki En İyi Ülkeler (Milyar ABD Doları)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IFDI, 2020)¹⁸

Malezya, 2019 yılı sonunda 242 milyar Doları ile Sukuk'un olağanüstü değerini, 2576 sukuk'un olağanüstü sayısını, ardından Suudi Arabistan'ın 118 milyar Doları ile en güçlü pazar olduğu GCC alanını, ardından 39 milyar Doları ile BAE'Yİ ve 20 milyar Doları ile Katar'ı geride bıraktı; öte yandan, 9 milyar dolarlık Sukuk 20 sayı ile oluşturulmuş olan Bahreyn, finansal piyasa Asya Bölgesi izledi, Endonezya son yıllarda İslami finans sektöründe yüksek büyüme büyük pazarlarından biri olarak kabul edilen 39 milyar doları, Türkiye ve İran ile sırasıyla 14 milyar ve 14 milyar dolarıdır.

1.6 Tekaful (İslami Sigorta)

Tekaful kelimesi "garanti" anlamına gelen "Kafala" kelimesinden türemiştir, bu nedenle Tekaful "dayanışma garantisi" anlamına gelir (Abdullah, 2012). Tekaful kavramı, katılımcılar arasında karşılıklı şirket ve yardıma dayanmaktadır. Şu anda, katılımcılar, başkalarına yardım etmek veya riski azaltmak amacıyla birbirleriyle ortak bir bağış şeklinde bir miktar para katkıda bulunmayı ortaklaşa kabul etmektedir. Tüm din ne olursa

¹⁸ https://icd-ps.org/uploads/files/ICD-Refinitiv%20IFDI%20Report%2020201607502893_2100.pdf [Erişim tarihi: 29.05.2021].

olsun herkes için taşarlanmıştır (Salman, Rashid, Htay 2015). Tekafül sigortasının hem Müslümanlar hem de Müslüman olmayanlar için mevcut olması büyük önem taşımaktadır. Tekaful, hem Müslümanlara hem de Müslüman olmayanlara pazarlanabilecek açık bir etik yapıya sahiptir (Swartz ve Coetzer 2010). Malezya Tekafül Yasası 1984, Bölüm 2, Tekafül 'u kardeşlik, dayanışma ve karşılıklı yardıma dayalı bir program olarak tanımlar (BNM, 2013). Tekaful modeli, başkalarına ilahi yardım veya karşılıklı yardım kavramına dayanmaktadır. Tekafül şeması, Kur'an ve Sünnet temelinde İslam'ın öğretilerinden gelişmiştir (Swartz ve Coetzer, 2010).

Tekafül uygulamasının orijinal kavramı Peygamber Efendimiz (ASM) zamanına kadar izlenebilir. Katilin ailesinin ölülerin yakın ailesine para katkıda bulunduğu bu uygulamayı onayladı (Abdullah, 2012). Amacı, yasadışı olarak öldürülen kişiye bağlı olan aile üyelerine yardım etmektir. Akilah uygulaması peygamber Efendimiz (ASM) sahabeleri tarafından devam ettirildi. Örneğin, Seyyedana Ömer (r), Mücahidlerin bir Divanının, eğer biri cinayet işlerse kendi aralarında karşılıklı yardım sağlamasını emretti.

İslami finans endüstrisinin tüm ürünleri için Ana buluşma noktası olarak İslam hukuku normlarına uymanın yanı sıra, Tekafül sigortası üç temel ilkeye dayanmaktadır: birincisi karşılıklı sorumluluk, ikincisi işbirliği ve sonuncusu birbirlerinin her türlü zorluk veya felaketten veya başka bir talihsizlikten korunmasıdır. Diğer temeller şu şekilde özetlenebilir:

- Sigortalılar ortak menfaatleri için kendi aralarında işbirliği yaparlar.
- Her sigortalı, ihtiyacı olanlara yardım etmek için aboneliğini öderler.
- Kayıplar ve sorumluluklar bölünür.
- Abonelik ve ücretlendirme ile ilgili belirsizlik ortadan kalkar.

1.6.1 Tekafül'ün Tarihsel Yörüngesi

İslami sigorta ilk olarak Müslüman Arapların Hindistan ve diğer Asya ülkeleriyle ticaretlerini artırmaya başladığı ikinci Hicri yüzyılın başında (İslami tarih) kurulmuştu. Uzun yolculuklar nedeniyle, yol boyunca sık sık aksilikler, talihsizlikler veya hırsızlık gibi büyük kayıplara maruz kalmak zorunda kaldılar, bu nedenle Müslüman tüccarlar

arasında İslam hukuku normlarına uygun bir işbirliği ve karşılıklı yardım Fonu oluşturma fikri oluşturulmaya başlandı ve mallarını insan veya meteorolojik nedenlerle kaybedebileceklere yardım etmeyi amaçladı. Bu daha sonra Avrupalılar tarafından kopyalandı ve daha sonra deniz sigortası kavramını geliştirmek için kullandı (Hassana, Jusohb ve Hamid, 2014).

Günümüzde, ilk tekafül şirketi - Sudan İslami sigorta şirketi-Ocak 1979'da Faysal İslam Bankası tarafından Sudan'da kurulmuştu (Millar ve Anwar, 2008). 1985 yılında Mekke'deki İslam Alimleri Konseyi, tekafül'u geleneksel sigorta sistemine şeriat onaylı bir alternatif olarak onaylanmıştı. Bu, Dubai, Bahreyn ve Malezya da dahil olmak üzere farklı Müslüman ülkelerde karşılıklı tekafül şirketlerinin kurulmasına yol açmıştı (Millar ve Anwar, 2008). Malezya hükümeti, Malezya'da İslami sigortanın kurulması konusunda “Görev Gücü” olarak bilinen özel bir organ oluşturmak için adımlar attırdı. Görev gücü hükümete sunduğu raporda Malezya'da bir İslami sigorta şirketinin kurulması gerektiğini öne sürmüştü. Malezya hükümeti daha sonra Malezya'nın İslami sigortasını (Tekafül) düzenleyen 1984 tekafül Yasası olarak bilinen mevzuatı ilan etirdi (Ali, 2007). 2002 yılında Lübnan (MENA bölgesinde) Al Aman Takafül'ü kurarak Tekafül pazarına girmişti. 2003 yılında Pakistan (Asya bölgesinde) Pak Kuwait Takafül Limited'i kurmuştu ve bu ülkedeki ilk Takafül şirkettir. Ortadoğu'da Tekafül, Suudi Arabistan, Bahreyn, İran ve Katar'da gelişti ve yakın zamanda Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri ve Kuveyt'te yeni operasyonlar açıldı . Avrupa'da, önemli kilometre taşları 2006 yılında başladı. 2012 yılında, İslami Finans değişiklik kuralları, tekafül'ün geleneksel firmalar tarafından Takafül işletilmesine sağladı. Benzer şekilde, Pakistan Tekafül penceresine izin verirken, Malezya Tekaful işletim çerçevesini başlattı.

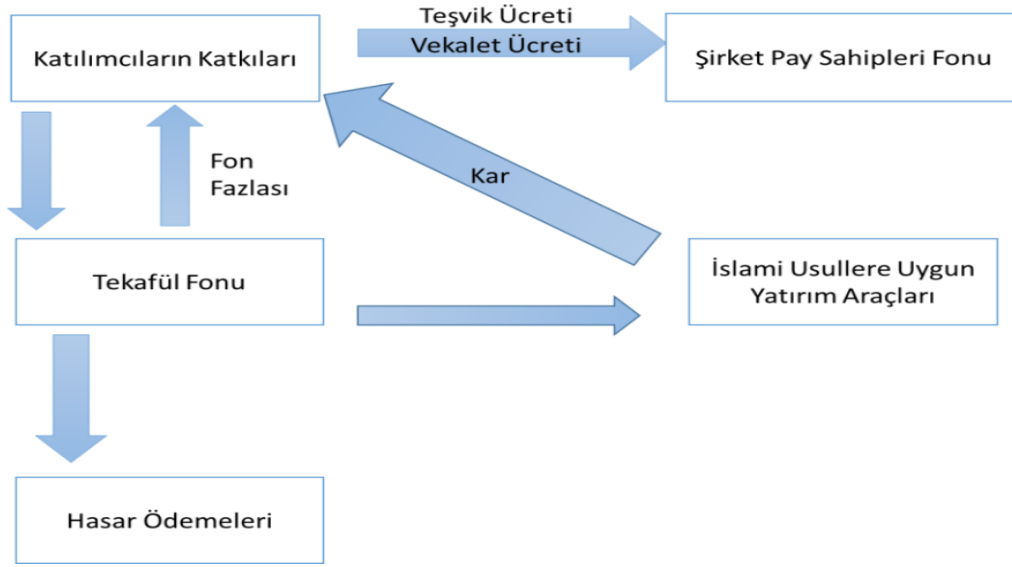
1.6.2 Tekaful Modelleri

Mevcut gelişmede, Tekafül endüstrisi, Wakala, Tekafül Mudarabah modelleri ve her ikisinin bir kombinasyonu olan üç farklı sigorta modelini kullanmaktadır (Ramzan ve Zafar, 2014).

1.6.2.1 Wakalah (Vekalet) Modeli

Wakalah modeli, bir tarafın sermaye sağlarken diğer tarafın fonları yönettiği ücret odaklı

bir İslami sözleşmedir. Burada, diğer taraf, fonları ihtiyatlı bir şekilde yatırım kurallarını ve yönetmeliklerine tasarma ve yönetme hizmetlerini sağlamak için Mudharabah sözleşmesinde olduğu gibi kar paylaşımı yerine sabit bir ücret talep etmektedir. Tekafül sözleşmesinde, katılımcılar katkı şeklinde sermaye sağlarlar (Başoğlu, 2020). Wakalāh ücreti adil ve uygun olmalıdır ve Şeriat Denetleme Kurulları (SSB) tarafından belirlenmeli ve onaylanmalıdır. Wakalāh modeli, mudharabah modelinden daha şeffaf olarak kabul edilir, çünkü ücretler her iki tarafça da sabitlenir ve önceden belirlenir. Gizli bir suçlama yoktur (Dikko, 2014). Bazı Tekaful operatörleri, fonları verimli bir şekilde yönetmek için bir teşvik olarak fazlalığı ek bir ücret talep etmektedir (Akhter, 2010).

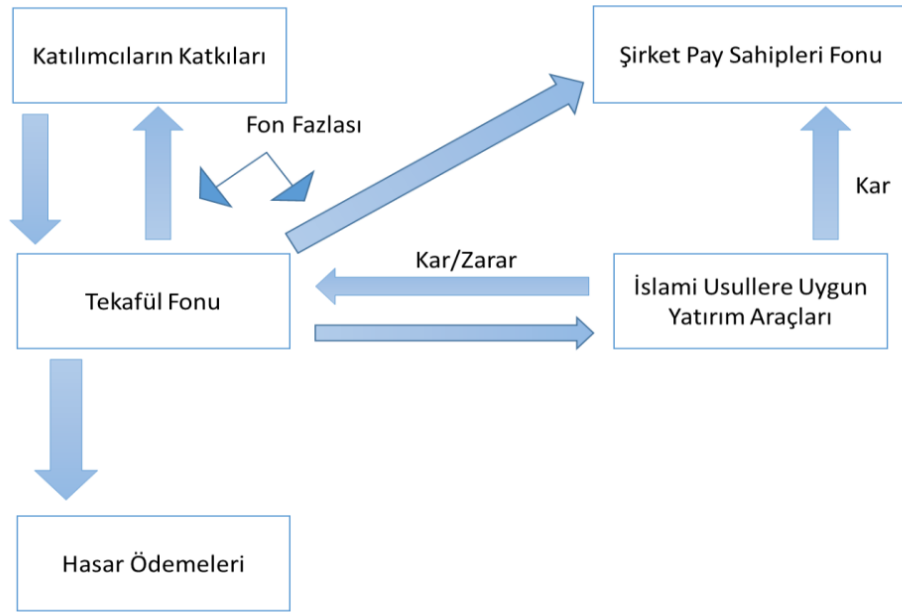

Şekil 9: Wakalah (Vekalet) Modeli Tekafül Yapısının İşleyişi

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Aslan, 2015)

1.6.2.2 Mudarabe Tekafül

Takafül'da Mudhārabah modeli, katılımcıların katkı şeklinde sermaye sağladıkları ve Takāful operatörünün (Sürücü; 2018). takāful fonunu verimli bir şekilde kullanmak için yönetim uzmanlığını sağlayan bir mudarib olarak hareket ettiği bir kar paylaşım sözleşmesidir (Akhter, 2010). Takāful operatörü, Takāful fonunun yatırımından elde edilen karı paylaşır ve tüm yönetim giderlerinden sorumludur. Sözleşme, fon yönetiminden elde edilecek herhangi bir karın, tekafül operatörü ile katılımcılar arasında önceden kararlaştırılan bir orana göre paylaşılacağını belirtir (Ali, 2016).

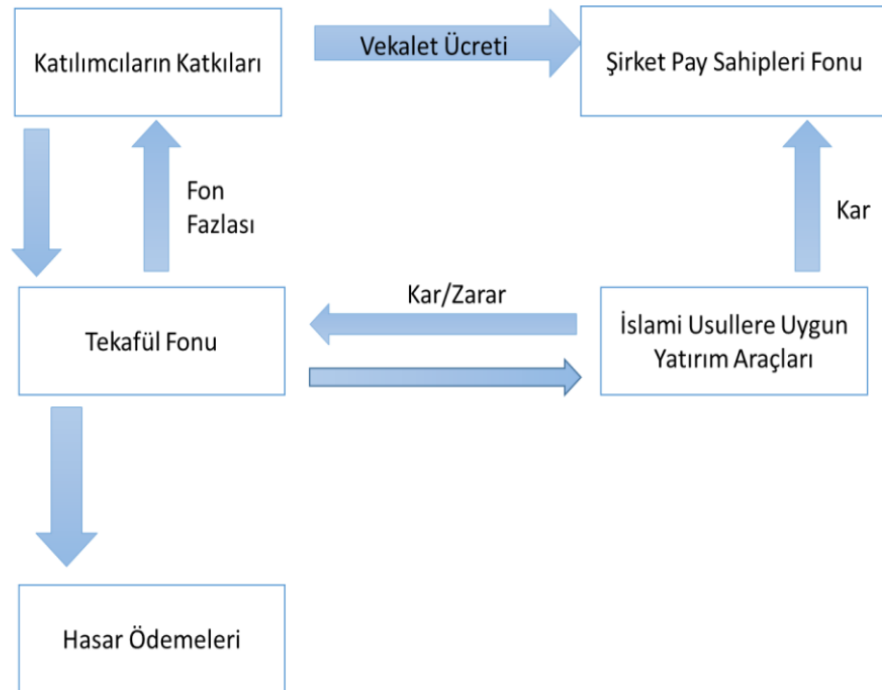

Şekil 10: Mudarabe Tekafül Modeli Yapısının İşleyişi

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Aslan, 2015)

1.6.2.3 Karma Tekafül (Wakalah-Mudarabah Ajans-Ortaklık/Hibrid) Modeli

Karma tekafül, iki farklı modelin özelliklerini birleştirir: Mudaraba tekafül ve vekalet tekafül sözleşmesini kabul edilerek faaliyetleridir (Hassan, 2019).

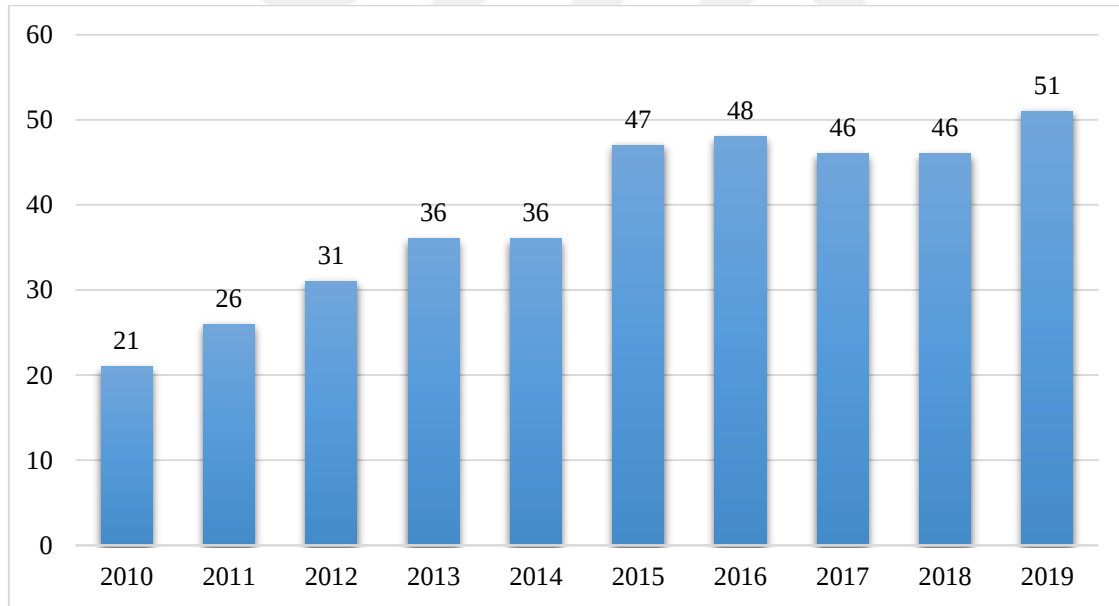
Şekil 11: Karma Tekafül Modeli Yapısının İşleyişi

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştı (Aslan, 2015)

1.6.3 Tekafül Pazarına Genel Bakış

Malezya'da ve GCC ülkelerinde Tekaful'un (İslami sigorta) ortaya çıkışı, Müslüman toplumun talebinin bir sonucuydu. Takaful, dünya sigorta pazarının en hızlı büyüyen alanıdır. Geleneksel sigortanın yıllık %5 ila %5'lik dünya ortalama büyümesine kıyasla yıllık %20 ila %25 oranında büyür (Swartz ve Coetzer, 2010).

Küresel olarak, Tekafül endüstrisi hem Müslümanlara hem de Müslüman olmayanlara hitap ederek hızla büyüyor. Takaful'un son on yılda küresel pazardaki başarısının etkileyici, çift haneli bir büyüme ve Takaful sigorta sektörünün önemli bir katkısı olduğu kanıtlanmıştır. 2019 yılında Takaful'un toplam varlıkları 51 milyar dolarına ve Takaful varlıklarının yıllık büyümesine %10 ulaşmıştı. Şu anda 2019 yılında dünya çapında toplam 336'dan fazla Tekafül operatörü vardır (IFDI, 2020).

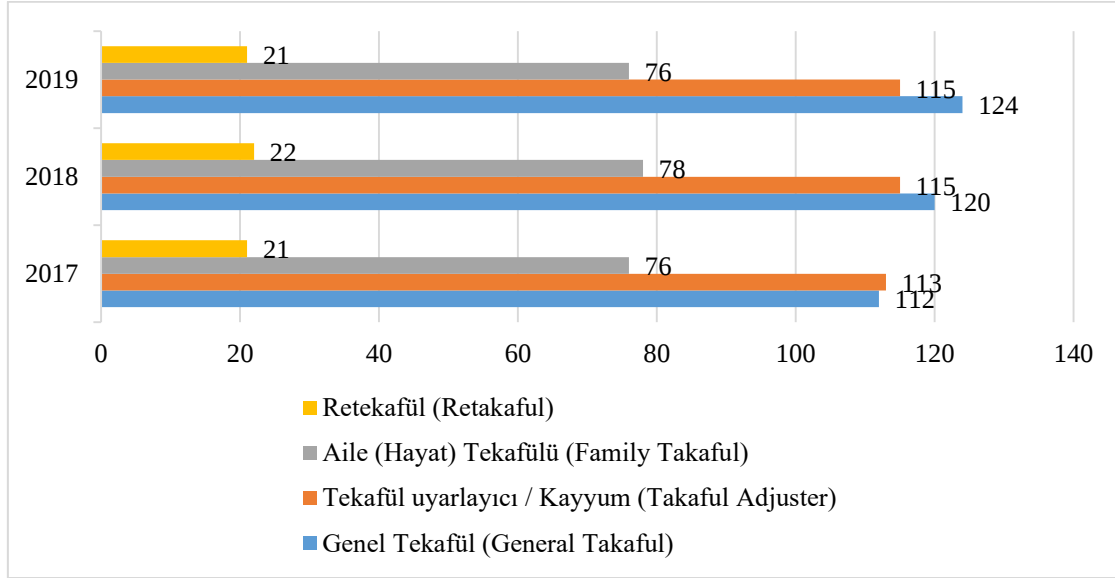
Şekil 12: 2010 -2019 Yılları Arasında Takaful'un Küresel Büyümesi (Milyar ABD Doları)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştı (IFDI, 2020 ve Thomson Reuters, 2017)

Şekil 12’te görüldüğü üzere, küresel Tekafülün büyümesinin 2010 yılında 21 milyar dolarına sahipken 2011 yılında 26, 2012 yılında 31 milyar, 2013 yılında 36 milyar, 2014 yılında 36 milyar, 2015 yılında 47 milyar, 2016 yılında 48 milyar, 2017 yılında 46

milyar, 2018 yılında 46 milyar ve 2019 yılı sonunda da 51 milyar dolarına yükseldiğini göstermektedir.

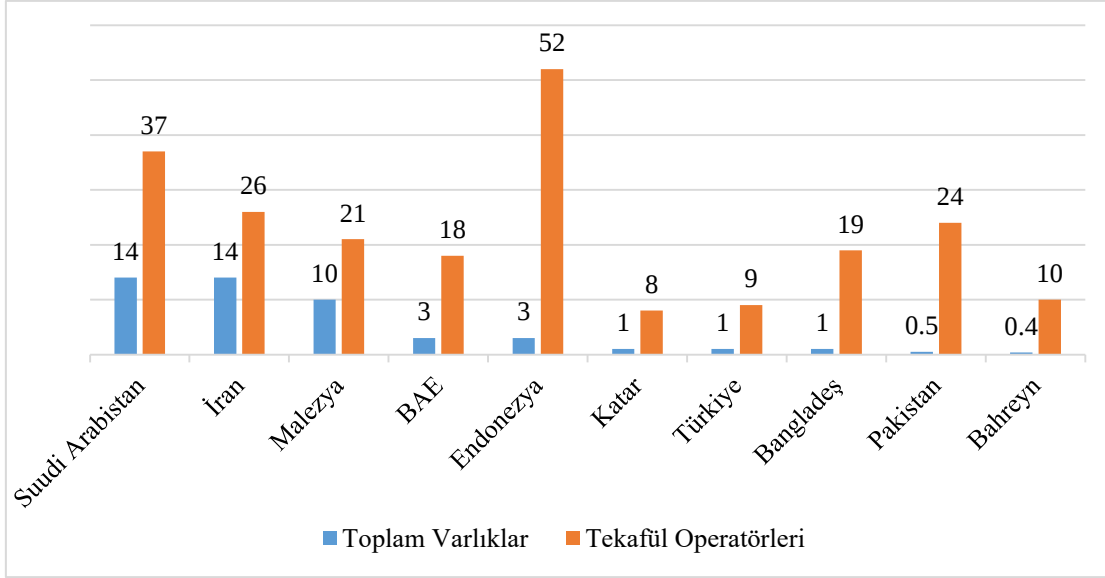
2017-2019 Yılları Takafül operatörlerinin sayısının milyar dolar cinsinden Türüne göre evrimi.

Şekil 13: Türe Göre 2010 -2019 Yılları Arasında Tekafül Operatörlerinin Büyüme (Milyar ABD Doları)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IFDI Report 2020, IFDI, 2018 ve IFDI 2019)

İslami finans endüstrisinin Sermaye Piyasasında yer alan ana Tekafül türleri Genel, Tekafül uyarlayıcı, Aile, Retekafül'dür. Şekil 13 incelendiğinde 2017 yılında 112 milyar dolar olan genel tekafül sayısının 2019 yılında 124 milyar dolarına yükseldiği görülmektedir. Tekafül uyarlayıcı açısından 2017 yılında 113 milyar dolar olan Tekafül uyarlayıcı, 2019 yılında 115 milyar dolarına yükselmiştir. Aile tekafül açısından 2017 yılında 76 milyar doları iken, 2019 yılında 76 milyar doları değerine ulaşmıştır. 2017 yılında retekafül'ün değeri 21 milyar doları değerine sahipken, 2019 yılında değişmeden 21 milyar doları değerine gerilmiştir.

Şekil 14: Dünyada Tekaful Varlıklarında En Yüksek Varlık Olan Ülkeleri (2019) Milyar ABD Doları

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IFDI Report 2020)

Şekil 14’te 2019 yılında dünyadaki tekaful varlıklarında en yüksek varlık olan Körfez İşbirliği Konseyinin ülke 14 milyar dolar ve 37 sayı tekaful operatörlere sahip olan Suudi Arabistan ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Ayrıca BAE 3 milyar dolar, Katar 1 milyar dolar ve Bahreyn 1.4 milyar dolara gerilmiştir. Diğer taraftan, Asya Bölgesinin ülke İran 14 milyar dolar, Malezya 10 milyar dolar, Türkiye 1 milyar dolar, Bangladeş 0,5 milyar dolar ve Pakistan 1 milyar doları olmuştur.

1.7 İslami Fonlar

İslami fonlar şeriat hukuku olarak bilinen İslam hukukuna uyumu ile tanımlanır (Hoepner, Rammal ve Rezec 2011). İslam, ekonomik koşulların iyileştirilmesine katkıda bulunurken, iyi değerler ve iyi ekonomik/iş uygulamaları çerçevesinde yapılmalıdır (Ebrahim, 2008). Şeriat Yasası, Riba Al Nasiah, Maysir, Gharar ve Haram ürün veya hizmetlerinden yatırım fonlarını yasaklar ve Haram arıtmayı gerektirir. Riba Al Nasiah, sermayeye olan ilginin alınmasını temsil etmektedir (Hoepner, Rammal ve Rezec 2011). Dolayısıyla İslami yatırım fonları geleneksel tahvillere, varantlara, tercih edilen hisse senetlerine, mevduat sertifikalarına ve bazı türevlere yatırım yapamazlar. Maysir ve Gharar sırasıyla kumar ve belirsizlik olarak tercüme edilebilir. Yasakları genellikle İslamcıların kaldıraç, kısa satış ve herhangi bir türev ürünü kullanmasını engeller. Riba

Al Nasiah, Maysir ve Gharar'a ek olarak, haysiyeti olumsuz yönde etkileyen veya birbirlerinin sömürsünü teşvik eden ürün veya hizmetler haramdır(yasaktır). Örnekler domuz eti, (tıbbi olmayan) alkol, kumar, İslami olmayan finansal hizmetler, pornografi, tütün veya silahlardır (Derigs ve Marzban 2008; Ebrahim ve Rahman 2005; Jaffer, 2004; Jobst 2007). İşte İslami yatırım fonlarının diğer ilkeleri şunlardır:

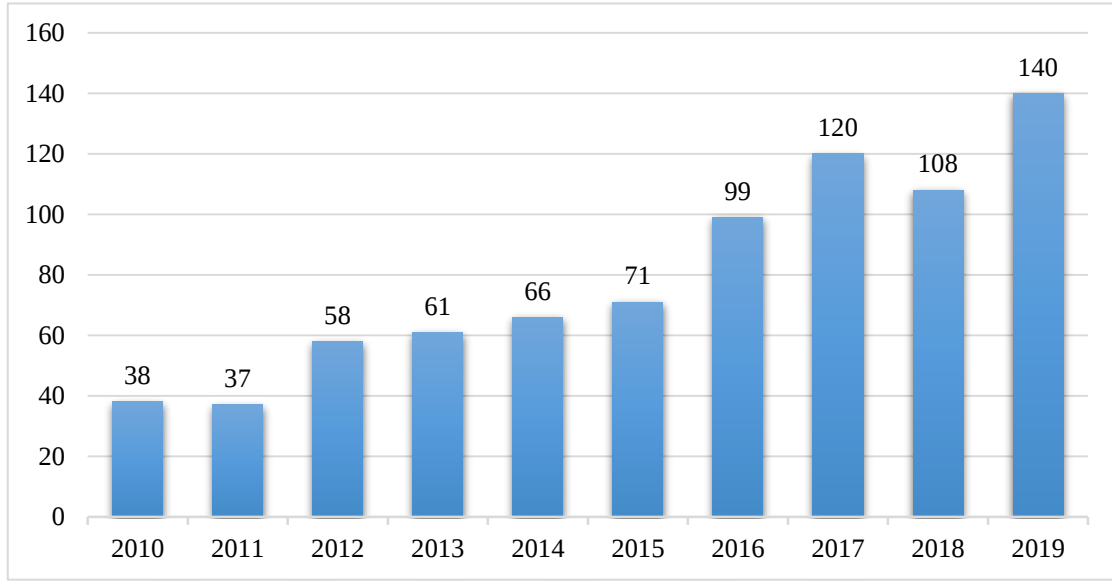
- Fonların aboneleri, sertifika, birim, hisse senedi veya değeri temsil eden başka bir isim olarak adlandırılabilen bir belge alır ve orantılı olarak kar elde edilir.
- Yönetim karlara katılabilir veya hizmetleri için aylık veya yıllık bir ücret talep edilebilir.
- İadeler, elde edilen gerçek karlara veya zararlara dahil edilir.
- İdarenin ihmalden kaynaklanan kayıp durumunda, tazminat yönetimden sorumlu oldurur.
- Toplanan fonlar Şeriat tarafından kabul edilen şirketlere yatırılmalıdır.

1.7.1 İslami Fon Pazarına Genel Bakış

2020 İslami Finans Gelişim endeksi 2020 Raporu'na göre, 2019 yılı itibarıyla dünyada ödenmemiş 1.749'dan fazla İslami fon bulunmaktadır. Şeriat uyumlu yatırım fonları için yönetim yönetilen toplam varlıklar (AuM), 2018 yılındeki değeri 108 milyar dolarından 2019 yılında % 30'luk bir artışla 140 milyar dolarına yükselerek son on yılda en yüksek büyümesine ulaşmıştır. Toplamda, 2019 yılında şeriat uyumlu yatırım fonları, emeklilik fonları, sigorta fonları ve borsa yatırım fonları (ETF'ler) dahil olmak üzere toplam 127 fon piyasaya başlatıldı.

Yönetilen varlıkların en büyük payını oluşturan yatırım fonları, 2019 yılında %97 artışla 125.4 milyar dolarına gerilemiştir. 2019 yılında evren bazında İslami Fonlar olağanüstü değeri 1555 milyar doları ile yatırım fonları, emeklilik fonları 86 milyar doları, sigorta fonları 76 milyar doları ve borsa yatırım fonları 29 milyar dolarıdır. İslami Fonlar 2019 yılında türlerine göre olağanüstü değer, Sukuk piyasası 49 milyar Doları, Para Piyasası 40 milyar Doları, Hisse Senedi 28 milyar Doları, Gayrimenkul 6 milyar Doları, Karma Varlıklar 4 milyar Dolarıdır. Güneydoğu Asya, 2019 yılında en yüksek bölgesel İslami

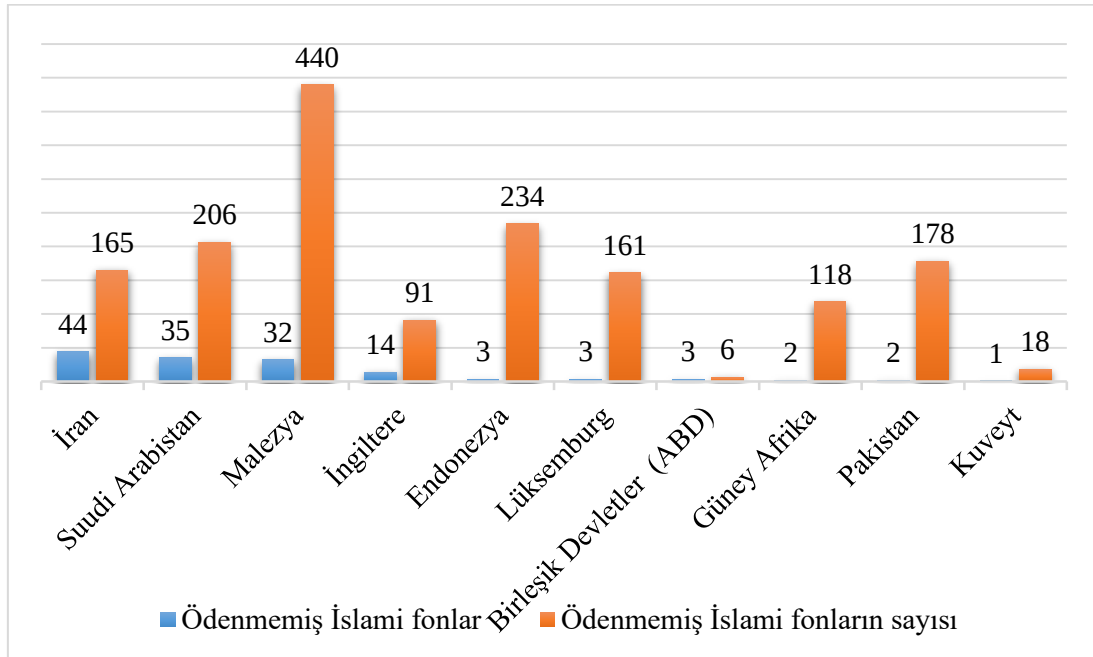
fonların değerine sahipmiştir.

Şekil 15: 2010-2019 Yılları Arasında İslami Fonların Küresel Büyümesi (Milyar ABD Doları)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IFDI, 2020 ve Thomson Reuters, 2017)

Şekil 15’de gösterildiği gibi, küresel İslami fonların sektörünün 2010-2019 yıllarındaki ortalama, 2010 yılında 38 Milyar ABD Dolarından 2019 yılı sonunda bir artışla 140 milyar ABD Dolarına gerçekleşmiştir.

Şekil 16: 2019 Yılında Dünyanın Önde Gelen İslami Fonlar Pazarlarındaki En İyi Ülkeler (Milyar ABD

Dolar)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştı (IFDI, 2020¹⁹)

Şekil 16'a göre seçilmiş ülkelerde İslami Fonlar sektörünün toplam yönetim değerinde Suudi Arabistan 2019 yılında olağanüstü islami fonlar 44 Milyar ABD Doları ve olağanüstü islami fonların sayısı 165 Milyar ABD Doları ile ilk sırada yer almaktadır. Seçilmiş ülkelere ilişkin verilen Şekil 16'ya göre Suudi arabistan ikinci, Malezya üçüncü sırada yer alırken Pakistan dokuzuncu sırada yer almaktadır.

İslami fonlar bazı ülkelerde diğerlerinden daha güçlü bir varlığa sahiptir. Ancak, dünyanın en önemli ekonomilerinde kayda değer bir varlığı sahiptir. İslami finans Amerika Birleşik Devletleri'nde önem kazanıyor. Bu artış, ekonominin birçok sektöründe kredi ihtiyacının arttığı 2008 mali ve ekonomik krizinin başlamasıyla bağlantılıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nde, birkaç kredi şirketi Şeriat yasalarına tamamen uygundur. İpotek, mevduat ve İslami yatırım fonları sunarlar (Climent, Mollá ve Soriano 2020).

1.8 Sonuç

Bu bölümü (İslam Ekonomisi ve finansmanı) sonuçlandırmak için, İslam ekonomisinin, dünya ekonomisi endüstrisinin bazı sektörlerinin, özellikle helal turizm, helal gıda ve İslami finansın önemini vurguladığı küresel ekonomik sistemi tamamlayan ekonomik bir sistem olduğu söylenebilir. (Şeriat) İslam hukuku, ve nerede bu temel ilkeler amaç işbirliği ve sosyal adalet, etik ve ahlak, bireysel ve kolektif özellikleri, sermaye, üretim, işgücü, yatırım ve ekonomik denge ve rekabet dayanır (riba) faiz yasaklanmış her türlü İslam hukuku kabul etmeyen sektörlerde, spekülasyon (ğırar), yatırım olarak kabul edildiği İslam ekonomisi işleyişi ilkeleri vardır. Buna ek olarak, İslami finansın (Sukuk, Tekaful ve İslami yatırım fonları) gelişmesiyle birlikte son yıllarda hızlı bir genişleme yaşayan farklı finansal araçlardan bir analiz yapılmıştır. Genel olarak, İslam ekonomisi ve maliye teorisinin ilkeleri şu şekilde özetlenebilir:

¹⁹ https://icd-ps.org/uploads/files/ICD-Refinitiv%20IFDI%20Report%2020201607502893_2100.pdf
[Erişim tarihi: 01.06.2021]

- Tüm faiz oranlarının ve spekülasyonların yasaklanması.
- Mudarbaha ve Musharakah sözleşmeleri yoluyla risk, kar ve zarar dağılımına katılım.
- Küresel ekonomide etik ve ahlaki değerlerin sunumu.
- İnsanlık ve zenginlik hayatının organizasyonu.
- Varlıklarınızın ve servetinizin vergi politikasına dayanarak %2,5 olan Zekat adı verilen verginin yükümlülüğü.
- Ekonomik ve sosyal kalkınma sistemi olarak İslam ekonomisi ve finansmanı.
- İslam ekonomisi teorisi, insanın ekonomik yaşamını ahlaki ve etik değerler ve erdemlerle yönetmeyi amaçlayan bir bilim olarak.
- İslam hukuku normlarına ve geleneksel ekonominin sektörlerine uygun tüm ekonomik piyasaları kapsayan sistem.
- Geleneksel ekonomi ve finansal sistemi tamamlayan sistem ve teori.

Arap ve İslam dünyasında İslam ekonomisinin ve finans endüstrisinin yüksek büyümesi ve genişlemesi 1970'lerde başladı; en alakalı uluslararası ekonomik fenomenlerden birini oluşturmaktadır. İslam ekonomisi sektörlerinin yüksek büyümesi, İslam ekonomisinin tüm sektörlerinin yüksek büyüme yaşadığını ve küresel ekonomide gelişmekte olan ve güçlü pazarlar olarak kabul edildiğini ima etmektedir.

İslam ekonomisi, dünyanın en büyük pazarlarından biri olarak kabul edilir ve her gün dünya pazarında, İslami bankalar, bu nedenle, Tezin ikinci bölümünde teorisi (Musharakah, Murabaha, Mudarabah, İcara, Salam, neredeyse tüm İslami finans endüstrisinin bir parçası olan sözleşmelerin, ilkeleri ve tamamlayıcı bazlar ile analiz edilir temel bir rol oynadığı özellikle İslami finans sektörü, daha entegre hale gelmektedir.

BÖLÜM II: İSLAM BANKACILIĞI: KAVRAMLAR, İLKELER VE TARİHÇE

Tezin ilk bölümünde gördüğümüz gibi İslami bankacılık, finans sektöründe Şeriat'ın etik ve ahlaki değerlerinin tanıtılmasına dayanan İslami finans sisteminin bir parçasıdır. Bu bölümde, İslami bankacılığın temel kavramlarını tartışacağız. İslami bankacılık, İslam hukukunun gereklerini karşılayan ve faiz, garar ve maysir'in tamamen yasaklandığı küresel finans sektörünün bir parçası olan, aynı zamanda finansal işlemlerin riskini, kâr ve zararları paylaşan bir finansal sistemdir. Orada İslam hukukuna uymayan yatırımlar haram (yasak) olarak kabul edilir.

Faizsiz finansman kavramı, İslam'ın gelişinden önce Araplar tarafından uygulanıyordu. daha sonra Müslümanlar tarafından kabul edilebilir bir ticaret finansmanı şekli olarak kabul edildi. Sistem varken yüzyıllardır küçük ölçekte kullanılmış, ticari uygulaması 1970 yılında başlamıştır (Naser ve Moutinho 1997). İslami finans sisteminin 1438 yılı aşkın bir geçmişi vardır. Mekke (Suudi Arabistan) bölgesinde İslam dininin doğuşundan bu yana Müslümanlar, üretken faaliyetleri ve tüketici ihtiyaçlarını finanse etmek için kaynakları seferber etmek için faizsiz bir finansal sistem kurabildiler (Iqbal ve Llewellyn, 2002).

Bu bölümde ayrıca araştırmacılar tarafından İslami bankacılığın doğuşu, gelişimi ve evrimi ve son olarak bankacılık patlaması olmak üzere üç ana aşamaya ayrılan İslami bankacılığın genişleme ve gelişiminin tarihini de inceleyeceğiz. 1960'larda, Müslüman düşünürler ticari bankacılığı faizsiz bir temelde düzenlemenin yollarını ve araçlarını keşfetmeye başladılar, ekonomistler onların çalışmalarını hüsnükuruntu olarak reddettiler. İslami (Čihák ve Hesse, 2010), (Elgar, 2007) ve diğer bazı yazarlar, İslami bankacılık endüstrisinin doğuşunun Mısır'da Mit Ghamr'da, 1963'te ilk İslami faizsiz bankanın ortaya çıktığını vurgulamaktadır. Ancak 1975'te dünyadaki ilk eksiksiz İslami bankanın yaratılmasına kadar İslami bankacılıktan modern ve eksiksiz bir banka olarak bahsetmek mümkün değildir: Dubai İslam Bankası; ardından Körfez ve Orta Doğu bölgesinde başka bankalar açılır. İkinci aşama en önemlisidir, uzmanlar ve araştırmacılar tarafından, genişlemenin Asya, Avrupa ve daha fazla İslami bankaya ulaştığı dünyada

İslami bankacılığın içselleştirilmesinin ilk genişlemesi ve normalleşmesi aşaması olarak bilinir. Körfez ve Orta Doğu dışında, 1983'te Malezya İslam Bankası, aynı yıl Bangladeş İslami Bankacılığı ve 1981'de Cenevre'deki Dar Al Mal Trust (İsviçre) ve AHZ Global İslami Finansman gibi diğer İslami kurumların faaliyetlerine dünya çapında başladı.

Bu bölümdeki en önemli şey, İslami bankacılık ve finansal piyasanın istikrarının standartlaştırılmasına ek olarak, finansal sistemi muhasebe, denetim, risk ve likidite yönetimi perspektifinden organize eden kurumların oluşturulmasıdır. Takafül ve Sukuk gibi yeni finansal ürünlerin inovasyonu veya geleneksel bankaların, uzmanlar tarafından Windows İslami Bankası veya İslami pencereler olarak bilinen İslami pencereler sunma girişimleri. Son olarak, bu bölümün sonuçları İslami bankacılığın genişlemesinin ana nedenlerini açıklamaya odaklanmaktadır.

2.1. İslami Bankacılık: Temel Kavramlar

İslam iktisat hukukunda adaletin tesisi ve toplumun refahı birinci önceliğe sahiptir. İslam Toplumu, gerçek anlamıyla birlikte uyum içinde yaşamayı amaçlayan bir dernektir. İslam toplumundaki bireylerin eylemleri, ahlaki değer ve davranış kurallarına uygun olmalıdır (Khaki ve Sangmi, 2013).

İslami bankacılık sektörü, faizsiz ürünleri nedeniyle birçok ülkede sermaye yatırımı için cazip bir sektördür. İslami bankacılığın, daha büyük risk paylaşımı yüzdesi, kredi araçlarına daha az bağımlılık için bir temel oluşturan ve kısa vadeli ve uzun vadeli finansman arasındaki boşluğu sınırlayan belirli özellikleri vardır. İslami bankacılık sektörü, durgunluk döneminde bile varlığa dayalı olması nedeniyle güçlü kalmıştır, ayrıca İslami bankaların ürünlerine daha fazla sermaye yatırımı gözlemlenmektedir (Obstfeld ve Rogoff, 2009).

İslami bankacılık, bir sistem olarak veya finansal varlıkların hacmi, Sukuk (İslami tahviller), Tekafül (sigorta) ve İslami yatırım fonları) açısından İslami finansın temel bir parçası olarak kabul edilir; Ayrıca, İslami bankacılığın kökleri İslam dinindedir, çünkü "Şariat"ın etik ve ahlaki (Kettell, 2011) ve İslam'ın ana kaynakları (Kur'an ve Sünnet) değerlerini tanıtmaktadır. Bu değerlere ek olarak her türlü faizi de yasaklamaktadır.

Bir finansal sistem olarak İslami bankacılık, beş ana yasak ilkesine ve Şeriat emirlerine dayanmaktadır (Musa ve Obadi, 2009); Birinci ilke, faizin (riba) yasaklanmasıdır. İslam alimleri arasındaki genel fikir birliği, ribanın sadece faizi değil, aynı zamanda yaygın olarak uygulandığı şekliyle “faiz”i de kapsadığı yönündedir. İkinci ilke ve değer, Risk paylaşımıdır. Faiz yasak olduğu için, fon sağlayanlar alacaklılar yerine yatırımcı olurlar. Finansal sermaye sağlayıcısı ve girişimci, kâr payları karşılığında ticari riskleri paylaşır. Üçüncü ilke, spekülasyonun yasaklanmasıdır. İslami bir finans sistemi, istiflemeyi caydırır ve aşırı belirsizlikler, kumar ve riskler içeren işlemleri yasaklar.

Ayrıca, Para “potansiyel” sermayedir. Para "potansiyel" sermaye olarak ele alınır - yani, yalnızca üretken bir faaliyeti üstlenmek için diğer kaynaklarla el ele verdiğinde gerçek sermaye haline gelir. İslam, paranın zaman değerini tanır, ancak “potansiyel” sermaye olduğu zaman değil, yalnızca sermaye olarak hareket ettiği zaman tanır. Bu dördüncü ilke olarak kabul edilir ve son olarak, alkollü içki üretimi, kumarhaneler, pornografi, kitle imha silahlarının üretimi veya satın alınması gibi Şeriat tarafından izin verilmeyen sektörlerde tüm haram faaliyetlerin veya yatırımların yasaklanması ve tüm etik açıdan sorgulanabilir uygulamalar.

İslami bankacılığın bu ilkeleri, bankacılık ve finansal işlemler ve farklı sözleşme türleri aracılığıyla uygulanmaktadır (Kumaş, 2007). İslam hukukuna uygun ve dört ana gruba ayrılan dört ana kategori ve 42 çeşit sözleşme veya bankacılık ürünü vardır (Dalgın, 1999): birinci grup ticari sözleşmeleri içerir ve satış ve kiralama sözleşmelerine ayrılır, ikinci grup ise ticari sözleşmelere karşılık gelir. katılma ve yatırım sözleşmeleri, üçüncü grup serbest sözleşmeler, dördüncü ve son grup ise ikincil sözleşmeler ve düzenleme sözleşmelerine odaklanmaktadır. İslami bankacılığın sahip olduğu çok sayıda farklı sözleşmeye rağmen, temel olan belirli işlem türleri vardır, bunlar Mudaraba, Muşaraka (katılım), Murabaha (kâr), İcara (kira) sözleşmeleridir (Alpaslan, 2014).

Gerçek bakış açısından, İslami bankacılık kavramı, tüm İslami bankaların İslami finans kurumları (IFT'ler) ile benzersiz bir ilişkisi olan şeriat denetleme kuruluna sahip (Ağkan, 2018) bir departman içerdiğini bulduğumuz idari sisteme dayanmaktadır. işlemlerinde,

şeriat ürünlerinin ihracında şeriat kurallarına uygunluğun izlenmesinden sorumludurlar. Ayrıca, çeşitli ulemaların bir temsilcisi olarak Şeriat kurulu, bankalar ve diğer kurumlar tarafından kullanılan ürünler ve uygulamalarla ilgili fetvalar verme yetkisine sahiptir (Wardhany ve Arshad, 2012). Şeriat Yönetim Sistemi, İslami bankacılık ürünlerinin ve operasyonlarının Şeriat ilkeleriyle eşleşmesini sağlamak için bir Şeriat Danışma Kurulu kurulmasını talep ediyor. İslami Finans Hizmetleri Kurulu (IFSB) tarafından hazırlanan Şeriat Yönetim Sistemine ilişkin, ex-ante ve ex-post süreç, yetkinlik, bağımsızlık, gizlilik ve tutarlılık konularında yol gösterici bazı ilkeler bulunmaktadır.

Bu nedenle İslam iktisadı araştırmacıları ve uzmanları, örneğin (Presley ve Westaway, 1990), çeşitli finansal hizmetler sağlamaya hizmet ettiğini düşünün, İslami bir bankanın veya İslami finans sisteminin, Müslüman topluluklar için dini olarak kabul edilebilir. Bu özel işleve ek olarak, bankacılık ve finans kurumlarının yanı sıra İslam toplumunun diğer tüm yönlerinin, İslam'ın başlıca sosyo-ekonomik hedeflerine ulaşılmasına zengin katkılarda bulunmaları beklenmektedir. Bu hedeflerden bazıları, tam istihdam ve yüksek ekonomik büyüme oranı, sosyo-ekonomik adalet ve servetin adil dağılımı, paranın değerinin istikrarı ve tasarrufların mobilizasyonu, ekonomik kalkınma ve yatırımı ile ekonomik refahtır (Brown , Hassan ve Skully, 2007). Dolayısıyla İslami bankacılık, İslam dünyasında ekonomik ve sosyal kalkınma için aynı anda çalışan sosyal bir kurumdur.

İslami bir banka ve geleneksel bir banka nihai hedefleri açısından farklılık gösterebilir. İslami bir banka, İslam hukukunun sosyal gerekliliklerini takip etmeyi amaçlar. İslami banka ile müşterileri arasındaki ilişki de geleneksel bankanınkinden farklıdır, İslami banka projelerde öz sermaye ilişkileri yoluyla finansman da sunabilir, bu nedenle İslami banka doğrudan yatırım yapabilir ve proje yönetimine katılın (Brown , Hassan ve Skully, 2007). (Khan, 1986)'a göre, İslami bankacılık sistemi ile geleneksel sistem arasındaki en büyük fark, geleneksel bankaların büyük ölçüde sermaye ve kârlılığı garanti etmesi, İslami bankacılık sisteminin ise kâr ve zarar paylaşımı ve finansal operasyonu riske atma ilkesi üzerine inşa edilmesidir. Aynı zamanda, İslami banka mevduat üzerinde herhangi bir sabit getiri oranını garanti edemez ve sermayeyi garanti edemez.

2.2. İslami Bankacılığın Temel Özellikleri

İslami Bankacılık, kısaca, örneğin, yaygın olarak kullanılan faiz getiren para ödünç verme (Arapça "Riba") veya bir tür kumar karakteri ("maysir") olan herhangi bir işlem ile yapılması anlamına gelir. İslam'ın etik ilkelerine uygun olmayan şirketlere yatırım yapılması da mümkün değildir. Aynı şekilde, şeffaf olmayan ve yüksek riskli spekülasyonlar ("Gharar") İslam'ın temel ahlaki değerleriyle çelişir.

Uluslararası İslami Bankalar Birliği'ne göre, "İslami banka temelde yeni bir bankacılık konsepti uygular, çünkü finans ve diğer işlemler alanlarında İslami Şariat'ın hükümlerine sıkı sıkıya bağlıdır. Ayrıca bu şekilde çalışan bankanın İslami ilkeleri gerçek hayata da yansıtması gerekmektedir. Banka, İslami bir toplumun kurulması için çalışmalı; bu nedenle halk arasında dinsel ruhun derinleştirilmesi öncelikli amaçlarından biridir.

İslami bankacılık, Al Muamalat fıkhi tarafından İslam hukukunda izin verilen İslami finansal ve ekonomik faaliyetlerin bir parçasıdır. İslami bankacılığın en belirgin özellikleri, tüm finansal işlem ve işlemlerde faiz ödemelerinin yasaklanması ve antisosyal finansmanın veya kumar, pornografi ve alkol gibi etik olmayan davranışlarda bulunan şirketlerin yasaklanmasıdır. (Mariani, Sal ve Battisti, 2010).

Özellikle İslam Hukuku, aşağıdaki bileşenlerin bir kısmının veya tamamının mevcut olduğu tüm bu tür işlemleri yasaklar:

- Miktar (veya yüzde) olarak önceden belirlenmiş ve dolayısıyla günümüz Faizini (Riba) içeren herhangi bir para getirisi.
- Sözleşmelerdeki belirsizlik (garar), yani mevcudiyeti veya özellikleri kesin olmayan ve sözleşme şartlarına göre belirsiz olan kalemlerin satışının yasaklanması.
- Kumar (maisir) – spekülatif seviyelerinde vadeli işlemler ve opsiyonlar için geçerlidir.
- İslam'ın yasakladığı (Haram) malların ticareti ile ilgili faaliyetler; domuz eti, alkol ve kumar hizmetlerinin sağlanmasıyla ilgili faaliyetler.

Özetle, İslami bankacılığın amaç ve operasyonları Şeriat (Kur'an ve Sünnet) ilkelerine dayanmaktadır, bu nedenle kendilerini bu tür dini kaygıları olmayan geleneksel kurumlardan veya her türlü yasağı olmayan geleneksel kurumlardan banka işlemlerindeki faiz ayırır.

İslam Bankası, Kur'an ve Sünnet'ten türetilen ve bazıları aşağıda belirtilen bazı temel kavramlar üzerinde çalışır (Aksel ve Bayindir, 2011):

- İslami Finansmanın en önemli özelliklerinden biri varlığa dayalı finansman olması, konvansiyonel/kapitalize finansman kavramı ise bankaların ve finans kuruluşlarının para ve parasal kağıtlarla işlem yapmasıdır. Öte yandan İslam, bazı özel durumlar dışında parayı bir ticaret konusu olarak tanımaz. Paranın içsel bir faydası yoktur; o sadece bir değişim aracıdır.
- Para (aynı para biriminde) ticareti yoluyla elde edilen kâr.
- Finansör, muşaraka ve mudarebe, selam, istisna, murabaha bazında para yatırdığında, ya özünde fayda sağlayan varlıklara dönüştürülür ya da gerçek varlıklar yaratır. Bu gayrimenkullerin satışı (veya kiralanması) yoluyla kar elde edilir.
- İslam hukuku, bir varlığın kullanımı için ödeme yapılmasına itiraz etmez ve hem borç veren hem de borç alan yatırım riskini birlikte paylaştığı sürece kâr veya varlıklardan kazanç elde edilmesi gerçekten teşvik edilir.
- Mevduat sahipleri borç veren veya alacaklı değil, yatırımcıdır.
- Kâr, varsayımına dayalı olarak garanti edilmemelidir ve ancak yatırımın kendisi gelir getirirse tahakkuk edebilir.

Kar ve zararın banka ile müşteri arasında dağıtılması İslami bankacılık sisteminin temel ilkelerinden biri olarak kabul edilirken (Aras ve Öztürk, 2011), amacı belirli bir borç oranını güvence altına almak olan konvansiyonel bankalarda aynı durum söz konusu değildir. Müşteri, projenin sonucu ne olursa olsun tüm riski üstlenir.

2.3. Ribanın Yasaklanması

Riba, ekonominin çok tartışmalı bir meselesidir ve İslami işlem teorisi ile geleneksel işlem teorisi arasındaki farkın temel unsurudur. İslami bir işlem teorisi, ribanın

ekonominin yok olmasına neden olduğu için yasaklandığını ilan ederken, geleneksel işlem teorisi faizi ekonominin omurgası olarak kabul ederken, İslami işlem teorisi, faizin ekonomi için zararlı olduğunu, faizin ise ekonomi için zararlı olduğunu ilan eder. Geleneksel işlem teorisinin çok hayati bir unsurudur (Ahmad, Amjad ve Aslam, 2018).

Riba, Şeriat standardına göre karşılıksız bir fazlalıktır (Ahmad, Amjad ve Aslam, 2018), mal değişimi sözleşmesinde taraflardan herhangi biri için öngörülen fazlalıktır²⁰. Faiz (Riba), herhangi bir taraf için şart koşulan Şeriat standardına göre dikkate alınmaksızın ağırlık veya ölçümde homojen veya homo-tahmin yoluyla bir mal değişimidir²¹.

Allah, faize dayalı kazancın tamamen haram ve cezaya tabi olduğunu açıkça bildirmiştir. Her türlü ilginin örn. basit faiz, bileşik faiz, dönemsel faiz, ticari faiz, para faizi, faiz-nasiah, faiz-i fadl vb. İslam'da yasaklanmıştır (Zakir Hossain, 2009). Elbette, faizi yasaklayan ve onu aşağılık bir uygulama olarak gören tek din İslam değildir (Zakir Hossain, 2009). Faiz yasağı hem Hristiyanlıkta hem de Yahudilikte yasa dışı ve cezalandırılabilir bir uygulama olarak görülmüştür (Yılmaz, 2021). İslam hukukunun kredi veya finansal işlemlerde faiz ücreti olmaması gerektiğini belirtmesinden bu yana, 1438 yıldır Kur'an-ı Kerim'de faiz veya tefecilik yasağının açıkça bildirildiğini belirtmiştir (Asutay, 2010). İslam, anlaşmayla sabitlenmiş ve önceden belirlenmiş yüzdelere yerine kâr paylaşım oranlarını vurgular; bunun yerine, işlemlere dayalı olarak elde edilen kar veya zarar paylaşılmalıdır.

Riba (faiz) kavramı, dinlerle ilgili bir terim olup, İslami finans sistemindeki tüm araştırmacı ve uzmanlara göre faiz yasağı hem merkezi dayanak hem de İslam'ın kutsal kitabı Kuran ve Sünnet'te belirtilmiştir. İslami bankaların uygulamasında iki çeşit riba vardır (Ahmad ve GÜL, 2003)

Riba-ül Fadl, tartılabilir veya ölçülebilir malın homojen ile talep edilen mal fazlası ile

²⁰ Al Haskafi Ala ud Din, Al Durr –e- al Mukhtar with Hashiyah Ibn Abidin Mohammad Amin, Vol.5, (Istanbul: Dar Qahrman, 1984), 168- 170.

²¹ Al Aini Bader ud Din Mahmud bin Ahmad, al Binayah sharh al Hidayah, Vol.6, (Dar al Fikr, First edition, 1981), 524.

değiş tokuştur. Riba-ül fadl tanımı, her türlü riba-i fadl'ı kapsar ve kapsayıcı olduğu kadar engelleyicidir.

Riba al Nasia, Şariat standardına göre, herhangi bir taraf için homojen veya ağırlık veya ölçümde homo-tahmin ile mal karşılığında şart koşulan bir süre artışıdır. Bu riba al nasia tanımı, tüm riba türlerini kapsar ve diğer tüm hususların riba al nasia tanımına girmesini engeller (Ahmad, Amjad ve Aslam, 2018).

2.4. Diğer Yasaklar

2.4.1. Garar Yasağı (Şüphe, Risk)

Gharar, risk, belirsizlik, belirsizlik veya aldatma anlamına gelen Arapça bir kelimedir (Merdad, 2012), yani tefecilikten farkı onun önemsiz önemidir, yani tefecilik yasağı mutlak iken, İslami çerçevede kabul edilebilir bir dereceye kadar belirsizlik veya garar vardır, ancak garar koşullarının yerine getirilmesinden kaçınılmalıdır.

Garar kavramı, uzmanlar tarafından iki şekilde geniş bir şekilde tanımlanmıştır (Alim, 2018):

- Her şeyden önce, garar belirsizliği ifade eder.
- İkincisi, aldatma içerir.

Kur'an-ı Kerim, taraflara herhangi bir şekilde ve herhangi bir şekilde adaletsizliğe neden olan tüm ticari işlemleri açıkça yasaklamıştır. Herhangi bir işte belirsizliğe yol açan risk veya tehlike şeklinde veya aldatma, dolandırıcılık veya aşırı avantaj şeklinde olabilir. Garar, sonucunun gizlendiği herhangi bir iş olarak da tanımlanır (Obaidullah, 2005). Açıkça görüldüğü gibi, herhangi bir işin doğasında bulunan riskle karıştırılmamasına rağmen, bir işlemin veya işin asli unsurlarından herhangi birinin bilinmediği durumlarda da garar vardır.

2.4.2. Al - Maysir (Spekülasyon)

Kumar ve oyun ve "şans oyunları" gibi diğer terimler, spor veya oyun anlamına gelen Anglo-Sakson "gamen" ve "gamon" kelimelerinden türemiştir. Kumar kelimesinin genel kullanımı, risk ve belirsizlik içeren herhangi bir işlem veya takipte yürütülen herhangi bir kararı ifade eder (Mihajat, 2016). Dolayısıyla kumar, para için bir şans oyunu oynamaktır;

ya da bir avantaj ya da riskli bir girişim için risk almak. Kumarda her zaman iyi bir sonuç beklense de alınan kararın sonucu bilinmediği için risk ve belirsizlikle karşı karşıya kalınmaktadır (Salamon, Ebrahimi, ve Yusoff, 2015).

Maysir, İslam dininde tamamen yasaklanmış olup, herhangi bir ürünün satılmasının yasaklanması olarak tanımlanmaktadır. Tüm ticari operasyonlar, onlarla pazarlık edebilmek için gerçek olmalıdır, yani onu satmak veya satın almak için var olan bir şey. İslami bankacılık, bir kişinin servetini üretken bir çabadan ziyade şans eseri artıran spekülasyonları yasaklar.

2.5. İslam Bankacılığının Tarihsel Gelişimi

19. yüzyılda Müslümanlar, mevcut bankacılık ve ekonomi sisteminin İslam'da yasaklanan ve ticari olsun ya da olmasın tüm biçimleriyle kategorik olarak yasaklanan faize dayandığını anlamaya başladılar; ve operasyonlarının, ürünlerinin ve hizmetlerinin Şeriat ilkelerine uygun olduğu alternatif bir sistem olmalıdır (Ali, 2015). Bu nedenle İslami bankalar 1970'lerin ortalarında ortaya çıkmıştı. İslami bankalar üç aşamalı bir gelişme sürecinden geçmiştir.

2.5.1. İslam Öncesi Dönem

İslam gelmeden önce Araplarda bankacılık faaliyetleri başlamış ancak işleyişi riba unsuru taşımaktadır. O zamanın Mekkelileri, parayı ya kârâd yoluyla veya mudarebe vasıtasıyla başkasına vererek, kârı iki taraf arasında paylaştırarak ve faiz olarak kabul edilen menfaatler elde etmek için ödünç vererek kullanırdı (Mohammad vd., 2013). Ancak İslam'ın gelişi, ribayı içeren tüm faaliyetlerin tamamen yasaklanmasıyla sonuçlanmış ve bu yasak, ulusal veya uluslararası alanda gerçekleşen ticaretin gelişmesine engel olmamıştır (Mohammad, vd., 2013) ve İslami finansın kökeni, 1400 yıl önce İslam'ın doğuşuna kadar uzanır (Ajagbe ve Brimah, 2013). Hz.Muhammed, peygamberliğinden önce emanet kavramını uygulamıştı.

Bunun dışında İslami bankacılık vakfının gelişiminin Peygamber döneminden itibaren başladığına dair kanıtlar vardı. Bu vakıflar arasında İslam ülkelerinin merkez bankası olan

ve başta Müslümanlar olmak üzere fakirlere yardımda rol oynayan Beyt-ül Mal'ın gelişmesi de vardı (Mohammad vd., 2013). Ayrıca, Hz. Muhammed (PBUH) tarafından uygulanan ilkelerin açık ve geniş bir yapısı vardır, örneğin Hatice ve Peygamber (PBUH) arasındaki mudaraba sözleşmesi, musyarakah, bu sayede Al-Sa'ib Ibn Ebi Al-Sa'ib ortak olmuştur. Peygamber (s.a.v.)'in nübüvvetinden önce, Peygamberimiz (s.a.v.) zamanında Medine'nin tarım sektöründe bey'ü's-salam uygulanmış ve finansmanın bir başka şekli olan hayırsever krediler (Kard Hasan) idi. da bu süre içinde teşvik edildi.

2.5.2. İslam Dönemi

İslami bankacılığın başlangıcı, daha geniş anlamıyla, İslam'ın ilk günlerine ve İslam İmparatorluğu'nun yükselişine kadar uzanır. İslam'ın şafağında iç ve dış ticarete yaşanan patlama, bu ticari gelişmelerle başa çıkmak için mevduat, para transferleri, çekler, bonolar ve benzeri İslami finansal araçların yaratılmasına yol açtı. Daha sonra Avrupalılar bu Müslüman uygulamalarını benimsediler ve modern zamanlara kadar geliştirmeye devam ettiler (Khan ve Bhatti, 2008). İslam ülkelerinde İslami finans uygulamaları, İslam imparatorluğunun zayıflaması nedeniyle yavaş yavaş soldu, ta ki 16. yüzyılın başlarında bu uygulamaların yerini Batı finans modeline bırakana kadar. Ancak İslami finans uygulamaları 19. yüzyılın ortalarında yeniden ortaya çıktı.

2.5.3. Modern İslam Dönemi

19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başları, yaygın olarak İslami diriliş döneminin başlangıcı olarak bilinir. Bu dirilişin sorumlularından bazıları Muhammed Abduh (1849), Rashid Reda (1865), Muhammed İkbal (1975), Abul Ala Maududi (1937), Hasan AlBanna (1939), Hifz Al-Rahman (1942), Muhammed Hamidullah (1944), Enver Kureyşi (1946), Naiem Siddiqi (1948), Mohammad Yousuf Al-Dean (1950) ve Muhammed Uzair (1955). Onların düşünceleri, Müslümanların İslami öğretileri siyasi, sosyal ve ekonomik dahil hayatın her alanında uygulamaları için itici güç oldu. İslam, faizi yasakladığı için, faizin ekonomi ve bankacılık sisteminden kaldırılmasının çağdaş İslam alimleri arasında en popüler konu haline geldiği açıktır.

İslami bankacılık sistemine yönelik ilk girişim 1940'ların ortalarında Malezya'da ve 1950'lerin sonlarında Pakistan'da görülebilir (Perry ve Rehman, 2011; Ajagbe ve Brimah,

2013). Malezya tarafından kurulan bu kurumun amacı, hacıların birikimlerini şeriatı uygun olarak gayrimenkul ve plantasyonlara yatırmaktır, ancak başarısız oldu. Pakistan, kırsal alanda Yerel İslam Bankası'nı kurarken, aynı zamanda o kadar da verimli değildi.

İkinci girişim, uygulanacak bankacılık temel ilkelerinin ve İslami finansın oluşturulması yoluyla oldu. Bu girişim 1963'ten 1967'ye kadar Kahire'ye 40 kilometre uzaklıktaki Nil Nehri Deltası bölgesinde Ahmed El Najjar liderliğindeki Mit Ghamr kasabasında Mit Ghamr Tasarruf Bankası'nın kurulmasıyla gerçekleşti. Esasen ticari bankalardan ziyade tasarruf-yatırım kurumları olarak işlev görmüştür (Ariff, 1988). Mit Ghamr Bank'ın tüm operasyonu, 1967 ortalarında Mısır Ulusal Bankası ve Mısır Merkez Bankası tarafından devralındı ve bu, tüm banka operasyonunu riba sistemine dönüştürdü. Ancak Mit Ghamr Saving Bank'ın kurulması, modern İslami bankacılık sisteminin devriminde yeni bir dönüm noktası oldu. Bu banka, faizsiz bankacılık konusunda en yenilikçi ve başarılı deney olarak kabul edildi. Aynı zamanda Malezya, 1963'te Muslim Pilgrim'in Tasarruf Şirketi Malezya'yı kurarak bir inisiyatif aldı. 1969'da bu organ, Hacılar Yönetim ve Fon Kurulu'na ya da şimdi popüler olarak bilindiği üzere Tabung Haji'ye dönüştü.

Mit Ghamr'ın konvansiyonel bir sisteme geçmesinden sonra, 1997'de Mısır'da Nasir Sosyal Bankası kurulmuş ve faizsiz bir ticari banka olarak ilan edilmiştir (Ariff, 1988). 1974'te tüm İslam ülkelerinin maliye bakanları, İslam Kalkınma Bankası'nın (IDB) kurulmasına ilişkin bir toplantı düzenlediler. İKB, 22 İslam ülkesinin kurucu üyesi ile kurulan ilk uluslararası İslam bankası olarak kabul edildi. Bankanın amacı, şariat ilkelerine uygun olarak üye ülkelerin (İİT) ve Müslüman toplulukların ekonomik kalkınmasını ve sosyal ilerlemesini bireysel ve ortaklaşa teşvik etmektir. Bu, İslami bankacılık tarihinde bir dönüm noktasıydı (Ali, 2015).

IDB 1974'ün kurulması, çeşitli Müslüman ülkelerde başka İslami bankaların kurulmasının önünü açtı. 1970'ler boyunca, çoğunlukla Arap Ortadoğu'da bir dizi İslami banka kuruldu. 1974 yılında IDB'nin kurulmasından hemen sonra Dubai İslam Bankası kuruldu. 1977 yılında üç İslami Banka daha faaliyete geçmiştir, örneğin 1979 yılında Faisal İslam Bankası Mısır, Faisal İslam Bankası Sudan, Kuveyt Finans Kurumu ve Bahreyn İslam Bankası (Perry ve Rehman, 2011). 1980'ler boyunca, birkaç İslami

Kurum, örneğin Katar İslam bankası, İslami banka Bangladeş sınırlı, Bank Islam Malaysia Berhad, Al-Baraka Bahreyn İslam Bankası, İngiltere'nin ANZ Küresel İslami Finansmanı ve diğerleri arasında kurulmuştur. Pakistan, İran, Sudan, Malezya ve Bahreyn gibi bazı ülkeler, 1980'lerde kendi ülkelerinde İslami bankacılığı daha büyük ölçekte uygulamak için çabalar başlattılar. Önümüzdeki on yılda, geleneksel bankalardan bazıları, ayrı İslami bankacılık birimleri ve bölümleri işleterek İslami bankacılık ürün ve hizmetlerini de tanıttı (Ali, 2015).

2.6. Sonuç

Sonuç olarak, modern İslami bankaların üç aşamadan geçtiği söylenebilir. 1900'lü yılların başlarında geleneksel bankalarda riba uygulamasına ilişkin argümanla başlıyor. Bu süre zarfında faizsiz bankacılık üzerine bir çok çalışma ve yazılar kaleme alındı. Daha sonra İslami bankaların ortaya çıkışı ve kuruluşu 1940'larda başlar. Bu aşama hem entelektüel hem de uygulama seviyelerinde muazzam bir gelişmeyi içeriyordu. İlk bankalar, İslami finans sisteminin sürekli gelişiminin temel direkleri oldular. 1970'li yıllarda dünya genelinde İslami bankalarla ilgili birçok gelişme yaşanmış ve bugüne kadar İslami bankalar çok olumlu bir büyüme göstermiştir.

İslami finans ve bankacılık sektöründeki araştırmacılar ve uzmanlar, bankalar ve müşteriler arasındaki ilişkilerde Şeriat değerlerinin tanıtılması yoluyla kökleri İslam dinine dayanan bir bankacılık sisteminden oluştuğunu doğrulamaktadır. Sosyal adaleti, etik, ahlaki ve evrensel bir ekonomiyi hedefleyen İslam ekonomisi projesinin helal finansal ürününün bir parçasıdır, bu nedenle İslami bankacılık, tamamlayıcı veya alternatif bankacılık ürünleri sunan bir bankacılık ve finans kurumu değildir. Müslüman müşteriler değil, aynı zamanda İslami finans endüstrisinin temel ilkeleri aracılığıyla tüm dini ve etnik kimliklerin tüm müşterilerine, örneğin her türlü riba (tefecilik), garar (spekülasyon) ve İslam hukuku tarafından yasaklanan faaliyetlere yatırım yaparken, tüm finansal ve bankacılık işlemlerinde kar, zarar ve olası risk paylaşımına katılımı teşvik eder. Öte yandan, İslami bankacılığın gelişim tarihi, 1962'de Mısır'daki Mirt Ganem'deki doğumundan bu yana çok başarılı olmuştur. Ancak büyük büyüme, 1975'te ilk eksiksiz Dubai İslam Bankası'nın yaratılmasından sonra geldi. Bunu akılda tutarak, seksenlerde Asya bölgesinde İslami bankacılığın yaygınlaşması da aynı etkene sahipti; İlk girişimler,

Müslüman toplumun en kalabalık ülkeleri olan Malezya, Endonezya, Bangladeş ve Pakistan gibi İslam ülkelerinde başlamıştır. İslami bankacılık, giderek artan sayıda geleneksel finansal sisteme doğru ilerliyor. Yalnızca Müslüman nüfusun çoğunlukta olduğu ülkelerde değil, Birleşik Krallık veya Japonya gibi Müslümanların azınlık olduğu diğer ülkelerde de yayılıyor. Benzer şekilde, Hindistan, Kırgız Cumhuriyeti ve Suriye gibi ülkeler de yakın zamanda İslami bankacılık faaliyetleri için lisans vermiş veya vermeyi düşünüyor (Sole, 2007).

BÖLÜM 3: BANGLADEŞ VE MALEZYA'DA İSLAMİ BANKACILIK

İslami finans sektörü ve dünya çapında yeni pazarlar için kapısı her zaman ve bugün uluslararası finans sisteminin en hızlı büyüyen sektörlerden biridir büyük ölçüde son birkaç yıl içinde büyüdü, özellikle finans sektöründe uzman birçok kamu ve özel kurumlar 10 ila 20'lik bir büyüme gösteren bu sektör, önem verdik 2008 ekonomik kriz var (Göçer, 2008).

Asya, hem küresel ekonominin hem de İslami finansal sistemin önemli bir parçasıdır ve dünya ekonomik büyümesinin itici gücü olarak faaliyet göstermektedir. Şu anda, Asya'daki İslami finansal manzara (Rüya ve Sinan, 2018), son yıllarda Asya'nın güçlü büyüme tarihini yönlendiren İslami bankacılık ve sukuk sektörleri tarafından yönetilmektedir. Bu nedenle, ASEAN ülkeleri, ASEAN'DAKİ İslami bankacılık için ana pazarların Bangladeş olduğu dünyadaki İslami bankacılık ve finans endüstrisinin liderleridir.

Bangladeş ve Malezya zaten İslami bankacılıkta potansiyel büyüme yaşadı ve küresel bankacılık ve finans sektöründe İslami bankacılık ve finansın hızlı genişlemesini finanse ediyor (Kuşat, 2014). Bu ülkelerin hem İslami hem de geleneksel bankacılık sistemleri var. Her iki yaklaşım da, hem kamu hem de kurumsal sektörler için kaynakları harekete geçirmenin yeni yollarını sunan yenilikçi finansal araçların kullanımı yoluyla finans sektörünün derinleşmesine ve genişlemesine (Semiye ve Turgut, 2014) önemli ölçüde katkıda bulunmuştur.

Bu bölümde, Bangladeş, Malezya ve Pakistan'daki İslami bankacılık üzerine tarihsel yörünge, düzenleyici gelişme, büyüme, İslami yatırım fonları, Sukuk piyasaları ve Takafül'un ayrıntılı bir analizi sunulmaktadır.

3.1. Bangladeş'te İslami Bankacılık

3.1.1. Bangladeş'te İslami Bankacılık Tarihi

Bangladeş, yüzde 90'ı Müslüman olan yaklaşık 135 milyon nüfusu ile dünyanın en büyük

üçüncü Müslüman ülkesidir. 1971 yılında dünya haritasında yeni bir ulus olarak ortaya çıktı. Bağımsızlıktan sonra, finansal kurumlar, özellikle bankalar Bangladeş'in savaştan zarar gören ekonomisinin yeniden inşasında hayati bir rol oynamıştır.

İslami finans Bangladeş'te ilk bankacılık uygulanmıştır. İslami bankacılığın küresel hızlı genişlemesi ile birlikte Bangladeş, sisteme olan güçlü kamu talebinin ardından İslami bankacılıkta olağanüstü bir büyüme yaşadı. Halkın bankacılık sistemini İslami ilkeye dayalı olarak yürütme umudu ve arzusu, 1978'de Senegal'deki Dışişleri Bakanları toplantısında İKT tavsiyesinin ardından kendi ayrı bir bankacılık sistemi geliştirmek için gerçeğe dönüştü. Bu deklarasyondan 5 yıl sonra, 1983'te, 1974'te İslam Kalkınma Bankası'nın tüzüğünü imzalayarak başlatılan Bangladeş'te İslami pişirme başlatıldı. Bangladeş İslami Bankası, Bangladeş'te İslami bankacılık yapan ilk bankadır (Chowdury, 2019).

Son istatistiksel veriler, Bangladeş'teki İslami bankacılığın büyümesinin her geçen gün istikrarlı bir şekilde ilerlediğini göstermektedir; bu, geleneksel bankaların genel olarak şu anda yaptıklarının aksine (Mahbubur Rahaman, Rafiq ve Islam, 2016). Şu anda, bangladeş'teki 56 bankadan 8 tam teşekküllü İslami banka ve 9 geleneksel bankanın 19 İslami bankacılık şubesi İslami Şeriat temelinde özel sektörde çalışmaktadır.

İslami bankacılık endüstrisi, İslami banka Bangladeş Ltd. 'nin kurulmasıyla Bangladeş'teki başarılı yolculuğuna başladı. (IBBL) Mart 1983'te Güneydoğu Asya'daki ilk faizsiz bankadır (Mahbubur Rahaman, Rafiq ve Islam, 2016). İkinci faizsiz İslam Bankası olan Oriental Bank Bangladesh Limited, Temmuz 1987'de kuruldu. Oriental Bank Limited devrıldı ve ICB Islamic Bank Limited olarak yeniden adlandırıldı. Daha önce Al-Baraka Bank Bangladeş Limited olarak biliniyordu. Bangladeş'in üçüncü İslam Bankası olan Al-Arafah Islamic Bank Limited, 27 Eylül 1995'ten itibaren işine başladı. Bangladeş'in dördüncü İslam Bankası (Hasan, 2018), 25 Kasım 1995'te Social Investment Bank Limited olarak kuruldu. Şimdi yeniden adlandırdıktan sonra hizmetlerini sosyal İslami banka Limited Şirketi olarak işletiyor. 2001 yılında, beşinci İslam Bankası, Shahjalal İslam Bankası Limited, bankacılık faaliyetine başladı. Altıncı İslami banka, başlangıçta geleneksel banka olarak başlayan ve daha sonra Temmuz 2004'te İslami

bankacılığa geçen Bangladeş Limited EXIM bankasıdır (Abduh ve Chowdhury, 2012). Yedinci İslam Bankası, 2006 yılında kurulan ilk güvenlik İslami Bankası Limited'dir. Bangladeş'teki sekizinci İslam Bankası, 1 Nisan 2013'te Tk'nin yetkili sermayesi ile kurulan Union Bank Limited'dir. 10.000 milyon ve Tk sermaye ödedi. 4,280 milyon. Sekiz tam teşekküllü İslami bankanın toplam Mevduatı, İslami bankacılık endüstrisinin mevduatlarının %95.29'unu oluştuyordu. İslami bankalar arasında, (İBBL) İslami Bank Bangladesh Limited 1 [grafik] (36.94%) mevduat en büyük payı (3,68%) (13.46%) (EXİM) Exim Bank Ltd, Al-(10.89%) (AİBL) Arafah İslami Bank Ltd (8,95%) (SIBL) Sosyal İslami Bank Ltd, Shahjalal İslami Bank Ltd (6.76%) (SJİBL), Union Bank Limited (13.96%) (FSİBL) İlk İslami Banka Güvenlik Ltd izledi (1.70%) (3.02%) İslami bankacılık şubesi, İslami bankacılık ve windows ICB İslam Bank Limited (Chakraborty, Salam ve Rabbany, 2015).

3.2. Bangladeş'te İslami Bankacılık Mevzuatı Ve Düzenlemeleri

Bangladeş'ten farklı olarak, çoğu Müslüman ülkede, İslami ilkelere dayanan bankacılık işine girmek isteyen kurum için kuralları ve düzenlemeleri belirten bir İslami bankanın kurulmasından önce özel bir yasa çıkarılmıştır (Dinç, 2016).

Bangladeş'teki İslami bankaları kontrol etmek, yönlendirmek ve denetlemek için tam bir İslami Bankacılık Yasası olmamasına rağmen, bazı İslami bankacılık hükümleri değiştirilmiş Bankacılık şirketleri Yasası 1991'e dahil edilmiştir (Perves, 2015). Bangladeş Bankası, İslami bankaların faaliyetlerini kontrol etmek, yönlendirmek ve denetlemek için merkez ofisinde henüz ayrı bir bölüm kurmamıştır. İslami bankacılık işlemlerinin denetimi ve denetimi, Bangladeş Bankası tarafından geleneksel bankalar için çerçevelenen genel yönergelerle göre yürütülmektedir. Bangladeş Bankasının bangladeş'teki İslami bankaları İslami Şariat uyarınca kontrol etme, Yönlendirme ve denetlemedeki rolü hazırlık aşamasındadır. Bangladeş Bankası, İslami bankaların faaliyetlerini kontrol etmek, yönlendirmek ve denetlemek için merkez ofisinde henüz ayrı bir bölüm kurmamıştır. İslami bankacılık işlemlerinin denetimi ve denetimi, Bangladeş Bankası tarafından geleneksel bankalar için çerçevelenen genel yönergelerle göre yürütülmektedir. Bangladeş Bankasının bangladeş'teki İslami bankaları İslami Şariat uyarınca kontrol etme, Yönlendirme ve denetlemedeki rolü hazırlık aşamasındadır.

Bununla birlikte, ülkenin mevcut Tüm İslami bankaları hisse senetleri ile sınırlı şirketler olarak dahil edilmiştir; bu nedenle, ülkenin şirketler yasasına tabi tutulurlar (Ahmad ve Hassan, 2007). 1994 şirketler Yasası (1994 tarihli 18 Sayılı Kanun, Bölüm 2) uyarınca faizsiz şeriat tabanlı ticari bankalar ve sınırlı yükümlülükleri olan kamu limited şirketleri olarak da dahil edilmiştir. Ayrıca, Bangladeş'teki İslami bankaların her türlü ticari bankacılık hizmeti, 1991 banka şirketleri Yasası (1991 sayılı 14 .Kanun), Bangladeş Bankası'nın direktifleri ve İslami Şeriat ilkeleri hükümlerine uygun olarak müşterilerine şubeleri ile sağlanmaktadır (Ullah, 2014).

İslami bankacılık konusunda özel bir yasa yoktur. Ülkenin ilk İslami bankacılık 1984 Gelir Vergisi Kararname onun mudarabe ilişkisi üzerinde harcama olarak ödenen kar vardır ilişkin hükümler dahil .İçinde 1990 yerine herhangi bir özel yasa diye bir şey yok, ülkenin Merkez Bankası (Ahmad ve Hassan, 2007). Bangladeş Bankası, genellikle ülkenin İslami bankacılık ile ilgili farklı konularda yürütülen araştırma ve İslami iktisat Bölümü, kurdu.

Bangladeş Bankası, ülkenin Merkez Bankası, İslami bankacılık endüstrisini düzenleyen nihai otoritedir. Temmuz 2009'da Bangladeş Bankası, İslami bankalar tarafından sermaye yeterliliği amacıyla yapılan finansman ve yatırım sözleşmelerine ilişkin risklerin belirlenmesi için talimatlar yayınladı. Bu genelge, IFSB-2'ye (Iıfler için sermaye yeterliliği standardı) dayanan bir kılavuz sağlamıştır.Daha sonra Kasım 2009'da Bangladeş Bankası, mevcut banka yasalarını, kurallarını ve düzenlemelerini tamamlayan “İslami bankacılık kuralları” nı yayınladı.

Kar paylaşımı mevduatlarının getiri oranını hesaplamak için standart bir çerçeve çok önemlidir. Kılavuzlar ileriye doğru atılmış önemli bir adımdı, ancak her konuyu ele almıyorlar ve bazı durumlarda biraz belirsiz kalıyorlar. Örneğin, kapsamlı bir şeriat yönetim çerçevesi sağlamazlar ve muhasebe ve raporlama için Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına(UFRS) ve İslami finansal kurumlar için muhasebe ve Denetim Örgütü'ne (AAOIFI) atıfta bulunurlar, ancak çelişkili ilkeler durumunda önceliği belirlemezler. Bu, farklı öncelikleri seçen bankalar arasında tam olarak karşılaştırılamayan finansal tablolara neden olabilir. Öte yandan,” uygun ve uygun

“kriterler çok” kesin " ve talepkar olarak eleştirildi ve bu da şeriat Yönetim Kurulu pozisyonlarına hak kazanan çok sınırlı bir aday havuzuna yol açtı. Bu kılavuzlar, İslami Bankacılık Yasası ve İslami finans için daha destekleyici bir ortamla sonuçlanabilecek yasal, düzenleyici ve politik reform sürecinin sonu değil, başlangıcıydı. Örneğin,

- Bangladeş Bankası, İslami bankaların likidite yönetimi araçlarını geliştirmek için “İslami Bankalararası fon Piyasası” nı (ıfm) başlattı (2011).
- Hükümet, altyapı finansmanı için Sukuk'un (2013) serbest bırakılmasını değerlendirdi.
- Parlamento Parlamento, geleneksel bankalar aracılığıyla İslami bankacılık hizmetinin sağlanmasını sona erdirmek için 1991 Bankacılık şirketleri Yasası'nda bir değişiklik tartıştı (2013). Bu değişiklik, fonların kötüye kullanılmasını ve kötüye kullanılmasını engelleyecek ve İslami bankacılık sektörünün tam şeriat uyumluluğunu sağlayacak ve böylece daha güvenli bir bankacılık ortamı yaratacaktır.
- Bangladeş Bankası, İslami bankaların arabuluculuğu yoluyla kırsal alanlarda iş için finansman sağlayan küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ) sektörü için bir refinansman Fonu başlattı (Ekim, 2013).

Tablo 5: Bangladeş'te Finansal Düzenleyici Kurumlar

Bangladeş Bankası	Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu	sigorta geliştirme ve Düzenleme Kurumu
- İslami bankacılık sektörünü düzenler	- İslami Sermaye Piyasası sektörünü düzenler	- Takāful sektörünü düzenler

Kaynak: Regulatory Authorities, IFSI

Bangladeş'teki İslami bankaları kontrol etmek, yönlendirmek ve denetlemek için özel bir İslami Bankacılık Yasası veya mevzuatı olmamasına rağmen. Bazı İslami bankacılık hükümleri zaten değişiklik Bankacılık şirketleri Yasası 1991(1991 Sayılı Kanun no.14) dahil edilmiştir. Bangladeş Bankası, geleneksel bankalar için belirlenen düzenlemelere göre İslami bankaların faaliyetlerini denetler ve denetler. Bireysel bankaların Şeriat Konseyleri, şeriat uyumluluğunu kendi kuruluşlarında sağlamaktan sorumludur; Merkez

Bankası sadece raporlarını inceler.

Bangladeş'teki İslami finans endüstrisi, iç pazarlara hizmet veren bir dizi aktif oyuncu ile umut verici bir bankacılık ve Tekaful segmentine sahiptir. Ülkedeki İslami bankacılık endüstrisinin büyümesini daha da teşvik etmek için Bangladeş Bankası, Bangladeş'teki İslami bankacılığın sorunsuz gelişimi için bazı tercihli hükümler vermiştir. Bunlar aşağıdaki önlemleri içerir:

- Bangladeş'teki İslami bankaların, geleneksel bankalar için belirlenen %20 yerine, yasal likidite oranlarını (SLR) toplam mevduat yükümlülüklerinin %10'unda tutmalarına izin verilmiştir .Bu hüküm, İslami bankaların yatırım için daha fazla likit fon kullanmasına ve böylece daha fazla kar elde etmesine olanak tanır.
- Dolaylı para politikası rejimi kapsamında, İslami bankaların kendi politika ve bankacılık ortamlarına uygun olarak kar paylaşım oranlarını ve işaretlerini bağımsız olarak düzeltmelerine izin verilmiştir. Kar paylaşım oranlarının ve mark-up oranlarının sabitlenmesindeki bu özgürlük, İslami bankaların şeriat hukuku ilkelerini bağımsız olarak takip etmeleri için kapsam sağlar.
- İslami bankaların Bangladeş Bankası ile tutulan bakiyelerinin bir kısmı için orantılı idari maliyetlerinin %10'unu geri ödemelerine izin verildi. Bu tesis, bir bankanın kar tabanının geliştirilmesi için bir miktar kapsam sağlamıştır.

Son zamanlarda, Bangladeş Bankası, İslami bankacılık ve finans endüstrisi için ihtiyati ve denetleyici standartlar yayınlamak üzere kurulan Malezya merkezli İslami Finansal Hizmetler Kuruluna (IFSB) üye oldu. Bangladeş Bankası'nın mevcut denetim süreci ve prosedürleri, en iyi uluslararası İslami standartlara uygun olarak gelişmek üzere yeniden tasarlanabilir. İslami bankacılık faaliyetlerinin benzersiz özelliklerini özellikle ele alabilen düzenleyici ve denetleyici standartlar, İslami bankacılık sektörünün esnekliğini ve rekabet gücünü teşvik etmek için gereklidir. Bu bağlamda, IFSB'NİN çalışması Bangladeş'te daha güçlü ve sağlam bir denetim çerçevesinin geliştirilmesi için bir katalizör görevi görecektir. Buna ek olarak, banka denetçilerinin denetim işlevlerini yerine getirmeleri için bir araç olarak 'Şeriat uyum kontrol listelerini' geliştirmek üzere Bankacılık denetimi Bölümü'nde (DBI) İslami bankacılık konusunda bir yetkinlik grubu oluşturulmuştur (Ahmad ve Hassan, 2007).

3.3. İslami Bankası Bangladeş Limited (IBBL)

Bangladeş'teki İslami banka Bangladeş Limited (IBBL), 13 Mart 1983'te 1913 şirketler Yasası uyarınca bir kamu Limited Şirketi olarak kuruldu. Banka finansal faaliyetlerine 30 Mart 1983 tarihinden itibaren başlamıştır (Belal, Abdelsalam ve Nizamee, 2015). Bu, Güney Asya'daki ilk faizsiz bankalardan biridir. İslam Bankası'nın açılması, ülkenin finans piyasası tarihinde yeni bir dönem getirdi. Ülkedeki birçok Müslümanın uzun süredir devam eden arzusu gerçekleşti. Bankanın Aralık 1995 itibarıyla toplam şube sayısı 83'tür. Banka, faaliyetlerini Bangladeş'in kırsal bölgelerine yaymak için adımlar atmıştı. 1997 yılında genişleme programının uygulanmasıyla, ülkenin neredeyse tüm önemli ticari yerleri bankanın operasyonel faaliyetleri altına girecekti (Ullah ve Khanam, 2018).

Dünyanın en büyük ikinci Müslüman ülke olan Bangladeş, içinde, (İBBL) İslami Bank Bangladesh Limited İslam Kalkınma Bankası ve Döviz ve Suudi Arabistan, Katar Evkaf ve İslami İşler, Bahreyn İslam Bankası, İslami Bankacılık Sistemi Uluslararası Holding, Dubai İslam Bankası, Kuveyt S. Bakanlığı, Kuveyt Finans Evi, Ürdün İslam Bankası, Avrupa Yatırım ve borsa şirketinin Ticaret için El-Raji Şirketi gibi finansal kurumlar tarafından katkıda eşitlik 63.92% ile ortak girişim çok uluslu bir banka olarak başladı. Suudi Arabistan'ın iki seçkin şahsiyeti, yani Fouad Abdul Hameed Al-Khateeb ve Ahmed Salah Jamjoom, aynı zamanda Bangladeş İslami Bankası'nın sponsorlarıdır.

İBBL'İN yönetim ve formülasyon politikası sorumluluğu Yönetim Kurulu'na aittir. Yönetim kurulu 14 yerli ve 9 yabancı direktörden oluşmaktadır. Dernek maddesinde bir kural olarak, bir Bangladeşli yönetmen şirketin Başkanı olarak seçilecektir. Başkan'a yardımcı olmak için güçlü bir Yürütme Komitesi kuruldu. Bu komitede Yönetim Kurulu tarafından aday gösterilen altı üye bulunmaktadır.

Bangladeş İslami Bankası'nın (IBBL) ana amacı, finansal piyasada faizsiz bir bankacılık sistemi sunmaktır. Buna ek olarak, banka aşağıdaki hedefleri gerçekleştirmek amacıyla ülkede faaliyete başlamıştır.

- Müşterilerle ortaklık ilişkisi kurmak ve geleneksel bankaların borçlu-alacaklı ilişkisi fikrini ortadan kaldırmak;

- Refah odaklı bankacılık sistemi kurmak;
- Tasarrufları üretken sektörlerle doğru harekete geçirmek;
- Kar ve risk paylaşımı esasına göre yatırım yapmak;
- Dini açıdan yasal olarak kabul edilen sektörlerle yatırım yapmak;
- Kar ve zarar paylaşımı esasına göre mevduat kabul etmek;
- Potansiyel ekonomik sektörlerle yönelik tasarruf yatırımı yaparak istihdam olanakları yaratmak;
- -Bankacılık hizmetlerini, yaşam standartlarını yükseltmek için toplumdaki fakir, çaresiz ve düşük gelirli insanlara doğru genişletmek;
- Bir toplumun kurulması için zenginliğin adaletli dağıtımı ile katkıda;
- Ülkede ticaret ve ticarete adalet kurmak;
- İnsanlar arasında ahlak geliştirmek ve ticaret ve ticaret alanında şariat kurmak;
- Ulusun ekonomik kalkınmasına hizmet etmek; ve
- Ülkede İslami bir ekonomik sistemin kurulmasına katkıda bulunmak.

3.3.3. İBBL'nin Finansal Performansı

3.3.3.1. Depozito

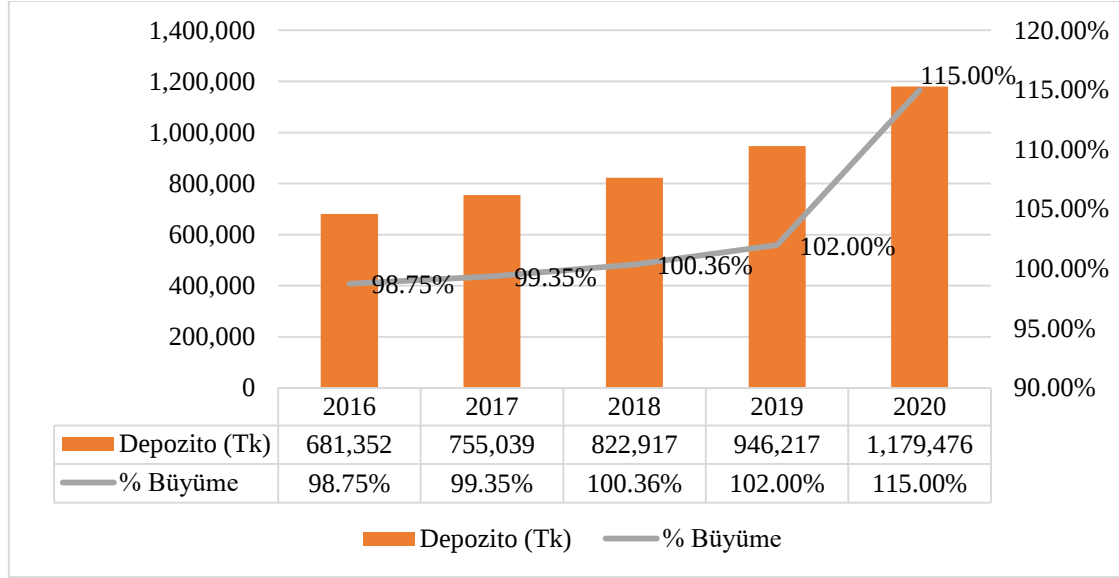
Herhangi bir finans kurumu, özellikle bir banka, çok boyutlu ve çeşitlendirilmiş ürünler olmadan diğer bankalarla etkili bir şekilde gelişemez ve rekabet edemez. Bunu göz önünde bulundurarak, İBBL şu ana kadar 28 Mevduat ürünü tanıttı. 2020 yılında bankanın toplam mevduat Tk yükseldi. Tk'dan 1.179.476 milyon. 2020 yılında 946.217 milyon kişi toplam %24.65'lik bir artış gösterdi ve yönetim kurulu hedefinin %115'ine ulaştı.

Tablo 6: İBBL'nin Finansal Performansı 2016-2020 (TK)

Yıl	2016	2017	2018	2019	2020
Depozito (Tk)	681,352	755,039	822,917	946,217	1,179,476
Hedef	690,000	760,000	820,000	930,000	1,030,000
% Büyüme	98.75%	99.35%	100.36%	102.00%	115.00%

Hesap arttı	336,525	548,933	562,607	1,436,848	1,031,786
Mevduat sahiplerinin sayısı	10,262,879	10,811,812	11,374,419	12,811,267	13,843,053

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL Annual Report, 2020)²²

Şekil 17: Mevduat 2016-2020 (TK)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

Yukarıdaki tablo 6 ve şekil 17'de İBBL'nin Finansal Mevduat Performansı 2016-2020 gösterilmektedir ve açıkça görülmektedir, 2020 yılı itibariyle İBBL'nin toplam Mevduat aktif büyüklükleri 1,179,476 milyar TK'ye ulaşmıştır.

3.3.3.2. Yatırım

İslam Bankası Bangladesh Limited, fonunu farklı modlar veya teknikler altında çeşitli projelere yatırmaktadır. Banka, işine başladığından beri fonlarına yatırım yapma konusunda iyi bir ilerleme gösteriyor. 31 Aralık 2020 tarihi itibariyle Banka'nın toplam Genel yatırımları Tk olarak gerçekleşmiştir. 1,035,287 milyon Tk karşı olarak. Yılın başından bu yana bankacılık sektöründeki COVID-19 pandemik sorununa rağmen 31 Aralık 2019'da 899.013 milyon dolar. e yatırımlar Tk tarafından artırıldı. 136.274 milyon,

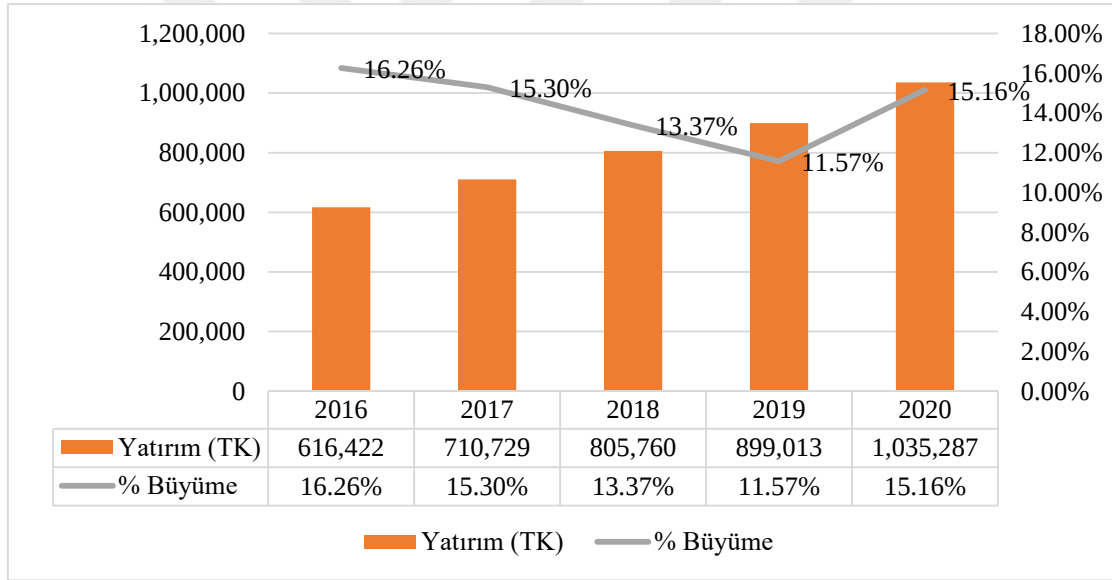
²² https://www.islamibankbd.com/annual_report/Annual%20Report%202020.pdf [Erişim tarihi: 15.06.2021]

2020 yılında bir önceki yıla göre %15.16 büyümeye kaydetti. e genel yatırım eğilimi (son 5 yıl) aşağıdaki tabloda gösterilmiştir;

Tablo 7: İBBL'nin Finansal Yatırım Performansı 2016-2020 (TK)

Yıl	2016	2017	2018	2019	2020
Yatırım (TK)	616,422	710,729	805,760	899,013	1,035,287
% Büyüme	16.26%	%15.30	%13.37	%11.57	%15.16

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

Şekil 18: Yatırım 2016-2020 (TK)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

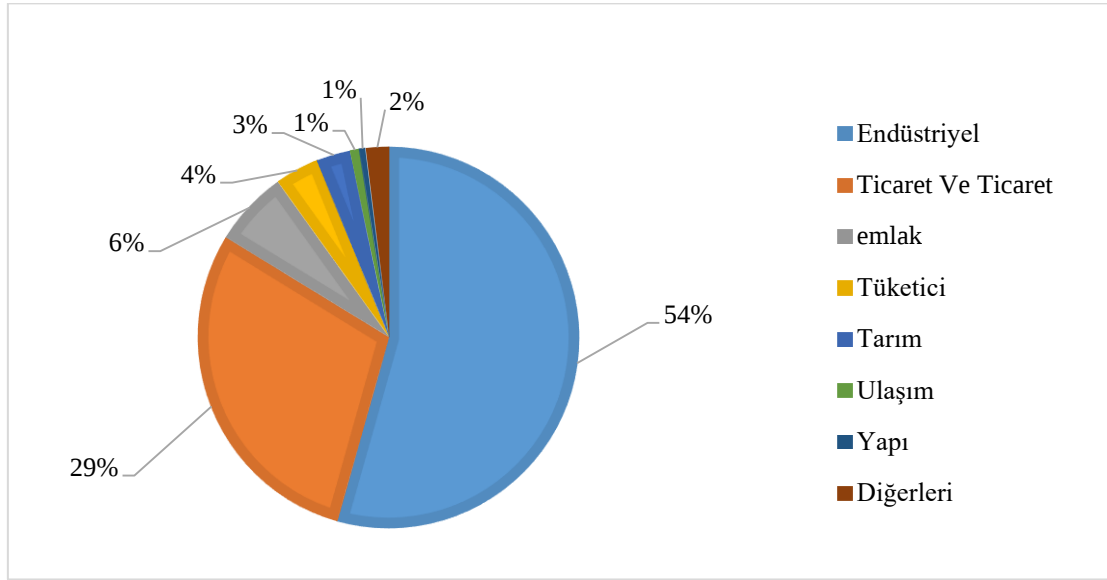
Tablo 7 ve şekil 18'de İBBL'nin Finansal Mevduat Performansı 2016-2020 görüldüğü gibi, 2020 yılı itibariyle İBBL'nin toplam yatırım aktif büyüklükleri 1,035,287 milyar TK'ye ulaşmıştır.

Tablo 8: Sektör Açısından Yatırım Pozisyonu 2020

Sektörlü	2020	
	Ödenmemiş Tutar	% Toplam yatırıma
Numarası		

1	Endüstriyel	562,743	54.36%
2	Ticaret Ve Ticaret	304,478	29.41%
3	emlak	65,914	6.37%
4	Tüketici	39,116	3.78%
5	Tarım	29,541	2.85%
6	Ulaşım	8,192	0.79%
7	Yapı	5,474	0.53%
8	Diğerleri	19,829	1.91%
	Toplam	1,035,287	100.00%

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

Şekil 19: Sektör Bazında Yatırım Büyümesi 2020

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

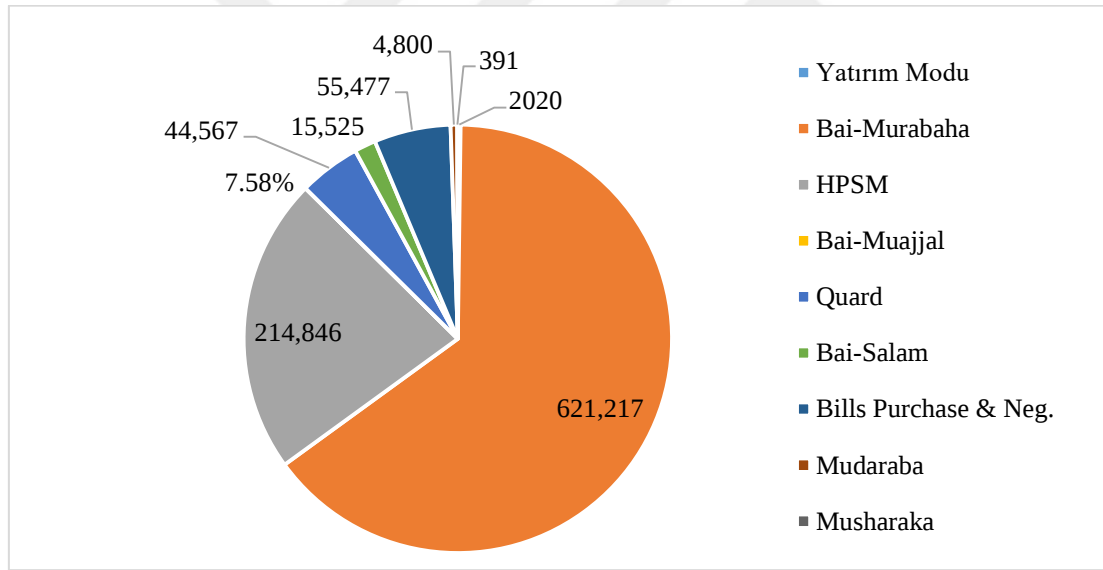
Tablo 8 ve şekil 19'de İBBL'nin Sektör Açısından Yatırım Pozisyonu 2020 görüldüğü gibi, 2020 yılı itibariyle İBBL'nin endüstriyel sektörü yaklaşık %54'ye ulaşmıştır.

3.3.3.3. Mod-bilge yatırım

Tablo 9: Mod-Bilge Yatırım (Milyon Taka Miktarı)

Yatırım Modu	31.12.2020	% toplamak Yatırım
Bai-Murabaha	621,217	60.00%
HPSM	214,846	20.75%
Bai-Muajjal 78,464	7.58%	58%
Quard	44,567	4.30%
Bai-Salam	15,525	1.50%
Bills Purchase & Neg.	55,477	5.36%
Mudaraba	4,800	0.46%
Musharaka	391	0.05%
Total	1,035,287	100.00%

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

Şekil 20: Mod-Bilge Toplamak Yatırım

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

3.3.4. Döviz Piyasası

2020 yılında İBBL, Tk için ithalat işi yaptı. 419,046. 00 %4.79 büyüme ve 11.00% pazar payını koruyarak milyon. İhracat işi Tk'da durdu. 224,970. 00% pazar payı ile 2020 milyon 8.00. İBBL, Tk için havale işini harekete geçirdi. 486,274. 00 milyon toplam havale ve pazar payı %59,17 büyüme ile %25.00 olarak gerçekleşti. Uluslararası işletme

karşılaştırmalı tablosu (2019-2020) aşağıda gösterilmiştir:

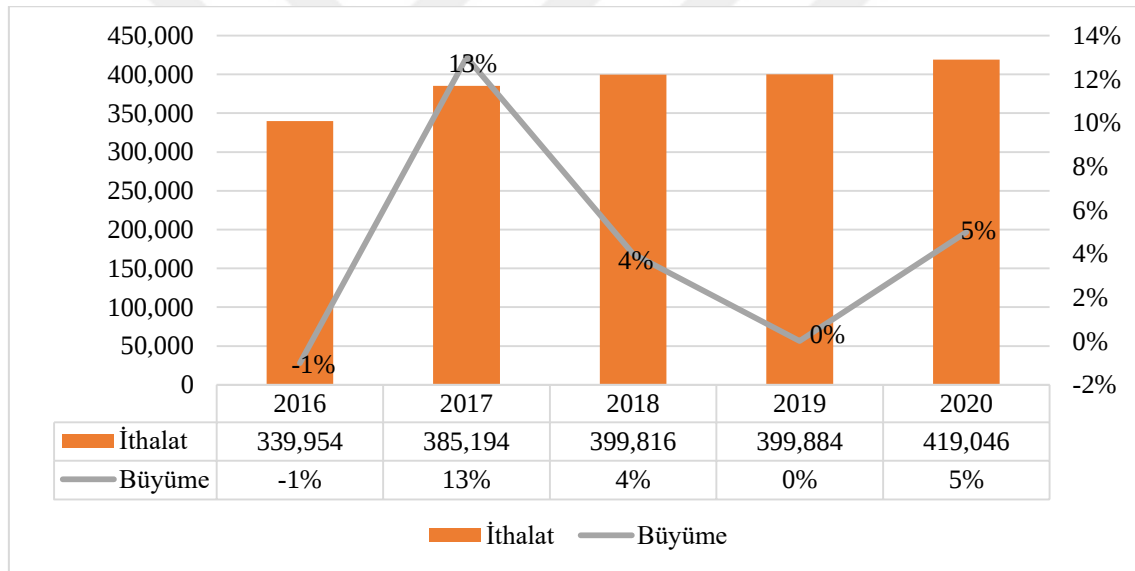
Tablo 10: Uluslararası İş 2016-2020 (Milyon Taka Miktarı)

Yıl	2016	2017	2018	2019	2020
İthalat	339,954	385,194	399,816	399,884	419,046
İhracat	243,647	339,954	251,592	234,443	224,970
Havale	279,980	233,052	275,212	305,514	486,274

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

3.3.4.1. İthalat

İthalat işi Tk'ye yükseldi. 419, 046.00 milyon 2020 yılında Tk. 2019 yılında %4,79'luk bir büyüme ile 399, 884 milyon dolar. İBBL ithalat işletmelerinin pazar payı %11.00 olarak gerçekleşmiştir. Son 05 (ve) yıl ithalat performansı (2016-2020) şekilde gösterilmiştir.

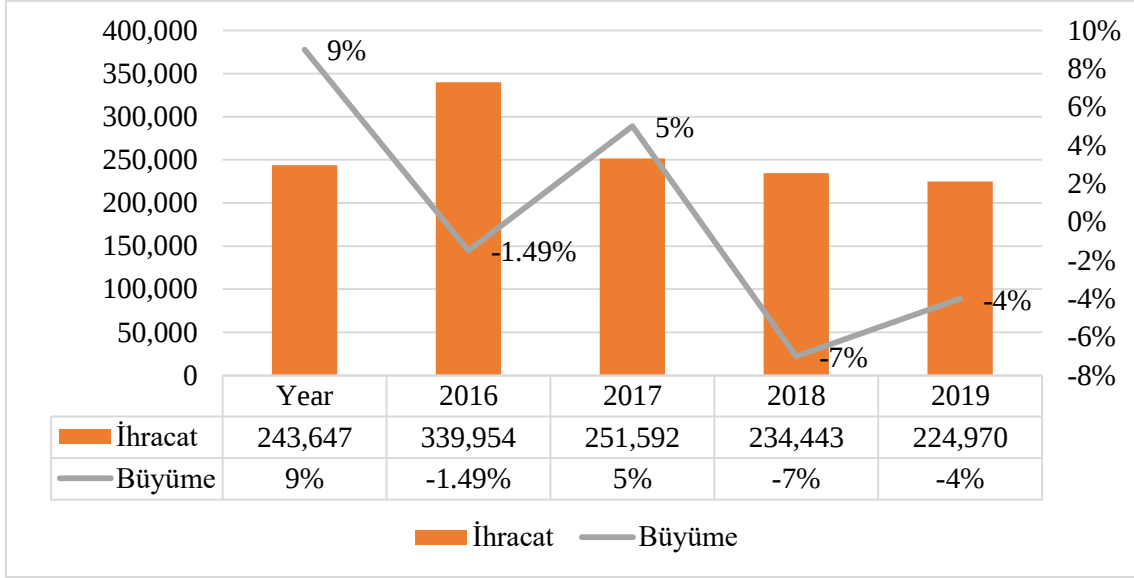

Şekil 21: İthalat Trendi 2016-2020

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

3.3.4.2. İhracat

İhracat işi Tk'ye düştü. 224,970.00 milyon 2020 Tk. 2019 yılında 234.443 milyon dolar. İBBL'İN ihracat sektöründeki pazar payı %8.00 olarak gerçekleşti. Son 05 (beş) yıllık ihracat performansı (2016-2020) grafikte gösterilmiştir.

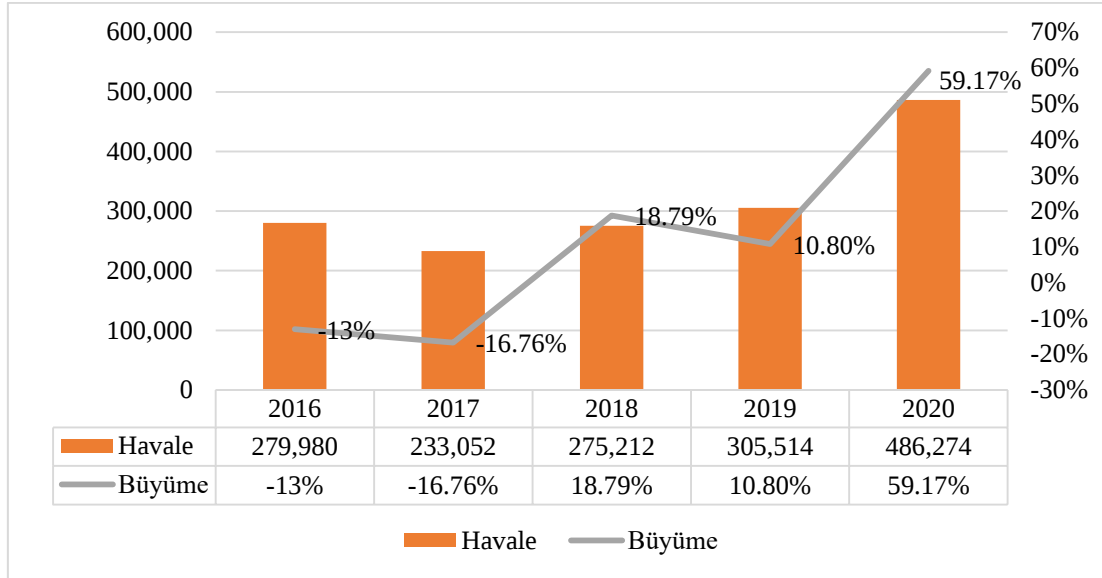

Şekil 22: İhracat Trendi 2016-2020

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (İBBL, 2020)

3.3.4.3. Havale

Havale, ulusal ekonomimizin temel göstergelerinden biri olarak kabul edilir. İBBL ayrıca, ekonomiye katkıda bulunan rolünü göz önünde bulundurarak bankacılık kanalları aracılığıyla havale tahsilatına en üst düzeyde önem vermiştir. Önceki yıllara benzer şekilde, İBBL, %25 pazar payı ile havale tutarının yaklaşık dörtte birini yönlendirerek havale tahsilatında 1.sırada yer almaktadır. İç havale hacmi keskin bir şekilde Tk'ye yükseldi. 486,274. 00 milyon 2020 Tk. 2019 yılında %59,17'lik bir büyüme ile 305,514 milyon dolar. Son 5 yıllık havale performansı (2016-2020) grafikte gösterilmiştir.

Şekil 23: Havale Trendi 2016-2020

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

3.3.5. Kâr

Tablo 11: Kar Performansı 2016-2020 (Milyon Taka Miktarı)

Yıl	2016	2017	2018	2019	2020
Toplam Sermaye	50,556.47	57,958.08	69,618.58	79,079.70	87,252.72
Toplam Varlıklar (kontra hariç)	797,699.66	899,959.77	997,429.60	1,141,492.97	1,416,828.89
Toplam Varlıklar (kontra dahil)	936,945.69	1,069,709.07	1,170,422.26	1,316,169.23	1,624,914.66
Hisse başına Net gelir	2.77	2.91	3.77	3.31	2.81
Toplam Gelir	61,557.45	66,939.35	77,596.09	88,131.12	84,493.38

Toplam					
harcama					
(karşılık	51,258.30	50,134.53	57,356.61	74,031.36	73,804.30
dahil)					
Vergi öncesi					
Net kar	10,299.15	12,113.32	13,701.05	14,099.75	10,689.09
Vergi sonrası					
Net kar	4,464.98	4,792.95	6,075.14	5,328.39	4,521.01

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

3.3.6 Özkaynak

Ülkenin Merkez Bankası Bangladeş Bankası tarafından öngörülen sermaye yeterliliği politikasına göre, bankanın toplam özkaynakları 31-12-2020 yılları arasında Tk olarak gerçekleşmiştir. 89,135,081,556. Bu oldu:

Tablo 12: Özkaynak Performansı 2016-2020 (Milyon Taka Miktarı)

Tarih	Milyon Taka miktarı
31 Aralık 2020	89,135,081,556
31 Aralık 2019	79,802,252,465
31 Aralık 2018	69,618,581,281
31 Aralık 2017	58,293,222,721
31 Aralık 2016	50,663,971,979

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

3.5. Bangladeş İslami Bankasının Sukuk Pazarı

İslami sermaye piyasaları, Sukūk'un büyük katkıda bulunduğu İslami finans sektörünün ikinci en önemli bileşenidir. İslami Sukuk tahvilleri, Bangladeş'teki farklı yatırımcı kategorileri için yeni bir yatırım aracıdır. "Sukuk" kelimesi, İslami Şariat yasalarına tabi bir finansal aracı ifade eder. Geleneksel bir yatırımdan farklıdır, çünkü faizi yasaklar (yani, Arapça'da 'riba') ve paylaşılan kar açısından gelir sağlar. Birçok gelişmiş pazar, benzersiz özellikleri nedeniyle finansman için sukuk tahvillerini kullanıyor ve Bangladeş şimdi de bu alternatif yatırım aracı altında ürünler piyasaya sürmeye başladı, bu yüzden yatırımcılar için çok önemli. Bangladeş'deki islami bankalar hala sukuk başlanmamıştı.

2020 yılında, Bangladeş tarihinde ilk kez, Merkez Bankası BDT bir yatırım için davet etti. ‘İzra Sukuk’ üzerinde 8.000 crore - beş yıllık bir tenor için yılda sabit bir %4.69 kira getirisi sunacak şeriat bazlı tahvil. Bu durumda, kira getirisi "tüm ülke için güvenli su temini" adlı bir projeden kaynaklanmaktadır."Maliye Bakanlığı ve Bangladeş Bankası sırasıyla yaratıcısı ve özel amaçlı bir araç (SPV) olarak hareket edecek. İlk aşamada, hükümet 28 Aralık 2020'de yapılan bir açık artırma ile projeler için 40.00 milyar BDT topladı. Katılımcılar, hem kurumsal sektörlerde hem de bangladeş'teki bireylerde kabul edildiğini gösteren tahvil değerine karşı BDT 15.153 crore talep ettiler.

Tablo 13: Bangladeş Hükümeti Sukuk Bond (İslam Bond) 2020

Bangladeş Hükümeti Sukuk Bond (İslam Bond)	2020
31 Aralık 2020 itibarıyla hisse sayısı	395,959
Yüz değeri / ortalama maliyet	9,999.99
Toplam maliyet fiyatı	3,959,590,000

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (IBBL, 2020)

3.6. İBBL'DE İslami Yatırım Fonları

İslami yatırım fonları veya İslami birim güven fonları, Şeriat ilkelerine uygun olarak yönetilen fonlardır. İslami yatırım fonları genellikle tavsiye (Hoque vd., 2015) ve yatırım işlemleri ve portföyleri Şeriat ilkelerine uygun olarak yönetilir sağlamak için Şeriat kurulları meşgul. Bangladeş İslami Bankası, 8 İslami yatırım Fonuna sahiptir.

Tablo 14: İBBL İslami Yatırım Fonu Aralık 2020

Yatırım fonları	31 Aralık, 2020 itibarıyla hisse sayısı	yüz değeri / ortalama maliyet	toplam maliyet fiyatı
SEML IBBL Shari'ah Fund	50,000,000	10.00	500,000,000
UFS-IBBL Shari'ah Unit Fund	50,000,000	10.00	500,000,000
CAPM IBBL Shari'ah Fund	49,500,000	10.00	495,000,000
NAM IBBL Islamic Mutual Fund	10,651,731	9.99	106,399,998

AT Capital Shari'ah Unit Fund	5,010,020	9.98	50,000,000
Capitec Padma PFS Unit Fund	10,000,000	10.00	100,000,000
UFS-Padma Life İalami Unit Fund	15,000,000	10.00	150,000,000
Capitec IBBL Shariah Unit Fund	3,750,000	10.00	37,500,000

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştı (IBBL, 2020)

3.7. Malezya'daki İslam Bankası'nın Tarihi Geçmişi

Malezya'da bu İslami bankanın kurulmasına yol açan önemli temel güç, faiz için kullanılan riba'nın ortadan kaldırılmasıydı. Tabung Haji, önceden belirlenmiş bir mevduat getiri oranı olarak kabul edilen faizi kullanmadan iş yapmak için inisiyatif aldı. Tabung Hacı Mekke'ye hacılar bakımı için Müslüman için bir organizasyondur. Temel olarak, Müslümanların Hac yapmalarını en az mali yük hissi ile kolaylaştırmak için özel olarak hareket etmektir. Tabung Hac "riba" (faiz) kurtulmak istedi (Güçlü ve Kılıç, 2019). İslam Bankası buna bir çözüm olarak aranıyor. Müslüman nüfusun artması ve İslami değerlerin farkındalığı ile birlikte, Müslüman tüketiciler, tüccarlar, yatırımcılar ve İşadamları tarafından İslami banka ve faizsiz finans için daha fazla talep vardı. Bank Islam Malaysia, bu talepleri ve zorlukları karşılamak için Temmuz 1983'te kuruldu (Furqani ve Mulyany, 2009). O zamandan beri BIMB, Wadiah ad Dhamana hesabı, Mudarabah, Musharakah ve diğerleri gibi çeşitli faizsiz ürünleri tanıttı ve pazarladı (Afşar ve Ekhliye, 2018).

3.8. Malezya'da İslami Bankacılığın Düzenlenmesi

Küresel finansal piyasaların entegrasyonunun ortaya çıkması, finansal ortamdaki hızlı değişikliklerin devam etmesine yol açmıştır. Bu değişiklikler, modern finansal sistemdeki risklerin akışına yön verdi. Bu, yatırımcıları çekmek, mevcut piyasaları korumak ve ekonomik kalkınma akışını savunmak için her türlü mali sistemin düzenlenmesi ve denetlenmesi ihtiyacını içerir (Aldohni, 2012). Bu nedenle, finansal istikrarın sağlanması, finansal kurumların sağlamlığı ve güvenliği için mevcut kritik sorunları çözebilecek sürdürülebilir düzenleyici ve denetleyici önlemlere ihtiyaç duymaktadır. Finansal endüstrilerin ve ekonomik eylemlerin özüne dokunabilecek İslami bankacılık riskini ortadan kaldırmak için. Bank Negara Malezya, bankacılık ve finansal gayretin etkin bir

şekilde düzenlenmesi (Haque, 2010), denetlenmesi ve kısıtlanması yoluyla güvenliği, sağlam finansal temelleri ve sağlam finansal organizasyonu sağlamak için başarısızlıkları azaltma görevini üstlenmektedir. Buna ek olarak, Bank Negara Malezya, işlevsel politikaları, finansal kurumların başarısını ve geleneksel bankacılık sisteminden (Gedikli ve Erdoğan, 2019) ikili bankacılık sistemine geçişi sağlamak amacıyla ilgili departmanın sağlanmasına göre, denetleyici bir rol oynamaya alıştırmasını genişletti. Bu taahhüt, Bank Negara Malezya'nın finansal kurumların ortaya çıkan eğilimlerini, zayıf yönlerini ve dinamik doğasını anlamasını sağlar. Denetim işlevi sadece bankacılık denetimi (yabancı İslami bankaların denetimi, tam teşekküllü İslami bankalar, bağımsız yatırım bankaları ve yerli ortamda İslami bankacılık iştirakleri) ile sınırlı değildir. Bununla birlikte, finansal holdinglerin ve sigortanın gözetimini kapsar. Malezya Apex Bankası, yeni risk faktörlerinin akışını, bankacılık faaliyetlerinin karmaşıklığını ve finans ortamında sürekli değişiklik yapılmasını sağlamak için düzenleme ve denetim departmanı altında bazı özel risk birimleri (kredi, işletme, sigorta, piyasa ve teknoloji riskleri gibi) tahsis etmiştir. Bu nedenle, risk değerlendirmesinde finansal uzmanlığa duyulan ihtiyaç hem birey hem de kurumlar ve sistem genelinde temel için görev haline gelir (Khan ve Shah, 2015). Bununla birlikte, finansal sistemdeki bölümlerin ve ortaya çıkan risk eğilimlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi, bu birimlerin denetim işlevlerine, politikalara ve stratejik kalkınmaya ve risk yönetimi uygulamalarının makro ihtiyati gözetimine bir girdi ve destek sunduğunu kanıtlamaktadır.

Malezya'daki İslami bankacılık sistemi, geleneksel bankacılık endüstrisinden ayrılan kendi ayrı mevzuat sistemine ve düzenleyici çerçeveye sahiptir. Malezya, İslami finans endüstrisinin yasal ihtiyaçlarını düzenlemek ve karşılamak için çeşitli anayasa değişiklikleri ve düzenleyici değişiklikler geçirdi. Malezya, piyasa düzenlemelerini teşvik etmek amacıyla yasal değişikliklere, öz düzenlemeye ve önlemlere odaklanmıştır. Bu yeni önlemler, bankacılık kurumları arasındaki yönetim düzeyini iyileştirmeyi ve bnm tarafından oluşturulan yasal İnceleme Komitesi tarafından yasal engeli ortadan kaldıran ve İslami bankacılık ve Ifi'lerin etkin amacını sağlayan bütünsel bir yasal inceleme sağlamayı amaçlamıştır. Bu Şariat, İslami bankacılık ve İslami finans kurumları ile ilgili tüm konularda sorumlu şariat Danışma Konseyi oluşumuna izin Malezya Yasası (CBMA) Merkez Bankası değiştirilmiştir.

Malezya'da, ayrı mevzuat İslami ve geleneksel finansal organları yönetir ve Malezya İslami bankaları yasa türlerine uygundur:

1. Halkın çıkarlarını korumak için para otoritesi (bnm) tarafından yayınlanan olumlu yasalar;
2. Dini temellere dayanan İslam hukuku.

İslami bankalar, Parlamento tarafından kabul edilen ve 7 Nisan 1983'te yürürlüğe giren şeriat ilkelerine dayanan 1983 İslami Bankacılık Yasası tarafından yönetilmektedir. Bölüm 3 (1) lisans sorunu ve bölüm 13a, şeriat Danışma Konseyi'nin (SAC) mali konularla ilgili bazı Şeriat konularına rehberlik etmesini sağlamak için eklenmiştir. İslami bankalar ayrıca, 1983 İslami Bankacılık Yasası (IBA) uyarınca, IBA'NIN 3 (5) B bölümünün BNM'NİN bir lisans verilmesini önermeyeceğini ve bakanın memnun olmadığı sürece lisans vermeyeceğini öngördüğü bir şeriat Danışma Komitesi(SAC)oluşturmakla yükümlüdür.

Geleneksel bankalar ve İslami bankacılık programı (IBS), 1989 tarihli Bafia banka ve finans kurumları Yasası, 1965 tarihli Malezya şirket Yasası'nı yürürlükten kaldıran ve değiştiren bölüm 124 (7)a, 1969 tarihli bafia bölüm 124 ve 1973 Bankacılık Yasası tarafından yönetilmektedir. İslami bankacılık programları, faaliyetlerinde ve hizmetlerinde etkin istikrar için finansal danışmanlar atamak zorunda kalmaktadır (Abdullahi, 2013). Aynı şekilde, 2007 yılında Malezya Merkez Bankası Yasası (CBMA) 1958, SAC'NİN kurulmasını sağlayan CBMA'NIN 16b bölümünün eklenmesiyle değiştirildi. 1949 tarihli değiştirilmiş damga Yasası ve 1976 tarihli Emlak kazançları Vergisi Yasası (RPGTA) gibi İslami bankacılık müşterileri için daha iyi fırsatlar sağlayan diğer mevcut yasalarda da değişiklikler yapıldı (Abdullahi, 2013); ve (Ruzian, 2009). Diğer yasa ve hükümler arasında 1983 Devlet yatırım Yasası'nın (GIA) yürürlüğe girmesi ve 1993 Menkul Kıymetler Komisyonu Yasası'nın sağlanması yer aldı. 2002 Kalkınma finans kurumu Yasası (DFIA), ne banka ve finans kurumları Yasası (BAFIA) ne de İslami Bankacılık Yasası (IBA) kapsamında yer alan kendi işletmelerinde şeriat organlarını atadı. Örneğin, 1978 banka Rakyat Yasası (BRA) banka kerjasama Rakyat Malezya Berhad (KRMB) yönetti. Diğer bankalar arasında KOBİ Bankası, Agro Bankası, Bank

Simpanan Nasional ve Malezya İhracat-İthalat Bankası Berhad bulunmaktadır (Mustafa & Şakir A. Solarin, 2014). Bu bankalara, hem Dfia hem de IBA'NIN İslami bankacılık faaliyetlerini yürütmesi için eşit hak ve bağımsızlık sağlayan dfia 2002'nin 129 (1) Bölümü tarafından İslami bankacılık hizmetlerinin işletilmesi için bir görev verildi ve desteklendi. Benzer şekilde, 2007 Sermaye Piyasası ve Hizmetleri Yasası (MSA) ve 2009 Malezya Merkez Bankası Yasası (CBMA) bölüm 16b (1) ve bölüm 53 (Abdullahi, 2013; Khiyar, 2012; Ruzian, 2009). İslami bankacılık Yasası'nın (IBA) ardından, İslami Finansal Hizmetler Yasası (IFSA) otuz yıl sonra kabul edildi (Al Nasser ve Muhammed, 2013).

3.9. Malezya'da Banka İslam

Malezya'daki İslami bankalar hakkındaki konuşma, 1963'te Malezyalı Müslümanların, Tabung Haji adlı bir organizasyon kurmayı önerdikleri tefecilik unsuru olmadan hacca gitmelerini sağlayan bir para tasarrufu mekanizması oluşturma konusunda endişe duyduklarında başladı. Kasım 1962'de kuruldu ve resmen 1963'te başladı (Amin, 2008). Bir kurum olarak Tabung Hacı hakkındaki fikir, sadece Hac için para biriktirmek için değil, aynı zamanda ekonomik kalkınmaya geri dönebilecek kurumsal bir fon olarak kurulmasını amaçlayan Ungku Aziz'den ilham aldı. Bu kurum daha sonra birçok nedenden dolayı kurulmuştur: hacca gitmek, İslam hukukuna uygun yatırımlar yapmak, genellikle geleneksel bankalarda elde edilen faiz faydalarından kaçınmak isteyen Malezyalılar tarafından para biriktirmek ve sonunda bu organ, rıba sorunlarından kurtulan İslami bir şekilde bir tasarruf hizmeti sistemi elde etmiştir (Rashid, Rahman ve Markom, 2018). Sonuç olarak, bu İslami banka, Malezya'da faaliyet gösteren İslami bankaların olasılığını inceleyen bankacılık sektöründeki yirmi uzmanın yardımıyla bir kamu kurumu olarak kurulmuştur (Kunhibava, 2012). Sonuç, karar verdikleri hükümet için olumluydu, İslami bankalar için ayrı bir yasa olmalı. 7 Nisan 1983'te, Negara Bankası'nın İslami bankaları ungku Aziz'den esinlenerek denetleme ve düzenleme yetkisi ile İslami bankalar Yasası'nın çıkarılmasıyla somutlaşan IBA'YI verdi (Rahman, Asraf ve Baka, 2010). Bunu 1 Temmuz 1983'te "Bank Islam" adı altında ilk bağımsız İslam Bankası'nın kurulması izledi.

Amaçları ve ilkeleri Malay Müslümanlardan destek almak için bir strateji olarak Malezya

hükümetinin gözetimi altında, (İslam hukuku) vardır. Banka İslam'ın cesaret verici performansının ardından, Malezya hükümeti 1993 yılında dünyanın en önemli merkezlerinden biri olarak Malezya yapma hedefini belirlemiştir. Daha sonra, Bank Negara Malezya (Malezya Merkez Bankası), İslami bankacılık programı (IBS) için geleneksel bankalara göre BIS veya İslami bankacılık sistemi adı verilen bir çift bankacılık sistemi tanıttı.mümkün olan en kısa sürede yerel müşteriler için İslami bankacılık ürünlerinin dağıtımını hızlandırın (Yurtseven, 2019). Sonuç olarak, geleneksel bankaların mevcut tesisleri aracılığıyla İslami bankacılık ürünleri sunmaya katılmalarına da izin verildi.

30 öncü kadrosuyla başlayan Bank İslam'ın ilk faaliyet yılı, Selangor'daki Subang'daki Kompleks Jemaah Hacı'nın birinci katındaki geçici Merkezi tarafından gerçekleştirildi (Lajis, 2017). Bank Islam, ilk mali yılının sonunda Kuala Lumpur, Kuala Terengganu, Kota Bharu ve Alor Setar'da 272 çalışanı ile dört (4) şubeye sahiptir. Vakıf arazi geliştirme yenilikçi uygulama sayesinde, bugün, banka İslam'ın merkezi Kuala Lumpur ' Altın Üçgen' ortasında bulunan bozulmamış Menara Bankası İslam vardır. 2018'in sonunda olduğu gibi, Bank Islam'ın ülke çapında 4.500'den fazla işgücüne sahip 140'dan fazla şubesi var (Adnan, 1996).

3.10. Bank Islam Malezya Berhad

İslami bankacılığın karşılaştığı zorluklarla ilgili literatürün çoğu, teknoloji, Muhasebe Standartları, Merkez Bankası ile ilişkiler, küreselleşme, hisse senedi kurumları, organize bir ikincil finansal piyasanın kurulması ve denetim çerçevesi hakkında konuşuyor. Malezya'daki İslami bankacılık sektörü bebek aşamasında ele alındığından, literatür daha fazla yaratıcılık ve daha fazla ürün varyasyonu istedi (Rahman, Asraf ve Baka, 2010). Öğretim ve öğretim de hala İslami bankacılık sektörleri için bir meydan okumadır faktörlerden biri olarak kabul edilir. İslami bankalarda çalışanların bazıları İslami bankacılık geçmişi ile mezun değil, Suudi Arabistan, Pakistan ve Malezya gibi bazı ülkeler İslami bankacılık kursu oluşturdular. Kuveyt finans Evi, Basra Körfezi'nin en büyük İslami Yatırım Bankası ve Suudi Arabistan'ın Al-Rajhi Bankası. Malezya, Merkez Bankası'nın web sitesine göre, HSBC Holdings Plc, Oversea-Chinese Banking Corp. ve Standard Chartered Plc'nin İslami birimlerini içeren 17 İslami bankaya sahiptir.

Gelecekte İslami bankacılığın zorluklarının muhtemelen üç alan etrafında döneceğini özetledi:

- ürün geliştirme ve yenilik;
- dağıtım;
- operasyonel mükemmellik;
- likidite yönetimi tekniklerinin oluşturulması ve uygulanması;
- sürekli Şariat denetimi sağlamak;
- yetenek havuzunu yönetme; ve
- yasal ve vergi kısıtlamalarının ele alınması.

3.10.1. Banka İslam Malazya'nın Finansal Performansı

3.10.1.1. Depozito

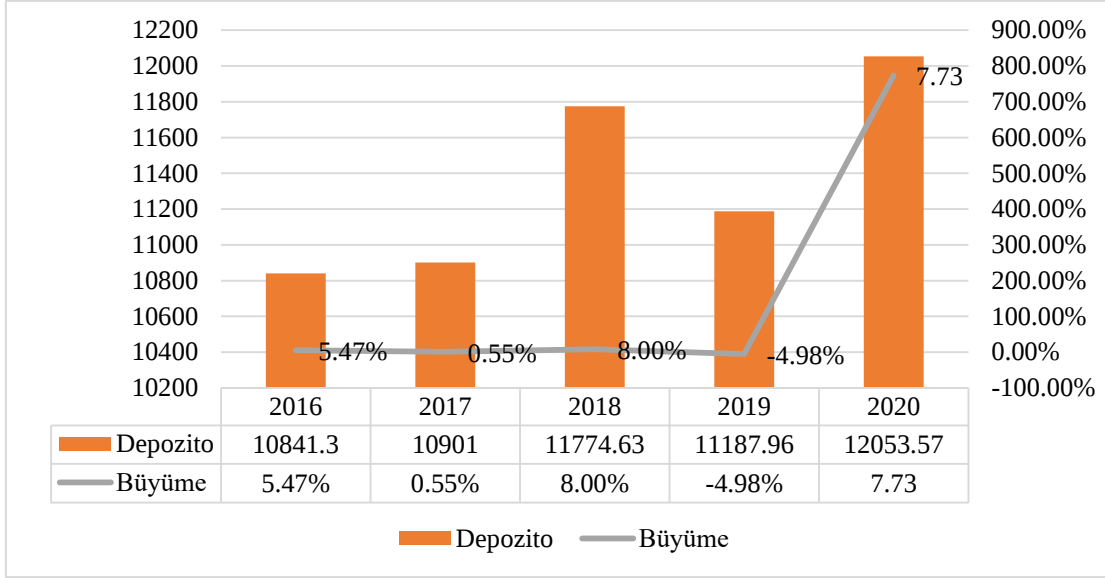
Vadesi altı aydan az olan bankaların ve diğer finansal kurumların mevduat ve yerleşimlerinin tahmini gerçeğe uygun değerleri, defter değerlerine yaklaşmaktadır. Vadesi altı ay veya daha fazla olan mevduat ve yerleşimler için gerçeğe uygun değerler, vadelere benzer kalan süreye sahip mevduat ve yerleşimler için geçerli para piyasası kar oranları kullanılarak iskonto edilmiş nakit akışlarına dayalı olarak tahmin edilmektedir.

Tablo 15: BIBM'nin Müşterilerden Mevduat 2016-2020 (Milyon ABD Doları)

Yıl	2016	2017	2018	2019	2020
depozito	10841.30	10901.00	11774.63	11187.96	12053.57
Büyüme	5.47%	.55%	8.0%	-4.98%	7.73

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Bank Islam Malaysia Berhad, Integrated Annual Report, 2020²³)

²³ <https://bimbholdings.com/sites/default/files/BankIslamIAR2020FS.pdf> [Erişim tarihi: 24.06.2021]

Şekil 24: Müşterilerden Mevduat 2016-2020 (Milyon ABD Doları)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Bank Islam Malaysia Berhad, Integrated Annual Report, 2020)

Tablo 15 ve şekil 24'de BIMB'nin Müşterilerden Mevduat 2016-2020 görüldüğü gibi, 2020 yılı itibarıyla BIMB'nin toplam yatırım aktif büyüklükleri 12053.57 milyar dolar'ye ulaşmıştır. 2019 yılı ise BIMB'nin Müşterilerden Mevduat sektöründen düşük bir oranda aktif azaltmasını gerçekleştirmesidir. Yukarıdaki şekiller göre, Deposit taraftan Malezya İslam Bankası Berhan'tan Bangladeş İslam Bankası daha iyi şekilde arttırmaktadır.

3.10.1.2. Yatırım

Banka, aşağıdaki yatırım türlerini üstlenmek için müşterilerin mevduatlarını ve hissedarların fonlarını da kullanabilir. Diğer taraflarla ilgili olduğu her durumda, sözleşme formu Al-Musyarakah / ortak girişim kar paylaşımıdır.

- yüzde yüz iştiraklerin kurulması
- paysız şirketlerde hissedar olarak özkaynakların alınması;
- uzun vadeli yatırımlar için KLSE'DE kote edilen kamu şirketlerinin hisselerinin satın alınması;
- IFSI'DE kote edilen kamu şirketlerinin hisselerine Portföy yatırımı.

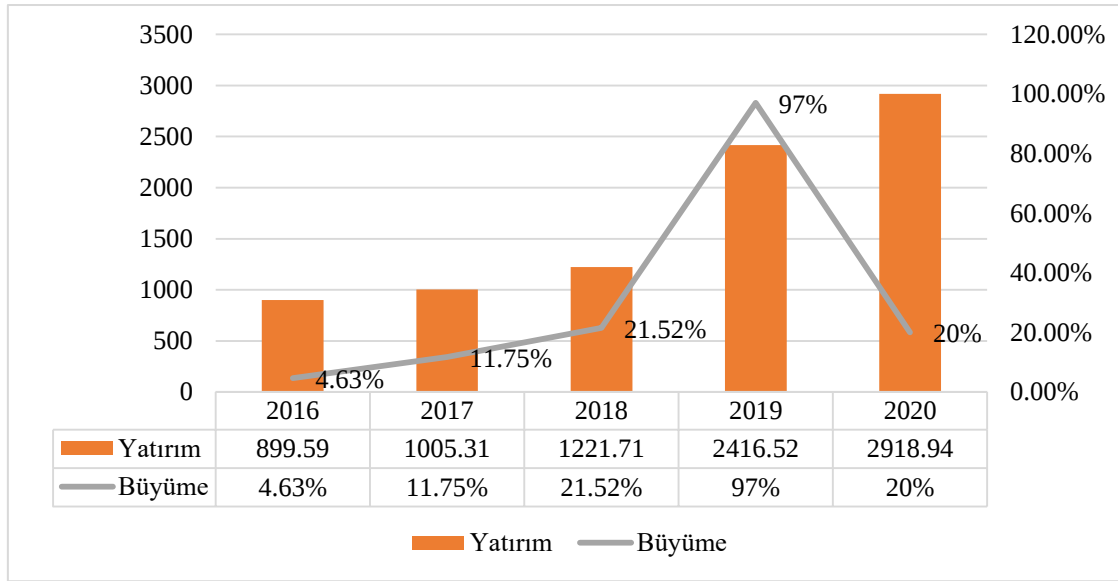
Bankanın müşteri Mevduatı ve yatırım hesapları 31 Aralık 2020'de toplam 8.54 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu artış, yeni ürün teklifleri, agresif kampanyalar ve Tüketici, mevduat ve nakit yönetimi ve Hazine bölümleri arasındaki pazarlama

sinerjisinden kaynaklandı.

Tablo 16: BIMB'nin Müşterilerin Yatırım Hesapları 2016-2020 (Milyon ABD Doları)

Yıl	2016	2017	2018	2019	2020
Yatırım	899.59	1005.31	1221.71	2416.52	2918.94
Büyüme	4.63%	11.75%	21.52%	97%	20%

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Bank Islam Malaysia Berhad, Integrated Annual Report, 2020)

Şekil 25: Müşterilerin yatırım hesapları 2016-2020 (milyon ABD doları)

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Bank Islam Malaysia Berhad, Integrated Annual Report, 2020)

Tablo 6 ve şekil 25'de BIMB'nin Müşterilerden Mevduat 2016-2020 görüldüğü gibi, 2020 yılı itibariyle BIMB'nin toplam yatırım aktif büyüklükleri 2918.94 milyar dolar'ye ulaşmıştır. Yukarıdaki Bangladeş ve Malezya şekilleri göre, yatırım taraftan Bangladeş İslam Bankası'tan Malezya İslam Bankası Berhan daha iyi şekilde arttırmaktadır.

3.10.1.3. Kar

2018 yılında toplam aktif büyümesi, bilançonun 63,9 milyar RM'YE doğru boyutlandırılmasıyla %10,7 olmuştur. Finansmanımız, güçlü genişleme ve zorlu ekonomik ortama rağmen, varlık kalitesi güçlü ve esnek kalırken, 31 Aralık 2018 itibariyle RM3.6 milyar RM45.7 milyara ulaştı. Bankanın finansman zararı Kapsama

oranı %187.8 olarak gerçekleşti ve 2018 için endüstri ortalamasının %97.9'unun neredeyse iki katı oldu. Tüketiciden işletmeye finansman karışımının 75:25 hedefimize ulaştığını görmekten memnuniyet duyduk.

Tablo 17: Kar 2016-2020 (Milyon ABD Doları)

Yıl	2016	2017	2018	2019	2020
Toplam Gelir	677.05	709.85	787.49	860.18	821.00
Toplam Varlıklar	13139.12	13626.67	15088.85	15951.39	17613.45
Toplam Finansman	9248.14	9938.17	10780.18	11675.04	12901.71
Zekat ve vergi öncesi kar	169.91	181.00	191.15	198.94	171.80
Toplam Özkaynaklar	1034.81	1170.50	1245.07	1348.44	1483.42

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır (Bank Islam Malaysia Berhad, Integrated Annual Report, 2020)

3.11. Bank İslam Malezya'nın Sukuk Pazarı

İslami olarak kabul edilmek için, finansal işlemler bir dizi dini ve ahlaki yasa (İslam hukuku) olan Şeriat'a uymak zorundadır. Şeriat, faiz, para kazanma (Ribah), belirsizliğe dayalı işlemler (Gharar), kumar ve spekülasyon (Maysir) ve tütün, alkol, yetişkin eğlencesi vb.gibi yasaklanmış endüstrileri yasaklar. İslami finansal sistem, tıpkı geleneksel olan gibi, bankaları (İslami bankalar olarak adlandırılır), sigorta şirketleri (Tekaful şirketleri olarak adlandırılır), sermaye piyasaları ve finansal araçlar gibi diğer finansal kurumları içerir. Bütün bunlar Şeriat hukuku içinde çalışmalıdır. Sukuk piyasaları (İslami borç piyasaları) ve İslami bankalar (IBS, bundan sonra). Genel olarak İslami tahviller olarak adlandırılan Sukuk, “maddi varlıkların, intifaların ve hizmetlerin mülkiyetinde veya belirli projelerin veya özel yatırım faaliyetlerinin varlıklarının mülkiyetinde bölünmemiş payları temsil eden eşit değerli sertifikalardır.” İslam hukukunun emirlerini ihlal etmeden yatırımcılara (geleneksel tahvil sahipleri tarafından alınanlara benzer) getiri sağlayacak şekilde yapılandırılmalıdır. Sukuk ile ilgili önceki çalışmalar, yapılarını, risklerini ve Şeriat uyumlu firmalar için kaynakların seferber edilmesindeki rollerini analiz etti (Kitamura, 2020).

Ayrıca Malezya pazarı için de aynı sonuçları bildirmektedir. Geleneksel tahvil piyasaları ile ilgili olarak, tahviller ve Sukuk piyasaları arasındaki ortak entegrasyonu belgeleyerek, piyasalar arası ortak hareketin arttığını göstermektedir. Yazarlar, Sukuk araçlarının daha düşük volatilité ve dinamik korelasyon yolları nedeniyle portföy çeşitlendirmesi için değerli faydalar sağladığı sonucuna varmışlardır. Aynı şekilde, Sukuk ve tahvil piyasaları arasındaki gecikme-kurşun ilişkisini analiz eder. Bulguları ayrıca Sukuk ve bağlar arasında nedensel bir ilişkiyi desteklemektedir. Ayrıca, uzun vadede Sukuk piyasalarının genellikle tahvil piyasalarına öncülük ettiğini de buluyorlar. İslami bankacılık sisteminin özelliklerini analiz etmek, muhtemelen İslami finans alanında araştırmacıların dikkatini çeken bir başka konuydu. Birçok çalışma, geleneksel ve İslami bankaların performansını karşılaştırmaya odaklanmıştır. Sonuçlar genellikle Ibs'nin (özellikle 2008'in son finansal krizi sırasında) daha yüksek varlık kalitesine sahip olduğu fikrini desteklemektedir, daha güçlü büyük harf kullanımı, daha iyi performans, daha sağlam verimlilik ve geleneksel bankalardan daha yüksek esneklik (bundan sonra CBs). IBs ile ilgili bu literatür dizisi, Şeriat kısıtlamalarının ıbs'nin risk alma davranışı üzerindeki etkisini de araştırmıştır. Bazı çalışmalar, İslami bankacılığın kar ve zarar paylaşımı (pls, bundan sonra) özelliğinin bankanın risk yönetimine daha fazla karmaşıklık kattığını ve daha yüksek risk seviyelerine yol açtığını iddia etmektedir. Diğerleri, gelişmiş Şeriat uyumlu riskten korunma araçlarının bulunmaması nedeniyle, Ibs'nin risk paylaşım işlemlerini çok sınırlı kılan işaretleme finansmanına güvenme eğiliminde olduğunu iddia etmektedir.

Bu risk boyutu, Ibs'nin direncini değerlendirmek için giriş kapısı olmuştur. Bankaların şoklara karşı direncini etkileyebilecek diğer İslami bankacılık boyutları literatürde çok fazla dikkat çekmemiştir. Örneğin, Cbs'deki kapitalizasyon kavramına ilişkin literatürün bolluğundan farklı olarak, IBs için bu önemli kavramı analiz eden çalışmaların yokluğunu kolayca fark edebilirsiniz. Banka sermayesi, herhangi bir bankacılık düzenlemesinin çekirdeğidir, çünkü bankaların sermayesi finansal şoklar durumunda ilk savunma hattını temsil eder. Önceki çalışmalardan şimdiye kadar bildiğimiz tek kanıt, Ibs'nin Cbs'den daha iyi kapitalize edilmesidir. Bu, İslami finansın mevcut olduğu ülkelerin sayısının artmasına rağmen. Gerçekten de, 2017 İslami Finansal Hizmetler Kuruluna (IFSB) göre, İslami finansın var olduğu en az 35 ülke var. Sudan ve İran'ın yanı sıra (İslami finansın %100 pazar payına sahip olduğu), Brunei, Suudi Arabistan, BAE, Kuveyt, Malezya,

Katar, Yemen, Cibuti, Ürdün ve Bangladeş gibi ülkeler, toplam iç bankacılık sektörü varlıklarının bir oranı olarak İslami bankacılık varlıklarının %15'inden fazlasına sahiptir. Bu oran Türkiye, Endonezya, Mısır, Umman, Bahreyn, Tunus, Pakistan, Filistin, Afganistan ve Maldivler gibi ülkeler için %5 ila %15 arasındadır. Birleşik Krallık, Singapur, Tayland, Nijerya ve Güney Afrika gibi diğer ülkeler son zamanlarda İslami Finans varlıklarında artışa tanık olmuşlardır, ancak yine de toplam iç bankacılık sektörü varlıklarında önemsiz bir paya sahiptir. Bu nedenle, İslami bankacılık endüstrisinin hızlı büyümesine rağmen, bu sistemin işleyişi hakkında çok az şey bilinmektedir. Örneğin, IBS sermaye oranlarını Sukuk piyasalarına bağlayabilen ilişkinin doğası henüz araştırılmamıştır. Bu araştırma, Sukuk piyasalarının gelişiminin Ibs'nin kapitalizasyon oranlarını ne ölçüde etkilediğini araştırarak literatürdeki bu boşluğu doldurmaya çalışmaktadır. Sukuk piyasasının bankaların kapitalizasyon oranlarının potansiyel belirleyicisi olarak seçilmesi, bu piyasaların son zamanlardaki kayda değer gelişimi göz önüne alındığında keyfi değildir.

Sukuk pazarı son yıllarda hızla büyüdü. Düşük petrol fiyatları, artan bütçe açığı nedeniyle Körfez bölgesindeki egemen Sukuk ihracı için ana itici güçtür. İslami Finansal Hizmetler Kurulu (IFSB) raporuna (2020) göre, küresel İslami bankacılık varlıkları 2016 yılında 1,5 trilyon ABD dolarına ulaştı. Sukuk'un pazar payı %17 olarak tahmin edilmektedir. IFSB verileri ayrıca yeni Sukuk ihraçlarının 2016 yılında hacminde %16,3 artışla 74,8 milyar ABD dolarına ulaştığını göstermektedir. Malezya, 2020 yılında sukuk'un en büyük seçkin pazarıdır ve toplam pazarın %46.4'ünü oluşturmaktadır. Suudi Arabistan, BAE ve Katar sırasıyla %17.4, %10.5 ve %5.9 pazar paylarına sahiptir. Şu anda olağanüstü Sukuk'a sahip olan İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) üyesi olmayan sekiz ülke var. Bu ülkeler Fransa, Almanya, Lüksemburg, Birleşik Krallık, Singapur, Hong Kong, Güney Afrika ve Amerika Birleşik Devletleri'dir. Sukuk, İslam hukukunu ihlal etmeden sahiplerine (Sukuk sahipleri olarak adlandırılır) getiri sağlayacak şekilde yapılandırılmış finansal menkul kıymetlerdir. Yaygın olarak “İslami tahviller” olarak bilinmesine rağmen, Sukuk daha doğru bir şekilde “İslami Yatırım Ortaklığı sertifikaları” olarak tanımlanabilir. Sukuk sahipleri, altta yatan varlıkların gerçek sahipleri olduğundan, tüm bakım maliyetlerini ve varlıklara zarar vermelidirler. Bu yapı, yatırımcıların yapıya aşinalık ve ikincil piyasada işlem görme olasılığı nedeniyle en yaygın kullanılan yapı haline gelmiştir.

Sukuk al-Wakala bir Wakala (ajans), bir ajana başka bir kişi adına hareket etme yetkisi verilen İslami bir sözleşmedir. Bu yapı, ihraççı Sukuk sahiplerine bir varlık Portföyü sattığında ve portföyü kendi adına işletmek için bir ajan olarak hareket ettiğinde çok yararlıdır. Sukuk sahipleri periyodik olarak portföy tarafından elde edilen geliri alacak ve ajan rolü için bir ücret alabilir. Sukuk'un vadesinde, yaratıcısı (varlıkların asıl sahibi olan) varlık portföyünü geri alacaktır.

Sukuk al-Mudaraba (ortak girişim) Mudaraba, bir girişimcinin çabalara katkıda bulunduğu ve bir finansörün bir projeyi ortaklaşa üstlenmek için para katkıda bulunduğu bir sözleşmedir. Bu Sukuk yapısı, firmanın gerçek bir varlığa sahip olmaması, ancak sağlam bir uzmanlığa sahip olması durumunda uygundur. Sukuk sahipleri bu girişimi finanse edecek ve her iki taraf da kar dağıtımları konusunda hemfikir olacaktır. Bu yapı, bankalar tarafından Tier 1 veya Tier 2 capital Sukuk'u ihraç etmek için yaygın olarak kullanılmaktadır.

Sukuk el-Musharaka (ortaklık) Musharaka yapısı Mudaraba'ya çok yakındır, tek fark her iki tarafın da ortaklığa sermaye katkısı olmasıdır. Kar ve zararlar genellikle her bir tarafın katkısı ile orantılıdır. Mudaraba Sukuk'a benzer şekilde, bu yapı bankalar tarafından Tier 1 veya Tier 2 capital Sukuk'u ihraç etmek için kullanılabilir.

Murabaha Sukuk (maliyet artı işlem) en basit yapısında, bu tür Sukukların yaratıcısı satıcıdan (Sukuk sahipleri) bir varlık veya emtia satın alırdı. Alıcı, altta yatan varlığa hemen sahip olacak, ancak belirli bir süre boyunca taksitle satın alma fiyatını (varlığın/emtianın orijinal maliyetinden ve bir işaretlemeden oluşan) ödeyecektir. Bu yapının uygulanması çok basittir, ancak ikincil piyasada ticarete izin verilmez.

Bulguların Özeti

İslami bankacılık her zaman güçlü bir İslami bankacılık düzenleme çerçevesi, İslami bankacılık ve finans uzmanlarından oluşan bir ekip, İslam hukuku akademisyenleri, İslami bankacılık ve faaliyetlerini kolay ve sürdürülebilir bir şekilde yapmak için devlet

desteği gerektirir (İslam vd., 2017). Bu şarj, Bangladeş İslami Bankası ve Bank Islam Malaysia Berhad'ın verilerini gösteren Bangladeş ve Malezya'daki İslami Bankacılığı analiz etmektedir.

Ülkenin önde gelen özel ticaret Bankası (PCB) olan IBBL, nihai kurumsal vizyonuna ulaşmak için yatırım portföylerini büyüklük, sektör ve coğrafı alana göre çeşitlendirerek bangladeş'teki dengeli ekonomik büyümeye katkıda bulunuyor. Amacı, İslami ilke ve değerlere dayanan finansal sistemin sağlamlığını ve gelişimini sağlamaktır (Mahbubur Rahman vd. 2016). İBBL, tüm ekonomik faaliyetlerde eşitlik ve adaleti sağlamak için çalışmaktadır sürdürülebilir ve dengeli bir büyüme sağlamak (Mahbubur Rahman vd. 2016).

İslami bankacılığın teşvik edilmesi ve geliştirilmesi, banka İslam'ı bankacılık sektöründe ilgi odağı haline getirdi ve Malezya'yı İslami bankacılığın uluslararası başkentine dönüştürmenin bir yolu. Banka İslam, İslami bankacılığı yerel olarak ve dünya çapında tanıtmaya devam edecek ve devam edecektir. Varlığı sadece İslami bir finansal piyasayı tetiklemekle kalmadı, aynı zamanda diğer kritik İslami finans sektörlerinin büyümesini de tamamladı. Bank İslam'ın Malezya'daki başarı öyküsü, bir bütün olarak İslami finansal sistem için önemli bir zaferdir. Hemen başvuru için aşağıdaki politika eylemleri önerilmektedir:

Bangladeş'te İslami bankacılık

1. Bangladeş İslami Bankası (IBBL), parti-ideoloji-din-meslek ne olursa olsun tüm insanların bankasıdır. İBBL, ülkenin ve halkının malıdır.
2. IBBL bankasında her zaman mkemmek yatırım rejimini takip etmeye çalışın;
3. İBBL, organize bir İslami bankalar arası para piyasasına sahiptir;
4. İBBL , yatırım portföyünü (Mahbubur Rahman vd. 2016), mevduat sahiplerini ve döviz faaliyetlerini yenilikçi ve özenli bir profesyonel tavırla sürekli geliştirmektedir;
5. İBBL'nin iş gücü, şubelerinin ve faaliyetlerinin genişlemesiyle istikrarlı ve orantılı olarak artmaktadır.

6. IBBL, en başından beri ihracat sektöründe çalışmakta ve ihracat kazançlarını en üst düzeye çıkarmanın yanı sıra Bangladeş'te istihdam olanakları yaratmaktadır.
7. IBBL, Bangladeş'teki en iyi ihracat-ithalat bankası olarak ortaya çıkmıştır. Banka toplam havale tutarının yüzde 28'ini tahsil ediyor.
8. Sık sık uygun uzun olmaması, yabancı bankalar ile uzun vadeli varlıkların, destekleyici ve Bağlantı kurumlarının yetersizliği, zayıf bağlantı, İslami finansal okur yazarlık programı uzun-mevcut İslami para piyasası araçlarının vadeli Finansman, Ayrı bir yasanın olmaması, olmaması, nitelikli insan gücü sosyal sektörlerde finansman küçük payı, hükümetin proje finansman eksikliği, İslami sigorta şirketleri eksikliği, yetersizliği ve eksikliği gibi İBBL ile karşı karşıya olan bazı önemli sorunlar var ;
9. Bangladeş'te Şeriat uyumlu düzenleyici ve denetleyici standartların eksikliği;
10. IBBL Şeriat Konseylerinin yıllık raporlarından, birçok durumda Şeriat Konseylerinin Şeriattaki aşırı gecikmeden hayal kırıklığına uğradığı açıktır bankacılık işlemlerinde uygulama veya şeriat kurallarına uyma isteksizliği.
11. Bangladeş'te İslami bankacılık konusunda farkındalık eksikliği çok yüksektir.
12. Malezya'daki Sukuk modelleri kullanmalıdır;

Malezya'da İslami bankacılık

1. Banka İslam Malezya Berhad (BIMB) Malezya'da bankacılık ilgi merkezidir;
2. BIMB her zaman mod açısından yatırımları takip eder;
3. BIMB, bankalar arası para piyasasının erişilebilirliğine ve kullanılabilirliğine sahiptir;
4. BIMB, mevduat politikasını, yatırım portföyünü, döviz faaliyetlerini yenilikçi ve özenli bir profesyonel tutum ile her geçen gün geliştirmekte ve arttırmaktadır;
5. BIMB'nin iş gücü ve şubeleri artıyor;
6. BIMB en başından beri ihracat, ithalat ve Havale sektöründe çalışıyor ve sonuç çok yüksek;
7. Malezya Şeriat uyumlu düzenleyici ve denetleyici için çok iyi bir örnektir;
8. Malezya'da, Şeriat Konseylerinin uygun organizasyonuna sahipler ve tüm Şeriat yönergelerini takip ediyorlar;

9. Malezya'da müşteriler İslami bankacılık hakkında bilgi sahibidir, çünkü bankalar onları agresif bir şekilde teşvik etmektedir. Her iki ülkede de İslami bankacılığı teşvik etmek için hükümet ve eğitim sektörü desteğine ihtiyaç vardır.
10. İslami bankacılık ürünleri Malezya'da kolayca temin edilebilir.
11. Malezya'daki Bank Islam, çeşitli İslami bankacılık ürünleri sunmaktadır.

Çalışmanın Kısıtları

Bangladeş ve Malezya'daki İslami bankacılık ve finans durumunun gerçekliği üzerine tez sorusunda, bu durum üzerinde ilk kez yapılan çalışma ve analize dayanarak bu tez boyunca geliştirilen bir soru. Çalışma, İki İslami bankanın (ve bank İslam Bangladeş İslami Bankası Malezya Berhad) örneklem büyüklüğü ile sadece iki ülke (Bangladeş ve Malezya) ile sınırlıdır.

Başından sonuna kadar, çalışma tam ve doğru bir şekilde yapmak amacıyla yapılmıştır. Bununla birlikte, çalışmanın yürütülmesinde bazı sorunlar ortaya çıkmıştır. İslami Bank Bangladesh Limited ve Bank Islam Malaysia Berhad hakkında, bankanın çok yararlı olabilecek açık bir nedenden dolayı bazı veri ve bilgileri açıklamama politikası nedeniyle bilgi eksikliği vardır.

SONUÇ

İslami bankalar, bir ekonomide tek bir sistem olarak faaliyet gösterebilirlerse verimlilik koşullarının çoğunu karşılayabilirler. Covid-19'un patlak vermesi, geleneksel bankacılık sektörü olarak İslami bankacılık sektörü için zorluklar yaratmıştır. İslami bankacılık sektörünün, pandeminin 13 olumsuz etkisini azaltmak ve Tasarruf-yatırım sürecini ve ticaret faaliyetlerini daha da teşvik ederek ülke ekonomisindeki kalkınma rollerini sürdürmek için teşvik paketlerini düzgün bir şekilde uygulaması gerekmektedir. Aslında, Covid-19 salgını, İslami bankaların direncini korumaları ve ulusal ekonominin toparlanma sürecinde sosyal araçların yanı sıra olağan ticari araçları kullanmaları için gerçek bir sınavdır.

İslami bankacılık sektörü mevduatın harekete geçirilmesinde ve çeşitli ekonomik faaliyetlerin finansmanında önemli bir rol oynamaktadır. Bangladeş'in İslami finans sektörünün farklı kesimleri arasında İslami bankacılık sektörü, tüm bankacılık sektörünün %25'inden fazla payıyla hakimdir. İslami Sermaye Piyasası, İslami sigortacılık (Tekafül) ve mikrofinans sektörü gibi İslami finans sektörünün diğer kesimleri de destekleyici politikalar benimsenip uygulanırsa sistematik olarak gelişebilir.

Malezya, İslami bankalar için çok iyi bir pazardır ve şüphesiz İslami bankacılığın merkezidir. Kendilerini İslami finansın bölgesel merkezleri olarak kurmak isteyen bu ülke, her işlemin şeffaflığını korurken büyüyen bir müşteri tabanının ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanan ürün ve hizmetleri sürekli yenilemenin rekabet eden öncelikleriyle karşı karşıya.

Genel anlamda İslami finans sektörü ve bankacılık sektörünün Bangladeş ve Malezya'daki deneyimi bazı sorunlara rağmen başarılı olmuştur. Bu başarı aşağıdaki nedenlerden kaynaklanmaktadır:

- Bangladeş ve Malezya Bankası'nın İslami finans sektörü ve bankacılık sektöründeki deneyimlerinin en büyük amacı, özellikle İngiltere, Lüksemburg ve Almanya gibi ülkelerde Batılı ülkelere yatırım çekmektir.

- İki ülkenin başarısı İslami finans eğitim sektöründe dünyaya öncülük etmiş, özellikle Malezya'da üst düzey eğitimlerle akademik destek almış, alanında önde gelen uzmanlarla İslami finans alanında eğitim ve araştırmalara öncülük etmiştir.

Tezin Bangladeş ve Malezya'daki İslami finans sektörünün ve İslami bankacılığın gerçekliğinin analizine ilişkin ana sorusuna cevap vermenin yanı sıra, tezin temel amaçlarından biri haline gelen temel bir cevap daha elde edilmiştir: Bangladeş'teki İslami bankacılık ve finansın geleceğini analiz etmektedir. Bangladeş'teki ekonomik durum açısından, İslam ekonomisinin diğer sektörleri (bankalar, Sukuk, Tekafül, yatırım fonları ve Turizm, gıda ve helal kozmetik) gibi İslami finans endüstrisinin Bangladeş'in ekonomik pazarında olumlu işlev görebileceği doğrulanabilir. Sonuç, çok sayıda yasanın değiştirildiğini veya değiştirildiğini, yasanın çeşitli eylemlerinin yayınlandığını ve İslami finansman sistemini desteklemek için hükümlerin sunulduğunu göstermektedir. Bangladesh'ta İslami bankacılık ve finansın geleceği şu şekilde özetlenebilir:

- Sürdürülebilir bir gelecek İslami bankacılık, olası bir grup İslami finansör, İslam hukuku araştırmacısı, sürdürülebilir İslami bankacılık yapısı, idari organ ve güçlü İslami şariat temelli Sermaye Piyasası gerektirir.
- İslami finans, Bangladeşli finansal sisteme tamamlayıcı alternatif finansal ürünler sunabilir, özellikle de Mudarabha, Musharakah, Murabaha, Ijara, Salam sözleşmeleri yoluyla projelere katılımı ile ilgili olanlar; Bunlar finans, gayrimenkul, enerji, tarım, sanayi ve Turizm sektörlerine uygun olabilecek ürünlerdir.
- İslami finans sektörü başta emlak piyasası, sanayi, tarım ve Enerji Piyasası olmak üzere büyük yatırım projelerinin finansmanına katılabilir. Bangladeş ekonomisi için çok önemlidir.

Yukarıdakilerin hepsine rağmen, Bangladeş'in dünyadaki İslami finansın merkezi olmak için birçok imkana sahip olduğu düşünülmektedir; Bununla birlikte, İslami finans kurumlarının dünyadaki en iyi bilinen İslami finans sistemi olmak için ürünlerini küresel olarak pazarlamak ve satmak için daha fazla çaba sarf etmeleri gerekecektir.

Bangladeş ve Malezya'daki İslami bankacılık, İslami bankaların uygun şekilde uygulanması için aşağıdaki politikaları da gerektirmektedir:

1. Menkul kıymet işletmesi için uygun kurumsal çerçeve ve destekleyici politikalar uygulanmalı ve bunlara ihtiyaç duyulmalıdır.
2. Finansal piyasalar gittikçe daha sofistike ve rekabetçi hale gelmektedir. Hızla değişen piyasa ortamından yararlanmak ve artan rekabetle yüzleşmek için finansal mühendislik ve inovasyon zorunludur.
3. Menkul Kıymetler işi için Denetim çerçevesi geliştirilmelidir.
4. Bangladeş İslami Bankası ve Malezya'daki Bank İslam, bankacılık politikalarını ve uygulamalarını modernize etmelidir;
5. Her iki İslami banka da dağıtım verimliliğini karlılıkla birlikte tüm boyuttan ilerletmek zorundadır, İslami bankalar, PLS modlarında olsa yatırım finansmanındaki yüzde paylarını artırarak adım adım kar-zarar paylaşım bankalarına dönüştürülmelidir;
6. İslami finans ile ilgili çeşitli önemli konularda araştırma yapmak ve büyüme eğilimini ve etki modelini izlemek, Bangladeş ve Malezya'daki İslami finans ve Bankacılıktan daha fazla fayda elde etmek için önkoşuldur.
7. İBBL'DE bankalar arası İslami para piyasasının geliştirilmelidir;
8. İBBL'DE İslami sigorta şirketi kurulması gerekmektedir ve
9. Her iki ülkede de İslami Şeriat doğrultusunda yeni finansal ürünlerin geliştirilmesi.

Son olarak, bu tez, Bangladeş akademik alanında ilk kez, dünyadaki İslami finans endüstrisine, Bangladeş ve Malezya'daki İslami bankacılığa ve bangladeş'teki geleceğine genel bir bakış sunmayı ve tez sorusunu ve hedeflerini cevaplamak için ilgili her şeyi analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Çaba ve zorluklarla yürütülen her türlü araştırma çalışması her zaman yeni sorular ve yeni fikirler üretir, aynı zamanda yeni araştırma alanları açar. Bu nedenle, bu bölüm, bu tezde sunulan araştırmayı dikkate alarak araştırmacıların ilgisini çekebilecek bazı araştırma alanlarını sunmaktadır: Dünyadaki İslami finansın ve Bangladeş ve Malezya'daki İslami bankacılığın gerçekliği nedir? ? Bu tez boyunca da gösterildiği gibi, tezin her bir bölüm ve bölümünde genel ve özel hedeflerine ulaşıldığı teyit edilenebilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Abdul-Rahman, Y. (2009). *The art of Islamic banking and finance: Tools and techniques for community-based banking* (Vol. 504). John Wiley & Sons.
- Ariff, M. (1988). *Islamic banking*. Asian-Pacific Economic Literature Vol. 2, No. 2 (September 1988), pp. 48-64.
- Brown, K., Hassan, M. K. & Skully, M., 2007. "Operational efficiency and performance of Islamic banks". In: *Handbook of Islamic Banking*. Cheltenham: Edward Elgar, p. 96 – 116.
- Busse, H. (2011). I. The World of Islam: A Brief Historical Survey. In *Islam in the World Today* (pp. 3-35). Cornell University Press.
- Iqbal, M., & Llewellyn, D. T. (Eds.). (2002). *Islamic banking and finance: new perspectives on profit sharing and risk*. Edward Elgar Publishing.
- Jaffer, S. (Ed.). (2004). *Islamic asset management: forming the future for Shari'a-compliant investment strategies*. Euromoney Books.
- Kettell, B. (2011). *Introduction to Islamic banking and finance* (Vol. 551). John Wiley & Sons.
- Maududi, A. A. (1967). *Islamic way of life*. ScribeDigital. com.
- Riaz, M. N., & Chaudry, M. M. (2003). *Halal food production*. CRC press.

Makaleler

- Ab Halim, A., Mahyeddin, M., Afifi Ab Halim, M., Mahyeddin Mohd Salleh, M., Izhar Ariff Mohd Kashim, M., Alisa Ahmad, A., & Nordin, N. (2014). Halal pharmaceuticals: Legal, shari'ah issues and fatwa of drug, gelatine and alcohol contribution/originality. *International Journal of Asian Social Science*, 4(12), 1176-1190.
- Ab Halim, M. A. B., MIABM, K., Salleh, M. M. M., Nordin, N. B., & Husni, A. B. M. (2015). Halal pharmaceuticals. *Social Sciences (Pakistan)*, 10(4), pp. 490 - 498.
- Abduh, M., & Chowdhury, N. T. (2012). Does Islamic banking matter for economic growth in Bangladesh? *Journal of Islamic Economics, Banking and Finance*, 8(3), 104-113.
- Abdullah, S., 2012. "Risk Management via Tekafül from a Perspective of Maqasid of Shariah". *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Volume 63, p. 535 – 541.
- Adnan, M. A. (1996). An investigation of accounting concepts and practices in Islamic

- banks: The cases of Bank Islam Malaysia Berhad and Bank Muamalat Indonesia.
- Ahmad, A. U. F., & Hassan, M. K. (2007). Regulation and performance of Islamic banking in Bangladesh. *Thunderbird International Business Review*, 49(2), 251-277.
- Ahmad, S., Amjad, M., & Aslam, E. (2018). Types of interest in Islamic law analysis and application. *Pakistan Journal of Islamic Research*, 18(2).
- Ahmad, Z., & GÜL, A. R. (2003). Riba teorisi. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 44(1), 453-465.
- Ahmed, E. R., Islam, M. A., & Ariffin, K. H. K. (2015). An empirical analysis on legitimacy of sukuk: an insight of Malaysian sukuk. *Asian Social Science*, 11(13), 84.
- Ahmed, H. (2009). Financial crisis, risks and lessons for Islamic finance. *ISRA International Journal of Islamic Finance*, 1(1), 7-32.
- Ajagbe, T. S., & Brimah, A. N. (2013). Islamic Banking development and evolution: current issues and future prospects. *Journal of Research in International Business and Management*, 3(2), 73-79.
- Akhter, W. (2010). Takaful models and global practices.
- Aksel, H. S., & Bayindir, D. A. (2011). Kur'an Ve Sünnet'te Ticaret Ve Faiz Kavramlari.
- Aldohni, A. K. (2012). *The legal and regulatory aspects of Islamic banking: A comparative look at the United Kingdom and Malaysia*. Routledge.
- Ali, K. M. (2007). Present scenario and future potentials of takaful. *Malaysia: Islamic Economics & Finance Pedia*.
- Ali, M. A. (2015). The roots and development of Islamic Banking in the world and Pakistan. *South Asia Journal of Contemporary Business, Economics and Law*, 7(1), 58-63.
- Ali, M. I., & Falahi, I. R. (2014). Islamic banking and finance: principles and practices. *Marifa Academy Private Limited*, p161.
- Ali, M. M. (2016). Takaful models: their evolution and future direction. *ICR Journal*, 7(4), 457-473.
- Al Nasser, S. A. S., & Muhammed, J. (2013). Introduction to history of Islamic banking in Malaysia. *Humanomics*.
- Alpaslan, H. (2014). Yeni Bir Finansman Araci Olarak Sukuk (Kira Sözleşmesi) Ve Muhasebeleştirilmesi. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 6(11).

- Amin, H., Hamid, M. R. A., Lada, S., & Anis, Z. (2008). The adoption of mobile banking in Malaysia: The case of Bank Islam Malaysia Berhad (BIMB). *International Journal of Business and Society*, 9(2), 43.
- Aras, O. N., & Öztürk, M. (2011). Reel ekonomiye katkıları bakımından katılım bankalarının kullandığı fonların analizi.
- Arif, M. (1985). Toward a definition of Islamic economics: Some scientific considerations. *Journal of King Abdulaziz University: Islamic Economics*, 2(2).
- Aslan, H. (2015). Türkiye’de tekafül (İslami sigorta) uygulamaları: problemler ve çözüm önerileri. *Uluslararası İslam Ekonomisi ve Finansı Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 93-117.
- Asutay, M. (2010). Islamic banking and finance and its role in the GCC and the EU relationship: Principles, developments and the bridge role of Islamic finance. *The EU and the CGG: Challenges and Prospects*, Christian Koch, Leif Stenberg, eds., Dubai: Gulf Research Center, 35-58.
- Aziz, N. A., Ibrahim, I., & Raof, N. A. (2014). The need for legal intervention within the halal pharmaceutical industry. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 121, 124-132.
- Başoğlu, B. (2020). Türkiye’de Sigorta Sektörüne Katkılari Açısından Katılım Sigortacılığı Prim Üretimi Analizi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 1043-1062.
- Batorshyna, A., Tokar, V., Kolinets, L., Sybyrka, L., & Almarashdi, O. (2021). The Interplay between The Global Islamic Finance And Economic Growth Of Muslim Countries. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 3(38), 231-239.
- Battour, M., & Ismail, M. N. (2016). Halal tourism: Concepts, practises, challenges and future. *Tourism management perspectives*, 19, 150-154.
- Belal, A. R., Abdelsalam, O., & Nizamee, S. S. (2015). Ethical reporting in islami bank Bangladesh limited (1983–2010). *Journal of Business Ethics*, 129(4), 769-784.
- Bibi, S., & Mazhar, F. (2019). An investigation of the relationship between sukuk and the performance of banks of Pakistan. *Ijtihad: Jurnal Wacana Hukum Islam dan Kemanusiaan*, 19(1), 53-66.
- BNM, 2013. *Takaful Operational Framework Guidelines on*, Kuala Lumpur: Bank Negeraya Malaysia. Central Bank of Malaysia.
- Çanakcı, M. (2014). Çok Kutuplu Dünyada İslami Finans Piyasalarının Gelişimi Ve Sukuk İhraçları. *Turkish Journal of Islamic Economics*, 1(2), 43-58.
- Carboni, M., Perelli, C., & Sistu, G. (2014). Is Islamic tourism a viable option for

Tunisian tourism? Insights from Djerba. *Tourism Management Perspectives*, 11, 1-9.

- Chakraborty, J., Salam, F., & Rabbany, M. G. (2015). Financial performance analysis of islamic banks in Bangladesh: A case study on islami bank bangladesh limited (IBBL). *International Journal of Economics, Finance and Management Sciences*, 3(2), 99-106.
- Chapra M. Umer, 1995 “*Islamic and the Economic Challenge*”, the Islamic Foundation and the International Institute of Islamic Thought.
- Chowdury, S. R. H. (2019). Bangladeş'te tasavvufun ve tarikatların değerlendirilmesi, sosyal gelişimleri ve oynadıkları rol: Yirmi birinci yüzyılda bir vak'a incelemesi.
- Čihák, M., & Hesse, H. (2010). Islamic banks and financial stability: An empirical analysis. *Journal of Financial Services Research*, 38(2), 95-113.
- Climent, F., Mollá, P., & Soriano, P. (2020). The investment performance of US Islamic mutual funds. *Sustainability*, 12(9), 3530.
- Cuesta-Valiño, P., Bolifa, F., & Núñez-Barriopedro, E. (2020). Sustainable, smart and Muslim-friendly tourist destinations. *Sustainability*, 12(5), 1778.
- Dalgin, N. (1999). İşlam Hukukuna Göre Satım Sözleşmesi Açısından Mal Kavramı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakóltesi Dergisi*, 11(11), 97-128.
- Derigs, U., & Marzban, S. (2008). Review and analysis of current Shariah-compliant equity screening practices. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*.
- Dikko, M. (2014). An analysis of issues in Takaful (Islamic insurance). *European Journal of Business and Management*, 6(15), 1-5.
- Dinç, Y. (2016). Katılım Bankalarının Danışma Kurullarının Kurumsal Yönetim Unsuru Olarak Değerlendirmesi. *İşlam Ekonomisi ve Finansı Dergisi (İEFD)*, 2(2), 83-103.
- Dusuki, A. W. (2008). Understanding the objectives of Islamic banking: a survey of stakeholders' perspectives. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 1(2), 132-148.
- Farahani, Y. G., & Dastan, M. (2013). Analysis of Islamic banks' financing and economic growth: a panel cointegration approach. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*.
- Furqani, H., & Mulyany, R. (2009). Islamic banking and economic growth: Empirical evidence from Malaysia. *Journal of Economic Cooperation & Development*, 30(2).

- Ebrahim, M. S. (2008). The financial crisis: comments from Islamic perspectives. *International Journal of Economics, Management and Accounting*, 16(2).
- Ebrahim, M. S., & Rahman, S. (2005). On the pareto-optimality of futures contracts over forward contracts: Implications for emerging muslim economies. *Journal of Economic Behavior and Organization*, 56(2), 273-295.
- Echchabi, A., Aziz, H. A., & Idriss, U. (2016). Does sukuk financing promote economic growth? An emphasis on the major issuing countries. *Turkish Journal of Islamic Economics*, 3(2), 63-73.
- Elgar, E. (2007). Handbook of Islamic banking. Cheltenham, UK and Northampton, MA, USA.
- Evans, A. H. (2011). Towards a Halal Economy-the power of values in global markets: A Halal Agenda for the New Decade Keynote speech. In *World Halal Forum*.
- Franzoni, S., & Ait Allali, A. (2018). Principles of Islamic finance and principles of corporate social responsibility: what convergence? *Sustainability*, 10(3), 637.
- Gedikli, A., & Erdoğan, S. (2019). Malezya'da İslami Finans Ve İslami Bankacılık Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme. *Bilimname*, 38(2).
- Göçer, İ. (2008). 2008 Küresel Ekonomik Krizin Nedenleri ve Seçilmiş Ülke Ekonomilerine Etkileri: Ekonometrik Bir Analiz. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 18-37.
- Godlewski, C. J., Turk-Ariss, R., & Weill, L. (2010). Are Sukuk really special? Evidence from the Malaysian stock exchange. *University of Strasbourg*, 1-33.
- Grim, J. Brian, Karim S. Mehtad, 2011 “The future of the Global Muslim Population Projection for 2010-2030”, Washington, D. C. Pew Research Center’s Forum on Religion & Public life
- Güçlü, F. A. T. İ. H., & KILIÇ, M. (2019). İslami Finansin Türkiye, Abd, İngiltere Ve Malezya’da Gelişimi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 17(3), 271-293.
- Gündüz, M. Ö., Gültekin, F., & Kürtül, İ. (2020). OIC/SMIIC Standartları Çerçevesinde Helal Gıda Üretimi ve Helal Belgelendirme Süreçleri. *Academic Platform Journal of Halal Life Style*, 2(1), 36-43.
- Haque, A. (2010). Islamic banking in Malaysia: a study of attitudinal differences of Malaysian customers. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 18(18), 7-18.
- Hasan, M. (2018). An Analysis of the Training and Development Practices of Islami Bank Bangladesh Limited.

- Hassan, H. A. (2019). Takaful models: origin, progression and future. *Journal of Islamic Marketing*.
- Hassan, M. K. & Dicle, M., 2005. "Basel II and capital requirements of Islamic banks. In: *Handbook of Islamic Banking*. Cheltenham: Elgar, pp. 106 - 118.
- Hassana, L. F. A., Jusohb, W. J. W. & Hamid, Z., 2014. "Determinant of Customer Loyalty in Malaysian Takaful Industry". *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Volume 130, pp. 362-370
- Hoepner, A. G., Rammal, H. G., & Rezec, M. (2011). Islamic mutual funds' financial performance and international investment style: evidence from 20 countries. *The European Journal of Finance*, 17(9-10), 829-850.
- Honey, M., & Krantz, D. (2007). *Global trends in coastal tourism*. Center on Ecotourism and Sustainable Development. , <https://www.saphirnews.com/attachment/68715/>
- Hossain, M. S., Uddin, M. H., & Kabir, S. H. (2018). Sukuk as a financial asset: a review. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 22, 1-18.
- Jafari, J., & Scott, N. (2014). Muslim world and its tourisms. *Annals of Tourism Research*, 44, 1-19.
- Jobst, A. A. (2007). The economics of Islamic finance and securitization. *The Journal of Structured Finance*, 13(1), 6-27.
- Khaki, A., & Sangmi, M. U. D. (2011). Islamic banking: concept and methodology. *Khaki, AR, & Sangmi, MUD (2013). Islamic Banking: Concept and Methodolgy, Interest-Free Banking, Ed.(Nazir A Nazir, Khursheed A Butt)*, 231-252.
- Khan, M. M., & Bhatti, M. I. (2008). Development in Islamic banking: a financial risk-allocation approach. *The Journal of Risk Finance*.
- Khan, M. S. (1986). Islamic interest-free banking: a theoretical analysis. *Staff Papers*, 33(1), 1-27.
- Khan, A., & Shah, A. Q. (2015). A comparative analysis of regulatory and supervisory Islamic banking: Evidence from Pakistan, Malaysia, Bahrain, and the UK. *The Lahore Journal of Business*, 4(1).
- Khiyar, K. A., & Galfy, A. A. (2014). The role of Sukuk (Islamic Bonds) in economic development. *Journal of Financial and Actuarial Mathematics and Management*, 2, 31-35.
- Khairul Anuar, A. (2008). Financing Halal Business: Islamic Solutions for Muslim Entrepreneurs in Malaysia.
- Khoon, G. S., & Lim (Mah-Hui.). (2010). *The impact of the global financial crisis: the*

case of Malaysia. Third World network (TWN).

- Kitamura, H. (2020). Who pioneered Islamic banking in Malaysia? The background of the pioneers of Bank Islam Malaysia Berhad. *Contemporary Islam*, 14(1), 75-93.
- Koçak, E. (2018). İslami finans ve ekonomik büyüme: Türkiye üzerine ekonometrik bir uygulama. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (51), 67-91.
- Kumaş, M. S. (2007). Faizsiz Bir Finans Yöntemi Olarak Venture Capital Sistemi ve İslam Bankacılığı İle Mukayesesi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16(1), 279-298.
- Kuşat, N. (2014). Modern İslami Finans Sektörünün İnovatif Gücü: Sukuk. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (41).
- Kunhibava, S. (2012). Islamic banking in Malaysia. *International Journal of Legal Information*, 40(1-2), 191-201.
- Lajis, S. M. (2017). Towards risk-sharing regulatory framework: A case for Malaysia.
- Mahbubur Rahaman, M., Rafiq, M., & Islam, R. (2016). The Role of Islami Bank Bangladesh Limited in Economic Development of Bangladesh.
- Mariani, A.-M., Sal, D. & Battisti, G., 2010. "Efficiency in Islamic and conventional banking: an international comparison". *Journal of Productiv Analysis*, 34(1), pp. 25 - 43.
- Mihajat, M. I. S. (2016). Contemporary practice of Ribā, Gharar and Maysir in Islamic banking and finance. *International Journal of Islamic Management and Business*, 2(2), 1-19.
- Millar, R., & Anwar, H. (Eds.). (2009). *Islamic finance: a guide for international business and investment*. Blue Ibex.
- Mirakhor Abbas & Zaidi Iqbal, 2007. "Profit-and-loss Sharing Contracts in Islamic Finance". *Handbook of Islamic Banking*, Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham, UK, S. 49 -63.
- Mohamad, M. T., Abdullah, M. Y., Mohamad, M. A., & Abidin, U. Z. A. A. Z. (2013). The historical development of modern Islamic banking: A study in South-east Asia countries. *African Journal of Business Management*, 1(1), 1-14.
- Munawar Iqbal, 2017. "Development of Islamic Economics and Finance and the Role of International Conferences," *Journal of King Abdulaziz University: Islamic Economics*, King Abdulaziz University, Islamic Economics Institute., vol. 30(SI), pages 3-14, April, DOI: 10.4197/Islec.30-SI.1
- Musa, H., & Obadi, S. M. (2009). Islamic Financial Systems. *Studia Universitatis" Vasile*

Goldiş" Arad Economic Sciences, 1(1), 124-130.

- Naser, K and Moutinho, L. (1997) 'Strategic marketing management: The case of Islamic banks', *International journal of marketing*, 15,6, 187-203
- Nisthar, S., & Mustafa, A. M. M. (2019). An econometric analysis of global Muslim travel index: a study on the perspectives of permitted tourism industry in the global context.
- Obaidullah, M. (2005). Islamic financial services.
- Obstfeld, M., & Rogoff, K. (2009). Global imbalances and the financial crisis: products of common causes.
- Özsoy, C. E., & Tosunoğlu, B. T. (2017). GSYH'nin Ötesi: Ekonomik Gelişmenin Ölçümünde Alternatif Metrikler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 285-301.
- Pamukçu, H., & Sarıışık, M. (2017). Helal Turizm Kavramı Ve Gelişimi Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(1), 82-98.
- Perry, F. V., & Rehman, S. S. (2011). Globalization of Islamic finance: Myth or reality. *International Journal of Humanities and Social Science*, 1(19), 107-119.
- Perves, M. M. (2015). Legal and regulatory framework in Islamic banking system: Bangladesh perspective. *European Journal of Business and Management*, 7(21), 179-188.
- Presley, J. R., & Westaway, J. A. (1990). M. Umer Chapra, Towards a Just Monetary System. *Journal of King Abdulaziz University: Islamic Economics*, 2.
- Rahman, A. A., Asraf, M. F., & Bakar, F. A. (2010). Corporate social reporting: A preliminary study of Bank Islam Malaysia Berhad (BIMB). *Issues in Social and Environmental Accounting*, 4(1), 18-39.
- Ramzan, M. & Zafar, 2014. "Liquidity Risk Management in Islamic Banks: A Study of Islamic Banks of Pakistan". *Lahore University of Management Sciences*, 5(12), pp. 199 - 215.
- Rashid, U. S. A., Rahman, A. A., & Markom, R. (2018). The Regulatory Framework on Liquidity Risk Management of Islamic Banking In Malaysia. *International Journal of Business & Society*, 19.
- Razalli, M. R., Abdullah, S., & Hassan, M. G. (2012). Developing a model for Islamic hotels: Evaluating opportunities and challenges.
- Rüya, E. S. E. R., & SİNAN, B. (2018). Seçilmiş Asya Ülkelerinde Hanehalkı Tasarrufları Ve Finansal Gelişme. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 286-316.

- Saeed, A., & Salah, O. (2012). History of sukuk: pragmatic and idealist approaches to structuring sukuk. In *The Islamic Debt Market for Sukuk Securities*. Edward Elgar Publishing.
- Salamon, H. B., Ebrahimi, M., & Yusoff, K. (2015). Speculation: the Islamic perspective; A study on Al-Maisir (gambling). *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(1 S1), 371-371.
- Salman, S. A., Rashid, H. M. A., & Htay, S. N. N. (2015). Takaful (Islamic insurance): when we started and where We are now. *International Journal of Economics, Finance and Management Sciences*, 3(5/2), 7-15.
- Samari, Z., Ishak, A. H. & Kassan, N. H., 2014. "Understanding the Development of Halal Food Standard suggestion for future Research.". *International Journal of Social Science and Humanity*, 4(6), pp. 479 - 482.
- Schaeublin, E. (2014). Zakat practice in the Islamic tradition and its recent history in the context of Palestine. *HPG*, 19.
- Semiye, O. R. U. Ç., & TURGUT, A. (2014). Finansal Derinleşme, Ekonomik Büyüme ve Türk Finans Sistemi 1990-2010. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31.1), 109-118.
- Siaw, C. L., & Rani, N. S. A. (2012). A critical review on the regulatory and legislation challenges faced by halal start-up SMEs food manufacturers in Malaysia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 57, 541-548.
- Sole, J. A. (2007). Introducing islamic banks into coventional banking systems.
- Standard, D. (2020). State of the global islamic economy report 2020/2021. *Dinar Standard, Dubai Islamic Economic Development Center, and Salam Gateway*.
- Swartz, N. P., & Coetzer, P. (2010). Takaful: an Islamic insurance instrument. *Journal of Development and Agricultural Economics*, 2(10), 333-339.
- Toraman, C., Ata, H. A., & Buğan, M. F. (2015). İslami Bankacılık Faaliyetlerine Yönelik Müşteri Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(4).
- Torlak, Ö. (2012). İslam ülkeleri arasında Helâl ürün pazarlama potansiyeli, problemleri ve çözüm önerileri. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1-10.
- Ullah, H. (2014). Shari'ah compliance in Islamic banking: An empirical study on selected Islamic banks in Bangladesh. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*.
- Ullah, M. H., & Khanam, R. (2018). Whether Shari'ah compliance efficiency is a matter for the financial performance: The case of Islami Bank Bangladesh Limited. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*.

- Ünalın, M. (2017). Helal Gıda Ürünlerinde Pazarlama Karması Elemanları. *Gümüşhane University Electronic Journal of the Institute of Social Science/Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 8(19).
- Wardhany, N., & Arshad, S. (2012, November). The role of Shariah board in Islamic banks: A case study of Malaysia, Indonesia, and Brunei Darussalam. In *2nd ISRA Colloquium*.
- Yılmaz, E. (2021). Kâr payı ve faiz oranları üzerine nedensellik analizi: Türkiye ve Malezya karşılaştırması.
- Yurtseven, M. (2019). İslam Ekonomisi Alanında Yapılan Tezlerin Bibliyometrik Açından İncelenmesi: Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (43), 111-138.
- Zakir Hossain, M. (2009). Why is interest prohibited in Islam? A statistical justification. *Humanomics*.
- Zaman, A. (2009). Islamic Economics: A survey of the literature: II. *Islamic Studies*, 48(4), 525-566.
- Zin, M. Z. M., Sakat, A. A., Ahmad, N. A., Nor, M. R. M., Bhari, A., Ishak, S., & Jamain, M. S. (2011). The effectiveness of Sukuk in Islamic finance market. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 5(12), 472-478.

Tezler

- Afşar, A., & Ekhlive, M. E. B. (2018). *Malezya ve Türkiye'de İslami bankacılığın etkinlik ve performans analizleri* (Master's thesis, Tez (yüksek lisans)-Anadolu Üniversitesi).
- Ağkan, F. (2018). *Katılım bankalarında muhasebe sistemi ve İslami mali kuruluşlar muhasebe ve denetleme kurumunun (AAOIFI) Türkiye'deki finans kurumlarına etkileri: Türkiye-Bahreyn karşılaştırması* (Master's thesis, Uludağ Üniversitesi).
- Alim, H. B. (2018). *İslami finasta yasaklar ve temel islami akitler/Prohibitions and basic islamic contracts at islamic finance* (Doctoral dissertation).
- Gürel, Y. Z. (2001). *Finansal sistemde alternatif bir ekonomi modeli olarak barter sistemi* (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).
- Merdad, H. J. M. M. (2012). *Two essays in Islamic finance and investment* (Doctoral dissertation, University of New Orleans).
- Şahin, H. (2020). *Avrupa Ülkelerinde İslam Ekonomisi ve Finansı Alanında Yapılan Çalışmalar ve Uygulamalar* (Doctoral dissertation).
- Sürücü, Ş. (2018). *İslami finans: Malezya ve Türkiye karşılaştırması* (Master's thesis, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Raporlar

IFDI, 2018. *Building Momentum*. Thomson Reuters –Islamic Finance Development Report 2018

IFDI, 2019. *Shifting Dynamics*. ICD-Refinitiv–Islamic Finance Development Report 2019

IFDI, 2020. *Progressing Through Adversity*, ICD-Refinitiv Islamic Finance Development Report 2020

Index, G. M. T. (2019). Mastercard-CrescentRating: Global Muslim Travel Index 2019. *MasterCard & CrescentRating*.

Thomson Reuters, 2017. *Poised For Growth*. Thomson Reuters-Sukuk Perceptions Forecast Study 2017.

Kurum Web Sayfaları

<https://www.saphirnews.com/attachment/68715/> [Erişim tarihi: 15.05.2021]

<https://cdn.salaamgateway.com/reports/pdf/456642acf95a783db590e5b104cae94046047101.pdf> [Erişim tarihi: 21.05.2021].

<https://cdn.salaamgateway.com/reports/pdf/862e1c9a9d925c5cd6aaca31b0ea102e21778a9.pdf> [Erişim tarihi: 22.05.2021].

https://icd-ps.org/uploads/files/ICD-Refinitiv%20IFDI%20Report%2020201607502893_2100.pdf [Erişim tarihi: 23.05.2021].

<https://islamicmarkets.com/articles/bangladesh-government-to-issue-sukuk-by-december-2020-to-finance> [Erişim tarihi: 23.05.2021].

https://icd-ps.org/uploads/files/ICD-Refinitiv%20IFDI%20Report%2020201607502893_2100.pdf [Erişim tarihi: 23.05.2021].

<https://ceif.iba.edu.pk/pdf/ThomsonReuters-SukukPerceptionsForecastStudy2017.pdf> [Erişim tarihi: 24.05.2021].

https://icd-ps.org/uploads/files/ICD-Refinitiv%20IFDI%20Report%2020201607502893_2100.pdf [Erişim tarihi: 27.05.2021].

<https://ceif.iba.edu.pk/pdf/Reuters-Islamic-finance-development-report2018.pdf> [Erişim tarihi: 27.05.2021].

https://icd-ps.org/uploads/files/IFDI%202019%20DEF%20digital1574605094_7214.pdf [Erişim tarihi: 28.05.2021].

https://icd-ps.org/uploads/files/ICD-Refinitiv%20IFDI%20Report%2020201607502893_2100.pdf [Erişim tarihi: 29.05.2021].

https://icd-ps.org/uploads/files/ICD-Refinitiv%20IFDI%20Report%2020201607502893_2100.pdf [Erişim tarihi: 10.06.2021]

https://www.islamibankbd.com/annual_report/Annual%20Report%202020.pdf [Erişim tarihi: 15.06.2021]

<https://bimbholdings.com/sites/default/files/BankIslamIAR2020FS.pdf> [Erişim tarihi: 19.06.2021]

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Lutfun NAHAR	
Eğitim Bilgileri	
Yüksek Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	İslami Ekonomi ve Finans
Bölümü	İslami Ekonomi ve Finans
Lisans	
Üniversite	Manarat Uluslararası Üniversitesi
Fakülte	İşletme
Bölümü	Finans ve Bankacılık
Makale ve Bildiriler	
1. İslami Finans Açısından Yoksullukla Mücadele Aracı Olarak İslami Mikrofinans: Bangladeş İslam Bankası Mikrofinans Planının Bir Analizi	